

Rättsväsendet

Förslag till statens budget för 2020

Rättsväsendet

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	7
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Rättsväsendet	11
2.1 Utgiftsområdets omfattning	11
2.2 Utgiftsutveckling	12
2.3 Mål för utgiftsområdet.....	13
2.4 Resultatredovisning.....	13
2.4.1 De övergripande målen för kriminalpolitiken	13
2.4.2 Flödet i rättskedjan.....	18
2.4.3 Brottsförebyggande arbete.....	23
2.4.4 Utredning och lagföring.....	29
2.4.5 Dömande verksamhet.....	34
2.4.6 Verkställighet av påföljd.....	38
2.4.7 Stöd till brottsoffer.....	40
2.5 Analys och slutsatser	45
2.6 Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet.....	49
2.7 Politikens inriktning	65
2.7.1 Förstärkta resurser till rättskedjan	66
2.7.2 Effektivare och mer ändamålsenliga system	67
2.7.3 Åtgärder för ett tryggare samhälle.....	68
2.7.4 Insatser för att möta den tekniska utvecklingen.....	69
2.8 Budgetförslag.....	70
2.8.1 1:1 Polismyndigheten	70
2.8.2 1:2 Säkerhetspolisen	71
2.8.3 1:3 Åklagarmyndigheten	72
2.8.4 1:4 Ekobrottsmyndigheten	73
2.8.5 1:5 Sveriges Domstolar.....	74
2.8.6 1:6 Kriminalvården	75
2.8.7 1:7 Brottsförebyggande rådet.....	76
2.8.8 1:8 Rättsmedicinalverket	77
2.8.9 1:9 Gentekniknämnden	78
2.8.10 1:10 Brottsoffermyndigheten.....	78

2.8.11	1:11 Ersättning för skador på grund av brott	79
2.8.12	1:12 Rättsliga biträden m.m.....	80
2.8.13	1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	80
2.8.14	1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar.....	81
2.8.15	1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete.....	82
2.8.16	1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	82
2.8.17	1:17 Domarnämnden.....	83
2.8.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	83

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	9
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	12
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	12
Tabell 2.3	Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	12
Tabell 2.4	Anmälda brott och procentuell utveckling.....	15
Tabell 2.5	Andel utsatta för brott mot person 2017.....	16
Tabell 2.6	Uppfyllelse av verksamhetsmål: genomsnittlig omloppstid i månader för avgjorda mål och ärenden, 75:e percentilen.....	35
Tabell 2.7	Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid Patent- och marknadsdomstolen.....	37
Tabell 2.8	Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid Patent- och marknadsöverdomstolen.....	37
Tabell 2.9	Anslagsutveckling 1:1 Polismyndigheten	70
Tabell 2.10	Offentligrättslig verksamhet	70
Tabell 2.11	Uppdragsverksamhet	71
Tabell 2.12	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Polismyndigheten	71
Tabell 2.13	Anslagsutveckling 1:2 Säkerhetspolisen	71
Tabell 2.14	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Säkerhetspolisen	72
Tabell 2.15	Anslagsutveckling 1:3 Åklagarmyndigheten	72
Tabell 2.16	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Åklagarmyndigheten.....	73
Tabell 2.17	Anslagsutveckling 1:4 Ekobrottsmyndigheten	73
Tabell 2.18	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Ekobrottsmyndigheten.	73
Tabell 2.19	Anslagsutveckling 1:5 Sveriges Domstolar.....	74
Tabell 2.20	Offentligrättslig verksamhet	74
Tabell 2.21	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Sveriges Domstolar...	75
Tabell 2.22	Anslagsutveckling 1:6 Kriminalvården	75
Tabell 2.23	Avgiftsbelagd verksamhet.....	75
Tabell 2.24	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Kriminalvården	76
Tabell 2.25	Anslagsutveckling 1:7 Brottsförebyggande rådet	76
Tabell 2.26	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Brottsförebyggande rådet	77
Tabell 2.27	Anslagsutveckling 1:8 Rättsmedicinalverket.....	77
Tabell 2.28	Uppdragsverksamhet	77
Tabell 2.29	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:8 Rättsmedicinalverket	78
Tabell 2.30	Anslagsutveckling 1:9 Gentekniknämnden.....	78
Tabell 2.31	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:9 Gentekniknämnden..	78
Tabell 2.32	Anslagsutveckling 1:10 Brottsoffermyndigheten	78
Tabell 2.33	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:10 Brottsoffermyndigheten ..	79
Tabell 2.34	Anslagsutveckling 1:11 Ersättning för skador på grund av brott	79

Tabell 2.35	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott.....	79
Tabell 2.36	Anslagsutveckling 1:12 Rättsliga biträden m.m.....	80
Tabell 2.37	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:12 Rättsliga biträden m.m.	80
Tabell 2.38	Anslagsutveckling 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	80
Tabell 2.39	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.....	81
Tabell 2.40	Anslagsutveckling 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	81
Tabell 2.41	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar.....	82
Tabell 2.42	Anslagsutveckling 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete .82	
Tabell 2.43	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	82
Tabell 2.44	Anslagsutveckling 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden....	82
Tabell 2.45	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	83
Tabell 2.46	Anslagsutveckling 1:17 Domarnämnden	83
Tabell 2.47	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:17 Domarnämnden	83
Tabell 2.48	Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	83
Tabell 2.49	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	84
Tabell 2.50	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet.....	84

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Kostnad per myndighet inom rättsväsendet under 2018.....	11
Diagram 2.2	Indikatorer på otrygghetens utveckling	14
Diagram 2.3	Andel unga män och kvinnor (16–24 år) utsatta för misshandel och sexualbrott	16
Diagram 2.4	Förtroendet för rättsväsendet	18
Diagram 2.5	Förtroendet för myndigheter i rättsväsendet.....	18
Diagram 2.6	Anmälda brott fördelat på ingripandebrott samt brott med och utan interaktion mellan gärningspersonen och den brottsdrabbade.....	19
Diagram 2.7	Procentuell utveckling sedan 2007 av antalet skäligen misstänkta personer, ärenden redovisade till åklagare, brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och personuppklarade brott.....	20
Diagram 2.8	Andel ärenden redovisade till åklagare av inkomna ärenden samt andelen personuppklarade brott av anmälda brott.....	20
Diagram 2.9	Domslut i tingsrätt fördelat på påföljderna fängelse, böter och övriga domslut	21
Diagram 2.10	Andel sakprövade mål i tingsrätt och hovrätt som avgjorts vid huvudförhandling.....	21
Diagram 2.11	Utdömd straffmassa i antal fängelseår samt medelbeläggning i anstalt ...	22
Diagram 2.12	Andel frigivna från anstalt som återfaller i brott inom ett år	23
Diagram 2.13	Kostnadsutveckling i rättsväsendet.....	23
Diagram 2.14	Andel kommuner och kommunpolisier som uppger att de genomfört samverkansprocessens olika steg.....	24
Diagram 2.15	Kostnadsutveckling brottsförebyggande arbete.....	29
Diagram 2.16	Inkomna ärenden till Polismyndigheten.....	30
Diagram 2.17	Inkomna ärenden till Åklagarmyndigheten.....	30
Diagram 2.18	Inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten.....	31
Diagram 2.19	Personuppklarade brott och lagförda personer	32
Diagram 2.20	Utfärdade ordningsböter	32
Diagram 2.21	Medelbeläggning i häkte	33
Diagram 2.22	Kostnadsutveckling utredning och lagföring	34
Diagram 2.23	Utvecklingen av inkomna, avgjorda och balanserade mål (exkl. migrationsmål)	36
Diagram 2.24	Överbalanser.....	36
Diagram 2.25	Kostnadsutveckling dömande verksamhet	37
Diagram 2.26	Intäktsutveckling till följd av ersättningsskyldighet gentemot staten för dömda i brottmål.....	38
Diagram 2.27	Medelantal frivårdsklienter och medelbeläggning i anstalt 2009–2018 ...	39
Diagram 2.28	Antal rymningar 2004–2018	39
Diagram 2.29	Kostnadsutveckling verkställighet av påföljd	40
Diagram 2.30	Brottsutsattas erfarenheter av polisens bemötande och information i det egna ärendet	41
Diagram 2.31	Kostnadsutveckling stöd till brottsoffer.....	43

Diagram 2.32	Inkomna och avgjorda ärenden.....	44
Diagram 2.33	Utbetald brottsskadeersättning och intäkter från regress	45

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt tabell 1.1. 2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ingå ekonomiska åtaganden som	inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Polismyndigheten	28 546 852
1:2	Säkerhetspolisen	1 641 279
1:3	Åklagarmyndigheten	1 698 586
1:4	Ekobrottsmyndigheten	736 115
1:5	Sveriges Domstolar	6 241 698
1:6	Kriminalvården	9 448 433
1:7	Brottsförebyggande rådet	166 347
1:8	Rättsmedicinalverket	455 273
1:9	Gentekniknämnden	5 709
1:10	Brottsoffermyndigheten	48 374
1:11	Ersättning för skador på grund av brott	121 953
1:12	Rättsliga biträden m.m.	2 356 357
1:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	39 987
1:14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	24 174
1:15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	57 157
1:16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	21 224
1:17	Domarnämnden	8 574
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	113 000
Summa		51 731 092

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden*Tusental kronor*

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	185 000	2021–2022
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		185 000	

2 Rättsväsendet

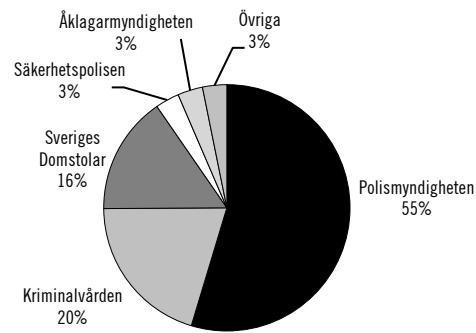
2.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom utgiftsområdet avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga olika typer av ärenden. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar till att öka tryggheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet, förebygga brott, utreda brott, se till att den som begått brott lagförs, verkställa påföljder och rättsliga anspråk och ge stöd till dem som drabbats av brott. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom polisen och åklagarväsendet, Sveriges Domstolar samt Kriminalvården. Dessutom ingår Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet (Brå), Brottsoffermyndigheten, Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, Domarnämnden och Gentekniknämnden.

Under 2018 fördelade sig kostnaderna mellan myndigheterna inom utgiftsområdet enligt diagram 2.1.

Diagram 2.1 Kostnad per myndighet inom rättsväsendet under 2018

Procentuell fördelning

Källa: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2018.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
1:1 Polismyndigheten	23 767	26 107	26 176	28 547	30 498	30 943
1:2 Säkerhetspolisen	1 472	1 578	1 592	1 641	1 666	1 690
1:3 Åklagarmyndigheten	1 506	1 611	1 582	1 699	1 722	1 746
1:4 Ekobrottsmyndigheten	674	694	710	736	747	759
1:5 Sveriges Domstolar	5 765	5 989	5 932	6 242	6 372	6 468
1:6 Kriminalvården	8 961	9 547	9 148	9 448	10 081	10 394
1:7 Brottsförebyggande rådet	137	150	152	166	153	155
1:8 Rättsmedicinalverket	426	429	445	455	462	469
1:9 Gentekniknämnden	5	6	6	6	5	5
1:10 Brottsoffermyndigheten	57	47	47	48	44	45
1:11 Ersättning för skador på grund av brott	91	122	124	122	122	202
1:12 Rättsliga biträden m.m.	2 849	3 021	3 035	2 356	2 357	2 357
1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	84	95	96	40	40	40
1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	13	24	20	24	24	24
1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	47	47	47	57	57	57
1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	15	21	19	21	22	22
1:17 Domarnämnden	7	8	8	9	9	9
1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	61	108	107	113	101	85
Totalt för utgiftsområde 4 Rättsväsendet	45 937	49 602	49 246	51 731	54 481	55 469

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2020–2022. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	48 384	48 384	48 384
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	827	1 524	2 216
Beslut	2 511	4 563	4 859
Varav BP20 ³	700	1 139	1 426
Överföring till/från andra utgiftsområden	10	10	10
Varav BP20 ³	10	10	10
Övrigt			
Ny ramnivå	51 731	54 481	55 469

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

	2020
Transfereringar ¹	2 490
Verksamhetsutgifter ²	48 909
Investeringar ³	332
Summa ramnivå	51 731

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2018 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet.

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Rättssäkerhet innebär att rättsskipning och annan myndighetsutövning ska vara förutsebar och enhetlig samt bedrivs med hög kvalitet. Med rättstrygghet avses att enskilda personer och andra rättssubjekt ska vara skyddade mot brottsliga angrepp på liv, hälsa, frihet, integritet och egendom.

Målen är beslutade av riksdagen (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:JuU1, rskr. 1997/98:87).

2.4 Resultatredovisning

Resultatredovisningen inleds med en uppföljning av de övergripande målen för kriminalpolitiken och hur flödet i rättskedjan utvecklats. Därefter följer regeringen mer i detalj upp det senaste årets måloppfyllelse inom respektive verksamhetsområde: brottsförebyggande verksamhet, utredning och lagföring, dömande verksamhet, verkställighet av påföljd samt stöd till brottsutsatta. I de fall mål har satts av regeringen redovisas dessa under respektive målområde.

2.4.1 De övergripande målen för kriminalpolitiken

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måloppfyllelsen avseende riksdagens mål för kriminalpolitiken – att minska brottsligheten och öka människors trygghet – används följande indikatorer:

- kvinnors och mäns upplevelse av trygghet enligt Nationella trygghetsundersökningen
- antal anmälda brott inom olika brottskategorier
- kvinnors och mäns utsatthet för brott enligt Nationella trygghetsundersökningen.

Bedömningen av brottslighetens utveckling kompletteras också med information från olika specialstudier.

Rättsväsendets mål, den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet, rör komplexa begrepp som är svåra att fånga i enstaka indikatorer. Såväl rättssäkerheten som rättstryggheten förutsätter dock ett välutvecklat och välfungerande rättsväsende, vilket kan belysas genom indikatorer som mäter kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet. Dessa redovisas under respektive verksamhetsområde. Rättssäkerheten och rättstryggheten är också beroende av människors förtroende för rättsväsendet. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. För att mäta förtroendet för rättsväsendet används följande indikator:

- kvinnors och mäns förtroende för rättsväsendet enligt Nationella trygghetsundersökningen.

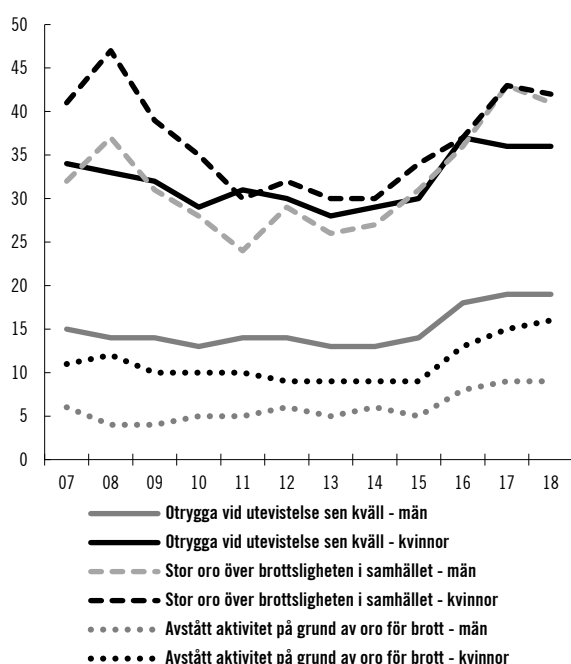
Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är en frågeundersökning som genomförs av Brå årligen sedan 2006. Undersökningen riktar varje år frågor om utsatthet för brott, upplevelse av trygghet samt förtroende för och erfarenheter av rättsväsendet till ett urval av personer mellan 16 och 84 år i befolkningen. År 2017 reviderades undersökningens metod, flera nya brottstyper infördes och urvalet av personer utökades från 20 000 till 200 000. För att möjliggöra jämförelser över tid har Brå genomfört nya beräkningar av resultat som publicerats före 2017. Se tidigare NTU-publikationer för motsvarande resultat före omräkningen.

Kvinnor tydligt mer otrygga än män

Att öka tryggheten är ett mycket viktigt kriminalpolitiskt mål som rättsväsendets myndigheter, men även andra samhällsaktörer, bidrar till. NTU mäter flera olika aspekter av otrygghet, exempelvis upplevelsen av otrygghet vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet, oro över brottsligheten i samhället och om den tillfrågade har avstått från någon aktivitet på grund av oro för att utsättas för brott. De flesta uppger att de är trygga men sedan 2016 har nivåerna av otrygghet varit något högre än åren dessförinnan. År 2018 uppgav 28 procent av de svarande att de var otrygga vid utevistelse sent på kvällen.

Diagram 2.2 Indikatorer på otrygghetens utveckling

Andel otrygga/oroliga/som avstått aktivitet

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anm.: Resultat innan 2017 har omräknats med anledning av revideringar i undersökningens metod. Se tidigare NTU-publikationer för resultat före omräkningen.

Som framgår av diagram 2.2 ovan upplever kvinnor överlag betydligt större otrygghet än män. År 2018 uppgav 36 procent av kvinnorna att de känner sig otrygga vid utevistelse en sen kväll i det egna bostadsområdet, att jämföra med 19 procent av männen. Bland kvinnorna upplever 16 procent att oron för att utsättas för brott påverkat dem att avstå från någon aktivitet, exempelvis gå på en promenad eller besöka en restaurang, jämfört med 9 procent av männen. Det finns således skäl att särskilt uppmärksamma kvinnors otrygghet. Otryggheten i samhället är ojämnt fördelad även på andra sätt. Exempelvis oroar sig betydligt fler äldre än yngre för brottsligheten i samhället. Otryggheten är också särskilt utbredd i vissa områden med socioekonomiska utmaningar. I de områden i landet som Polismyndigheten betecknar som utsatta uppgår ungefär 55 procent av kvinnorna och 25 procent av männen att de känner sig otrygga vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet (Brå 2018:6).

Kraftig ökning av anmälda bedrägerier men färre bostadsinbrott

Efter en tydlig ökning av antalet anmälda brott 2006–2009 stabiliserades nivån kring 1,4 miljoner under några år, för att från 2014 återigen öka. År 2018 anmäldes ungefär 1,55 miljoner brott i Sverige. Även om denna utveckling inte behöver betyda att fler brott begås ställs stora krav på rättsväsendet som fått allt fler ärenden att hantera. Utvecklingen över tid har i hög grad påverkats av antalet anmälda bedrägerier, som sedan mitten av 2000-talet har ökat med över 300 procent. Skadegörelsebrotten utgör också en betydande andel av de anmälda brotten. Antalet anmälda skadegörelsebrott har varierat kraftigt över åren utan någon tydlig trend, men med betydande påverkan på det totala antalet anmälda brott enskilda år.

År 2018 fortsatte antalet anmälda bedrägerier att öka kraftigt. Framför allt är det antalet anmälda datorbedrägerier, exempelvis köp på internet med andras kortuppgifter, som har blivit fler. Som framgår av tabell 2.4 nedan ökade även bl.a. antalet anmälda narkotikabrott och skadegörelsebrott under året.

De anmälda sexualbrotten fortsatte också att öka något, 2018 anmäldes två procent fler sexualbrott än året innan. Framför allt ökade antalet anmälda våldtäkter mot flickor och kvinnor. Antalet anmälda sexualbrott har länge ökat i Sverige. Enligt Brå (2017:5 och 2019:5) kan denna utveckling delvis förklaras av en ökad uppmärksamhet kring sexualbrott, som sannolikt har resulterat i en högre benägenhet att anmäla sådana brott. En allt större tillgång till internet och smarta mobiltelefoner kan också i viss mån ha bidragit till en ökning av vissa typer av sexualbrott. Över tid har antalet anmälda våldtäkter också påverkats av lagändringar (2005, 2013 och 2018) som innebär att våldtäktsbegreppet har utvidgats.

Antalet anmälda fall av misshandel minskade 2018 i jämförelse med året innan, vilket framför allt beror på färre sådana anmälda brott mot män över 18 år. Anmäld misshandel mot kvinnor över 18 år och barn mellan 7 och 14 år ökade däremot under året. Anmäld misshandel mot barn har ökat under flera decennier, vilket enligt studier bl.a. beror på ökad anmälningsbenägenhet vid exempelvis förskolor och skolor.

De anmälda tillgreppsbrotten fortsätter att minska, en trend som pågått i många år.

Minskningen 2018 avsåg ett flertal olika brott, bl.a. fickstölder och stölder från fordon. Under året minskade också antalet anmälda bostadsinbrott tydligt. År 2018 anmäldes ca 17 000 inbrott i lägenhet eller villa, vilket är det lägsta antalet sedan 2007 och motsvarar en minskning med närmare 25 procent jämfört med året innan.

Tabell 2.4 Anmälda brott och procentuell utveckling

	Antal anmälda brott 2018	Procentuell förändring sedan 2009	Procentuell förändring sedan 2017
Misshandel	83 220	-4 %	-1 %
Sexualbrott	22 476	43 %	2 %
Tillgrepp	445 045	-20 %	-9 %
Bedrägeri	238 214	141 %	20 %
Skadegörelsebrott	189 356	-6 %	5 %
Brott mot trafikbrottslagen	92 252	19 %	3 %
Brott mot narkotikastrafflagen	106 521	33 %	6 %
Samtliga brott	1 550 626	10 %	2 %

Källa: Officiell kriminalstatistik samt Statistiska centralbyrån.

Långt ifrån alla brott anmäls och benägenheten att anmäla kan variera över tid och mellan olika brottskategorier. Antalet anmälda brott är således ingen tillförlitlig indikator på brottslighetens utveckling. Frågeundersökningar som Nationella trygghetsundersökningen (NTU) är ett viktigt komplement för att kunna bedöma brottsutvecklingen.

Utsatthet för brott enligt NTU

NTU omfattar ett drygt tiotal vanliga brottstyper som drabbar enskilda personer och hushåll. I NTU 2017 infördes flera nya typer av brott mot enskild person, vilket innebär att den sammantagna utsattheten för sådana brott inte kan jämföras med åren dessförinnan. Jämförelser över tid är dock fortsatt möjliga för brott mot hushåll och vissa brott mot enskild person (misshandel, hot, trakasserier, sexualbrott och personrån). I NTU 2018, som avser utsatthet för brott under 2017, uppgav 25 procent av de svarande att de utsatts för något brott mot enskild person. Det är något högre än året innan då andelen var 23 procent. Bland kvinnor är det 27 procent som uppgav att de utsattes för brott

mot enskild person 2017, medan motsvarande andel bland män är 23 procent. Andelen hushåll som utsatts för egendomsbrott har minskat tydligt sedan mätningarna började, vilket beror på att de fordonsrelaterade brotten har blivit färre. Knappt två procent av hushållen uppgav att de utsatts för bostadsinbrott under 2017, en siffra som varit relativt stabil genom åren.

I NTU är utsattheten störst för hot, sexualbrott och trakasserier. Män uppgav i större utsträckning än kvinnor att de har utsatts för misshandel, personrån och bedrägerier medan en större andel kvinnor än män uppgav att de har utsatts för trakasserier. I NTU är det vidare betydligt vanligare att kvinnor uppgav att de utsatts för sexualbrott. Det är också vanligare att kvinnor uppgav att de utsatts för brott i en nära relation. I NTU 2017 uppgav de kvinnor som utsatts för misshandel att gärningspersonen i 40 procent av fallen var en närstående medan motsvarande andel bland män endast var 3 procent.

De allt fler anmälda bedrägerierna har under åren också återspeglats i NTU, om än inte lika tydligt. En förklaring till detta kan vara att NTU inte omfattar brott som riktats mot företag. Från och med NTU 2017 redovisas utsattheten för bedrägerier uppdelat på försäljningsbedrägerier och kort-/kreditbedrägerier. Det är ungefär lika vanligt att bli utsatt för båda dessa typer av bedrägerier.

Sedan 2017 har även brottstyperna nätkränkning och fickstöld tillkommit i NTU, och som framgår av tabell 2.5 nedan var utsattheten för dessa brott ungefär densamma för både män och kvinnor.

Tabell 2.5 Andel utsatta för brott mot person 2017

	Samtliga	Män	Kvinnor
Misshandel	3,3	4,1	2,5
Hot	8,3	8,6	8,0
Sexualbrott	6,4	1,6	10,7
Personrån	1,3	1,9	0,8
Trakasserier	5,9	5,1	6,7
Fickstöld	2,9	2,8	3,1
Försäljnings- bedrägeri	4,8	5,4	4,2
Kort-/kredit- bedrägeri	5,1	5,6	4,6
Nätkränkning	2,1	2,1	2,1
Något brott mot enskild person	24,7	22,6	26,6

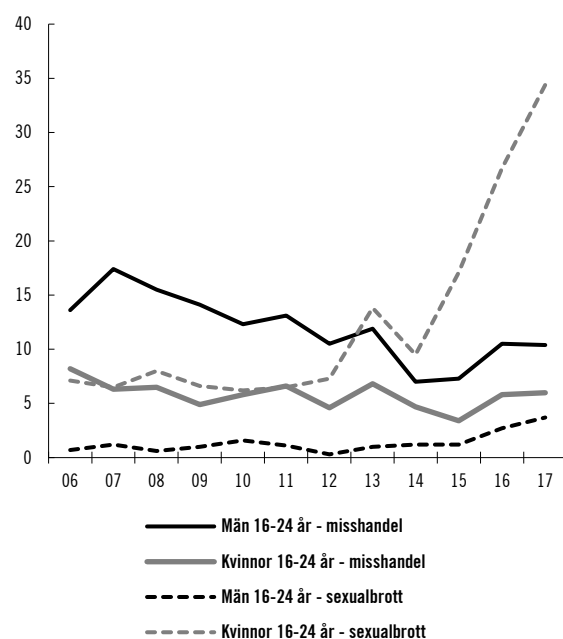
Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Efter några år på lägre nivåer har utsattheten för misshandel ökat något sedan 2016, från 3,1 procent till 3,3 procent. Utsattheten för misshandel bland unga män, som är den mest utsatta gruppen, är dock fortfarande tydligt lägre än för tio år sedan (se diagram 2.3). Uppgifter från Socialstyrelsen (2018) visar också att allt färre personer det senaste decenniet har intagits i slutenvård och öppen specialvård på grund av misshandel, en utveckling som är än mer tydlig i relation till den växande befolkningen.

De senaste åren har utsattheten för sexualbrott enligt NTU ökat tydligt, både bland kvinnor och män. Sexualbrott enligt NTU innefattar ett brett spektrum av brott – från straffrättsligt lindrigare händelser såsom kränkande sexuella kommentarer, till mycket allvarliga brott såsom våldtäkt. Kvinnor är i betydligt högre grad utsatta än män. Mest utsatta är yngre kvinnor. De senaste årens utveckling är svårtolkad. Registeruppgifter från sjukvården fram till 2016 visade inte på motsvarande ökning av antalet personer som sökt vård till följd av sexuella övergrepp. År 2017 skedde dock även i detta avseende en viss ökning. För att få mer kunskap om utsattheten för sexualbrott har Brottsförebyggande rådet studerat utvecklingen på området sedan 2005. Enligt Brå (2019:5) avser de senaste årens ökning i NTU främst mindre allvarliga sexualbrott. Till en betydande del torde detta handla om en ökad benägenhet bland kvinnor att tala öppet om sin utsatthet. Enligt Brå är det dock inte möjligt att dra några säkra slutsatser kring utvecklingen och sexualbrotten behöver även fortsättningsvis följas noga över tid.

Diagram 2.3 Andel unga män och kvinnor (16–24 år) utsatta för misshandel och sexualbrott

Andel utsatta

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anm.: Resultat innan 2017 har omräknats med anledning av revideringar i undersökningens metod. Se tidigare NTU-publikationer för resultat före omräkningen.

NTU mäter även upplevd utsatthet för hatbrott. Hatbrott med främlingsfientliga motiv är klart vanligast, oftast uttryckta som hot eller trakasserier. Enligt de senaste resultaten, som avser ett medelvärde för åren 2014–2016, uppgav 1,6 procent av befolkningen att de utsatts för främlingsfientliga hatbrott. Majoriteten av brotten anmäls inte (Brå 2018:10). Kvinnor och män är utsatta för främlingsfientliga hatbrott i ungefär samma utsträckning (44 respektive 56 procent i NTU 2014–2016). En studie av Brå (2018:10) visar att utsattheten för hatbrott är tydligt högre bland yngre åldersgrupper, att brotten ofta sker på allmänna platser och att gärningspersonen vanligtvis är obekant för brottsoffret.

Av NTU framgår att utsattheten för brott är ojämnt fördelad i befolkningen. Resultaten för NTU 2018 visar att 6,5 procent hade drabbats av drygt 75 procent av de brott mot person som rapporterades i undersökningen. Unga vuxna, särskilt kvinnor, och ensamstående föräldrar är grupper som är särskilt utsatta för upprepade brott. Enligt Brå (2018:7) är personer över 65 år generellt utsatta för brott i lägre utsträckning än yngre personer. Många äldre är dock av åldersrelaterade skäl särskilt sårbara för exempelvis vissa typer av bedrägerier och stölder i hemmet. Enligt

en rapport från Myndigheten för delaktighet (2019:2) uppger kvinnor med funktionsnedsättning i högre grad än kvinnor i den övriga befolkningen att de under det senaste året varit utsatta för våld eller hot om våld.

Som tidigare nämnts är otryggheten enligt NTU tydligt högre i vissa av Sveriges socialt utsatta områden än i landet som helhet. I dessa områden är även utsattheten för brott högre, men skillnaden är relativt liten och har minskat över tid (Brå 2018:9). En möjlig förklaring till att otryggheten ändå är väsentligt mer utbredd i dessa områden kan vara att det där i högre grad förekommer brottslighet som inte fångas upp av NTU, såsom skjutningar, bilbränder och öppen narkotikahandel. En fördjupad studie av Brå (2018:6) visar också att ordningsproblem som nedskräpning, buskörningar och skadegörelse i betydligt högre utsträckning upplevs som ett problem i socialt utsatta områden. Brås studie pekar även på att kriminella personer i dessa områden påverkar benägenheten att anmäla brott eller vittna och begränsar möjligheten för boende att röra sig tryggt i områdena. De undersökta områdena utmärks vidare av kvinnors frånvaro i det offentliga rummet, vilket kan påverka särskilt kvinnors trygghet negativt.

Som framgått ovan ingår inte vissa brottstyper i NTU, exempelvis brott mot företag och myndigheter och brott som inte riktas mot enskilda personer, som narkotikabrott. Vissa utsatta grupper är sannolikt också underrepresenterade i frågeundersökningar som NTU. Undersökningen ger således ingen fullständig bild över brottsligheten i samhället. Andra källor kan delvis komplettera bilden. Exempelvis tyder uppgifter från Folkhälsomyndigheten och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) på att narkotikabruket legat på en jämn nivå under 2000-talet. Bland ungdomar som använder narkotika finns dock tecken på att användningsfrekvensen har ökat och antalet narkotikarelaterade dödsfall har blivit fler de senaste tio åren (CAN 2017, s. 20–22). Se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnittet om folkhälsopolitik, för en närmare beskrivning av narkotikautvecklingen i Sverige.

Det går varken utifrån kriminalstatistik eller NTU att få en bild av den organiserade brottslighetens omfattning. Enligt Brå (2016:12) finns dock en bredd av aktörer och nätverk inom den organiserade brottsligheten med delvis olika sammansättning och karaktär. Polismyndigheten

(Polisens rapport om allvarlig och organiserad brottslighet 2017) bedömer att utvecklingen har gått mot mer avancerade brottsupplägg och en bredare samverkan mellan kriminella aktörer de senaste åren. Enligt uppgifter från Polismyndigheten har också antalet skjutningar med dödlig utgång i kriminella miljöer ökat kraftigt, från ca tio fall per år i mitten av 2000-talet, till omkring 40 fall per år de senaste två åren. Enligt uppgifter från Socialstyrelsen (2018) har även antalet personer som skadas av skjutvapenvåld ökat de senaste tio åren, från ca 60 personer år 2008 till drygt 120 personer år 2017. Enligt Polismyndigheten uppgick det totala antalet skjutningar 2018 till 306, vilket var något färre än 2017 då 324 skjutningar bekräftades. I en studie av Brå (2019:3) beskrivs skjutvapenvåldet ofta ha sin grund i konflikter om narkotikamarknaden eller i personliga relationer. Användning av skjutvapen kan även vara ett sätt att bygga upp, stärka och upprätthålla en position i den kriminella miljön, samtidigt som våldet kan öka behovet av att skydda sig från andra individer som agerar på samma sätt.

Enligt flera undersökningar (t.ex. Brå 2015:8 och SOU 2017:37) framgår vidare att det förekommer ett omfattande utnyttjande av välfärds- och förmånssystemen, ofta med företag och falska eller manipulerade intyg och identitetshandlingar som brottsverktyg.

För att få en bättre bild av den organiserade brottslighetens utveckling har Polismyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell modell för kartläggning av kriminella nätverk i landet. Kartläggningen ska möjliggöra en bedömning av nätverkens storlek och kapacitet och ska kunna följas upp årligen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2019.

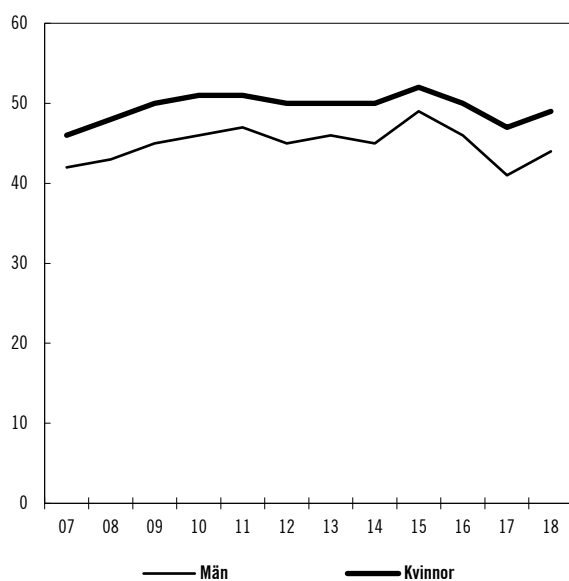
År 2018 konstaterades totalt 108 fall av dödligt våld. Det är fem fall färre än året innan. I ett längre perspektiv minskar vissa typer av dödligt våld, medan andra ökar. Samtidigt som antalet fall av dödligt våld med skjutvapen har ökat betydligt de senaste åren har dödligt våld mot barn och alkoholrelaterat dödligt våld mellan vuxna män minskat över tid. Det dödliga våldet mot kvinnor har också minskat de senaste decennierna. Särskilt tydligt är detta i förhållande till befolkningsutvecklingen. År 2018 var dock antalet fall av dödligt våld mot kvinnor något fler än åren dessförinnan. Ökningen utgörs av fler fall av dödligt våld där kvinnan har eller har haft en parrelation med gärningspersonen.

Högre förtroende för rättsväsendet

Efter att förtroendet för rättsväsendet som helhet har minskat under ett par år ökade det åter 2018. 2018 uppgav 47 procent att de hade ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet, motsvarande andel 2017 var 44 procent. Kvinnor har överlag något högre förtroende för rättsväsendet än män. Det är också något vanligare att yngre personer har högre förtroende för rättsväsendet än äldre.

Diagram 2.4 Förtroendet för rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

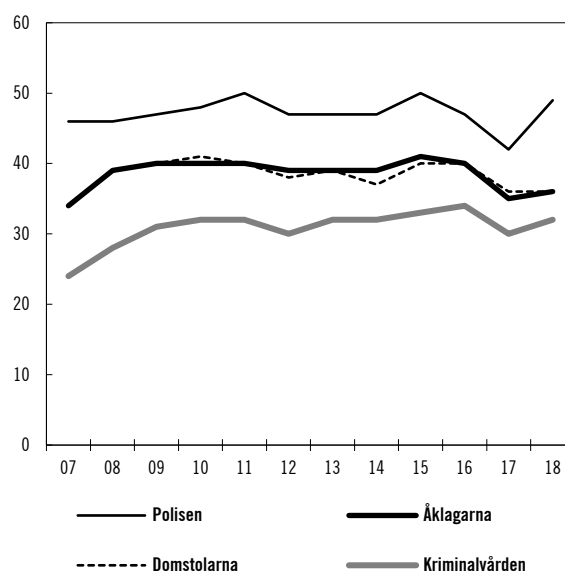
Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anm.: Resultat innan 2017 har omräknats med anledning av revideringar i undersökningens metod. Se tidigare NTU-publikationer för resultat före omräkningen.

Nivån på förtroendet skiljer sig åt mellan olika myndigheter i rättsväsendet, vilket är naturligt givet deras olika uppgifter och roller. År 2018 ökade förtroendet för framför allt Polismyndigheten. Förtroendet ökade även något för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården, medan förtroendet för domstolarna var oförändrat. För samtliga myndigheter är förtroendet högre än vid den första undersökningen 2006.

Diagram 2.5 Förtroendet för myndigheter i rättsväsendet

Andel med mycket eller ganska stort förtroende

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anm.: Resultat innan 2017 har omräknats med anledning av revideringar i undersökningens metod. Se tidigare NTU-publikationer för resultat före omräkningen.

2.4.2 Flödet i rättskedjan

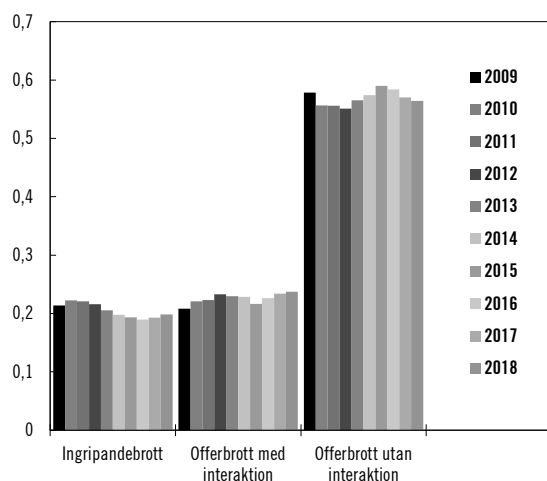
En viktig del i bedömningen av rättsväsendets resultat är att följa upp hur de brott som anmäls hanteras i rättskedjans olika delar. I detta avsnitt redovisas statistik över anmälda brott, utredning och lagföring samt verkställighet av utdömda påföljder. Verksamhet som inte hör till denna process, exempelvis polisens brottsförebyggande och ordningshållande arbete, stöd och information till brottsoffer, domstolarnas hantering av tvistemål och verksamheten inom de allmänna förvaltningsdomstolarna ingår inte i denna beskrivning utan redogörs för under respektive verksamhetsområde.

Brottsstrukturen påverkar hur många brott som sammantaget utreds och klaras upp. Som tidigare nämnts anmäldes drygt 1,55 miljoner brott i Sverige 2018, vilket är ungefär samma nivå som de senaste tre åren. Rättsväsendets förutsättningar att hantera och klara upp de anmälda brotten är i stor utsträckning beroende av vilken typ av brott som anmäls. För att tolka utredningsresultatet krävs därför kunskap om de anmälda brotternas karaktär och sammansättning. Den anmälda brottsligheten kan grovt delas in i tre kategorier med olika förutsättningar för utredningsarbetet: ingripandebrott och offerbrott med eller utan interaktion mellan gärningspersonen och den brottsdrabbade. Ingripandebrott som

trafik- och narkotikabrott är generellt relativt enkla att klara upp medan offerbrott med interaktion, som hot och misshandel, i allmänhet bedöms vara medelsvåra att klara upp. Offerbrott utan interaktion, exempelvis skadegörelse samt vissa stölder och bedrägerier, är överlag svåra att klara upp.

Diagram 2.6 Anmällda brott fördelat på ingripandebrott samt brott med och utan interaktion mellan gärningspersonen och den brottsdrabbade

Andel i procent

Källa: Sammanställt utifrån officiell kriminalstatistik.

Av diagram 2.6 ovan framgår fördelningen mellan dessa tre typer av brott de senaste tio åren. Andelen ingripandebrott har minskat något sedan 2009, liksom andelen offerbrott utan interaktion. Andelen brott med interaktion mellan brottsoffer och gärningsperson har däremot ökat något. En mindre andel ingripandebrott kan påverka utredningsresultaten i negativ riktning medan en större andel offerbrott med interaktion och en minskande andel svårupplösta brott utan interaktion mellan gärningsperson och brottsoffer kan vara positivt för de övergripande utredningsförutsättningarna. Brå (1/2018) har tidigare konstaterat att förändringar i sammansättningen av anmälda brott har påverkat andelen upplösta brott över tid. Sådana förändringar kan nästan helt förklara en ökad andel upplösta brott under perioden 2001–2010, medan en minskande andel upplösta brott under perioden 2010–2016 till en fjärdedel kan förklaras av sådana strukturförändringar i den anmälda brottsligheten.

Förändringar inom enskilda brottskategorier, exempelvis genom en större andel komplicerade ärenden när det gäller vissa brott, kan också påverka förutsättningarna för utredningsarbetet.

Brå (2016:18) har t.ex. uppskattat att antalet svårupplösta bedrägerier ökade från ca 6 300 år 2006 till nästan 29 700 år 2013. I samma studie konstateras att andelen svårupplösta fall av misshandel ökade under samma period, även om de till antalet är få i förhållande till samtliga anmälda brott.

Det finns också tecken på att viss brottslighet blivit mer tidskrävande att utreda. Brå (2017:4) bedömer att antalet omfattande ärenden i rättsväsendet har ökat de senaste tio åren. Det rör främst ärenden om ekonomisk brottslighet, våldsbrott eller narkotikabrott, ofta med ett omfattande analys- och bevismaterial, internationella inslag eller ett stort antal misstänkta, brottsoffer och vittnen. En ökning av sådana omfattande ärenden kan innebära att resurser behöver omfördelas från andra verksamheter som har en större ärendeproduktion. Det är dock svårt att bedöma i hur stor utsträckning sådana omfattande ärenden påverkar myndigheternas sammantagna resultatutveckling.

Ur ett rättssäkerhetsperspektiv är det viktigt att de som har behov av tolk får tillgång till en sådan. Behovet av tolk har ökat betydligt under de senaste tio åren och därmed också Polismyndighetens och Sveriges Domstolars kostnader för tolktjänster. Användning av tolkar är också en faktor som påverkar tiden det tar att genomföra såväl förhör som huvudförhandlingar.

Fler brott personsupplösta under året

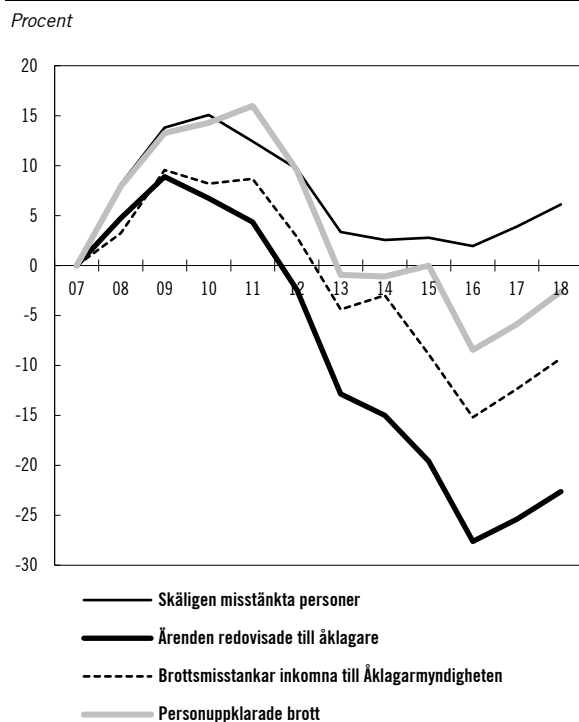
För att få en bild av det fortsatta flödet i början av rättskedjan används ett antal indikatorer som delvis överlappar varandra:

- antal personer skäligen misstänkta för brott
- antal och andel ärenden redovisade från polis till åklagare
- antal inkomna brottsmisstankar till Åklagarmyndigheten
- antal och andel personupplösta brott.

I diagram 2.7 nedan illustreras den procentuella utvecklingen sedan 2007 av antalet skäligen misstänkta personer, antalet ärenden redovisade till åklagare, antalet brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och antalet personupplösta brott. Med personupplösta brott avses brott för vilka det beslutats om åtal, meddelats åtalsunderlåtelse eller utfärdats

strafföreläggande, dvs. brott till vilka det har knutits en gärningsperson. Det generella mönstret karaktäriseras av tydliga ökningar åren efter 2007 följt av markanta minskningar under senare år (se tabell 2.7). Med undantag för antalet misstänkta personer är nivåerna lägre än för tiotalet år sedan. Särskilt tydligt har antalet ärenden redovisade till åklagare minskat. Sedan 2017 ökar dock såväl antalet ärenden redovisade till åklagare, misstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och antalet personupplärade brott. Till stor del förklaras detta av ökningarna avseende brottstyperna narkotika- och trafikbrott, men det finns även ökningarna i andra brottstyper som exempelvis bedrägerier.

Diagram 2.7 Procentuell utveckling sedan 2007 av antalet skäligen misstänkta personer, ärenden redovisade till åklagare, brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten och personupplärade brott

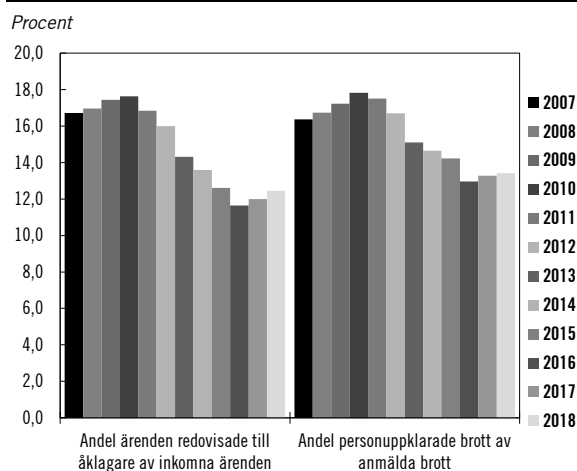

Källor: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens respektive Åklagarmyndighetens årsredovisningar. Uppgifter saknas avseende brottsmisstankar inkomna till Åklagarmyndigheten 2007 och antalet brottsmisstankar detta år har därför uppskattats utifrån antalet ärenden redovisade till åklagare.

Som framgår av diagram 2.8 nedan har andelen personupplärade brott av samtliga anmälda brott länge minskat. År 2016 var andelen personupplärade brott lägre än på flera decennier. Att andelen ärenden som polisen redovisar till åklagare har minskat på ett liknande sätt indikerar att minskningarna kan härledas redan till detta led. Sedan 2017 har dock såväl andelen ärenden

redovisade till åklagare som andelen personupplärade brott ökat något.

Diagram 2.8 Andel ärenden redovisade till åklagare av inkomna ärenden samt andelen personupplärade brott av anmälda brott

Källor: Officiell kriminalstatistik samt uppgifter från Polismyndighetens årsredovisningar.

De senaste årens försämrade utredningsresultat avser många olika brottsområden. Till de brottstyper som minskat mest i antal personupplärade brott sedan den nedåtgående trenden startade 2011 hör misshandel, bedrägerier, vissa stöldbrott och trafikbrott. När det gäller bedrägerier har de anmälda brotten samtidigt ökat kraftigt, vilket resulterat i att andelen personupplärade brott av anmälda bedrägerier fallit från nästan 14 procent 2011 till knappt 5 procent 2018. Sedan 2016 har antalet personupplärade brott dock ökat. Utöver trafikbrott och narkotikabrott har bl.a. även fler bidragsbrott, vapenbrott och bedrägerier personupplärats.

Antalet lagföringsbeslut och domslut ökade under året

För att bedöma flödet i den senare delen av rättskedjan används följande indikatorer:

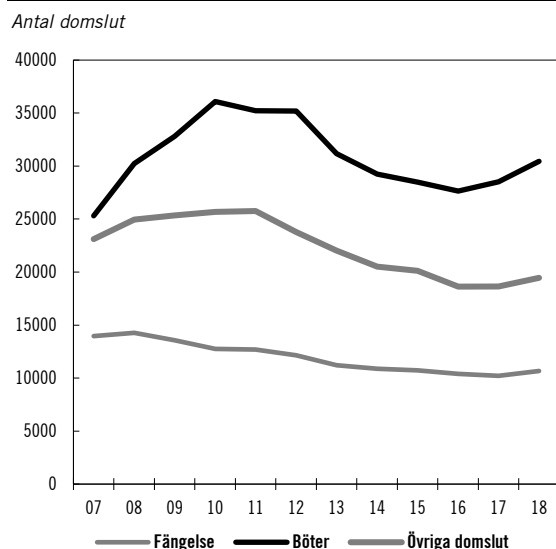
- antal och typ av lagföringar, dvs. fällande dom i tingsrätt, beslut om åtalsunderlåtelse och godkänt strafföreläggande
- antal domslut i brottmål.

I linje med utvecklingen av antalet ärenden redovisade till åklagare och antalet personupplärade brott ökade antalet lagföringsbeslut fram t.o.m. 2009 varefter utvecklingen

vände. Under perioden 2009–2017 minskade antalet lagföringsbeslut varje år. År 2018 ökade dock antalet lagföringsbeslut igen. Under året fattades ca 101 200 lagföringsbeslut, vilket är ca 4 000 fler beslut än 2017. Av samtliga lagföringsbeslut 2018 avsåg 17 procent kvinnor och 83 procent män, en fördelning som varit likartad de senaste tio åren.

Antalet sakprövade brottmål i tingsrätt och antalet fällande domslut i sådana mål följer en liknande utveckling. Efter att ha ökat tydligt mellan 2007 och 2010 minskade dessa fram till 2016. Sedan 2017 ökar dock antalet domslut i tingsrätt igen. År 2018 ökade antalet domslut med 6 procent, till ca 60 600 domslut. Som framgår av diagram 2.9 nedan utgjordes ökningen i antalet domslut fram till 2010 huvudsakligen av enklare mål där påföljden bestämdes till böter. Ökningen 2018 utgörs också främst av domslut med påföljden böter, men även domslut med påföljden fängelse och övriga domslut ökade något under året.

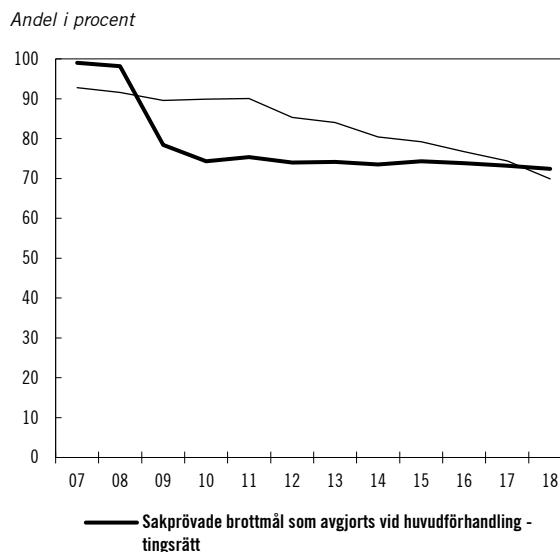
Diagram 2.9 Domslut i tingsrätt fördelat på påföljderna fängelse, böter och övriga domslut

Källa: Officiell kriminalstatistik.

En del av de enklare brottmålen avgörs på handlingarna och kräver därmed överlag mindre resurser än mål som avgörs efter huvudförhandling. Över tid har allt fler brottmål kommit att avgöras utan huvudförhandling. Det beror i stor utsträckning på en regelförändring 2008. Andelen brottmål som avgörs med huvudförhandling har dock fortsatt att minska något även under senare år.

Diagram 2.10 Andel sakprövade mål i tingsrätt och hovrätt som avgjorts vid huvudförhandling

Källa: Domstolsverket.

Domstolarnas belastning avseende brottmål har å andra sidan ökat genom att tiderna för huvudförhandling har blivit längre. År 2018 upptog en genomsnittlig huvudförhandling i tingsrätt ca 2 timmar, jämfört med 1,5 timmar 2007. I hovrätt har den genomsnittliga tiden för huvudförhandling ökat från 3,8 till 5,1 timmar under samma period. En viktig bidragande orsak till detta är den ovan nämnda reformen 2008; med fler mål som avgörs på handlingarna ökar den genomsnittliga förhandlingstiden för de brottmål som fortfarande går till huvudförhandling (Brå 2017:4). Emellertid har också mer komplicerade brottmål, som kräver särskilt långa förhandlingstider, blivit fler och tar allt mer resurser i anspråk. År 2007 utgjorde huvudförhandlingar som pågick över 18 timmar ca 13 procent av den totala förhandlingstiden i tingsrätt och hovrätt. År 2018 hade denna andel ökat till drygt 18 procent. Detta kan vara ett tecken på att rättsväsendet i allt större utsträckning hanterar komplex brottslighet som är tidskrävande att utreda och lagföra.

Fler utdömda fängelseår och ökad medelbeläggning i anstalt

För att bedöma flödet i sista delen av rättskedjan används följande indikatorer:

- antal domslut med påföljden fängelse

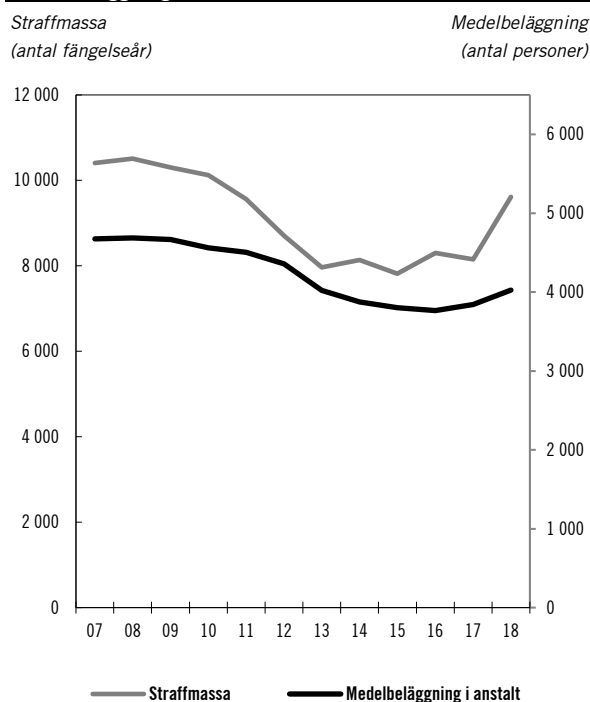
- antal utdömda fängelseår i tingsrätterna (den s.k. straffmassan)
- medelbeläggning i anstalt.

För att få en bild av utvecklingen efter avtjänad påföljd följs även indikatorn

- statistik över återfall i brott.

Antalet domslut med påföljden fängelse har minskat kontinuerligt under en längre tid. Framför allt är det antalet domslut med strafftider kortare än ett år som har blivit färre. År 2018 utdömdes ca 10 900 fängelsepåföljder, vilket är knappt 500 fler än året innan men samtidigt närmare 30 procent färre än i mitten av 2000-talet. Straffmassan, dvs. den totala utdömda fängelse-tiden under ett kalenderår, har också minskat under samma period men ökade tydligt 2018. Medelbeläggningsen i anstalt ökar också sedan 2017 efter flera år av tydliga minskningar.

Diagram 2.11 Utdömd straffmassa i antal fängelseår samt medelbeläggning i anstalt

Källa: Officiell kriminalstatistik.

Enligt Brå (1/2017) finns ett flertal faktorer som sannolikt bidragit till dessa minskningar över tid. Antalet lagförda personer har överlag minskat de senaste åren samtidigt som det skett en omfördelning i hur olika påföljder används, vilket har resulterat i färre frihetsberövande straff. En

omläggning av domstolspraxis på narkotikaområdet som inleddes 2011 verkar också ha haft tydlig påverkan på utvecklingen. Även en minskande andel återfall i brottslighet kan ha bidragit till viss del. Det återstår emellertid att se om denna utveckling mer varaktigt har brutits i och med de ökningar som i flera avseenden kan påvisas 2017 och 2018.

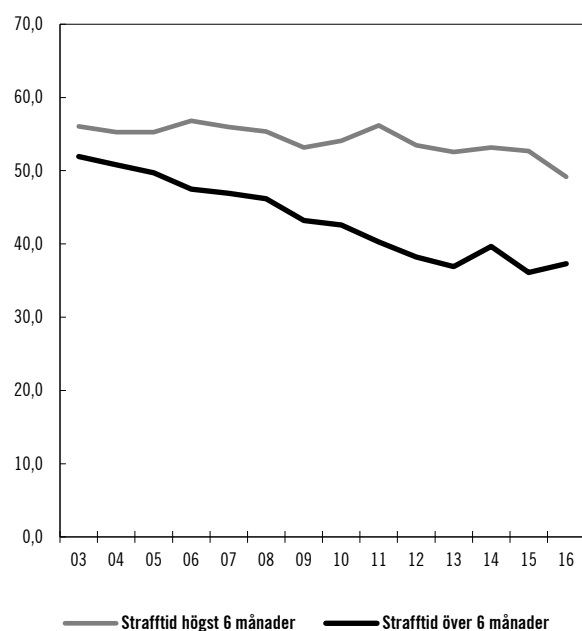
De flesta intagna i anstalt är män. Andelen kvinnor i fängelse uppgår endast till 6 procent, en andel som är relativt stabil över tid.

Statistiken över återfall i brott visar hur vanligt det är att personer lagförs på nytt efter frigivning eller annan tidigare lagföring. Med återfall i brott avses ny lagföring. Den senaste slutgiltiga statistik från Brå som finns tillgänglig är från 2012 medan preliminär statistik finns från 2016. Återfallsproblematiken är särskilt tydlig bland män, ca 28 procent av männen återfaller i något nytt brott inom ett år. Motsvarande andel för kvinnor ligger runt 19 procent, enligt slutgiltig statistik från 2012. Störst är risken för återfall bland dem som är mest brottsbelastade sedan tidigare. Bland dem som frigives efter en fängelsepåföljd återfaller knappt hälften inom ett år, enligt preliminär statistik från 2016. I detta avseende är dock trenden positiv över tid. Enligt preliminär statistik återföll 54 procent av dem som frigavs från fängelse 2003 inom ett år, jämfört med 44 procent bland dem som frigavs 2016. En jämförelse mellan 2007 och 2016 visar att minskningen är särskilt tydlig bland dem som dömts till fängelsestraff på mellan fyra månader och två år (en minskning med ca 10 procentenheter). Enligt både Kriminalvården (2018) och Brå (4/2017) kan den minskande andelen återfall i brott efter frigivning från anstalt delvis förklaras av en förändrad klientsammansättning vad gäller exempelvis ålder, tidigare brottsbelastning och typ av brott.

Det är oklart i vilken utsträckning Kriminalvårdens återfallsförebyggande insatser har påverkat utvecklingen.

Diagram 2.12 Andel frigivna från anstalt som återfaller i brott inom ett år

Andel i procent

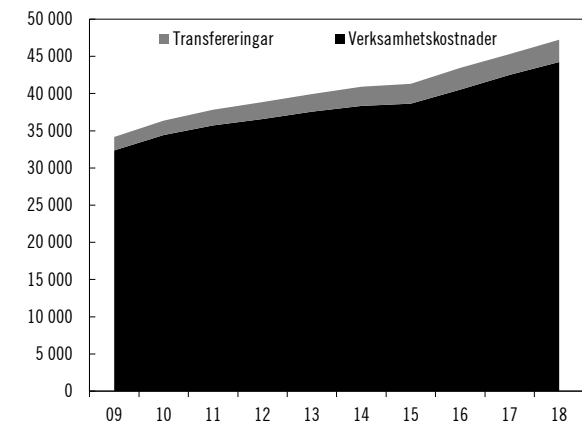

Källa: Preliminär officiell kriminalstatistik.

Utveckling av rättsväsendets kostnader m.m. 2009–2018

Diagram 2.13 Kostnadsutveckling i rättsväsendet

Miljoner kronor

Källor: Årsredovisningarna för rättsväsendets myndigheter 2009–2018 samt statsbudgetsystemet Hermes.

Rättsväsendets kostnader för 2018 var ca 47 miljarder kronor, vilket var en ökning med 4,4 procent jämfört med föregående år. Mellan 2009 och 2018 har rättsväsendets kostnader ökat med ca 38 procent eller med 13 miljarder kronor. Kostnadsökningen under de senaste 10 åren beror framför allt på de reformer som genomförts för

att stärka brottsbekämpningen, öka effektiviteten och förbättra resultatet i rättskedjan.

Av rättsväsendets kostnader består ca 67 procent av personalkostnader. Antal anställda i rättsväsendet i september 2018 var ca 52 800 personer, varav ca 25 300 kvinnor och ca 27 500 män, enligt Arbetsgivarverkets årliga statistikuttag. Flest anställda fanns inom Polismyndigheten (31 511), Kriminalvården (11 571) och Sveriges Domstolar inklusive migrationsdomstolarna (7 112).

2.4.3 Brottsförebyggande arbete

Mål

Regeringens mål för den brottsförebyggande verksamheten är att brottsligheten ska minska och att antalet brottsoffer ska bli färre.

De myndigheter inom rättsväsendet som bidrar till måluppfyllelsen är Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. Därutöver är länsstyrelserna och kommunerna viktiga aktörer som bidrar till att uppfylla målet för den brottsförebyggande verksamheten i hela landet. Det finns även myndigheter inom andra politikområden som bidrar till att uppnå målet.

Regeringen har i skrivelsen Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (skr. 2016/17:126) presenterat gemensamma målsättningar för det brottsförebyggande området som gäller för alla politikområden. Även regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation kan bidra till måluppfyllelsen (se utg.omr. 13).

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De bedömningsgrunder som används för att värdera resultatet och måluppfyllelsen för den brottsförebyggande verksamheten utgörs av regeringens övergripande målsättningar i det brottsförebyggande programmet samt uppgifter om polisens brottsförebyggande arbete:

- utvecklingen av det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet, på nationell, regional och lokal nivå

- utvecklingen av rättsväsendets, länsstyrelsernas och kommunernas samverkan i brottsförebyggande syfte
- polisens förmåga att upprätthålla ordning och säkerhet
- utvecklingen av polisens förmåga att bedriva planlagd brottsförebyggande verksamhet.

Förutom dessa bedömningsgrunder kan i viss mån utvecklingen avseende utsatthet för brott, upplevd trygghet och förtroendet för rättsväsendets myndigheter enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) användas för att bedöma måluppfyllelsen i den brottsförebyggande verksamheten. Resultaten från NTU har beskrivits tidigare i avsnitt 2.5.1. Även utvecklingen av anmälda brott kan i viss mån säga något om resultatet av det brottsförebyggande arbetet.

Verksamhetens resultat

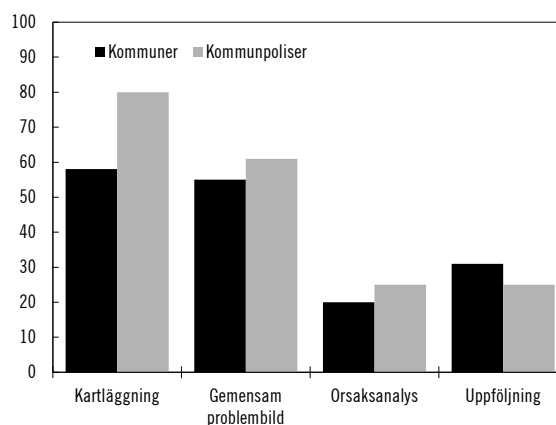
Utvecklingen av ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete

På uppdrag av regeringen tar Brå årligen fram en rapport om hur det brottsförebyggande arbetet har bedrivits och utvecklats på lokal, regional och nationell nivå. I rapporten pekar Brå även på utvecklingsbehov. Rapporten bygger bl.a. på en enkätundersökning till kommunpoliserna respektive samordnare vid landets kommuner och länsstyrelser (enkäterna besvarades av 86 procent av de tillfrågade i kommunerna och kommunpoliserna, medan svarsfrekvensen bland länsstyrelserna var 100 procent). År 2018 svarade vissa av de tillfrågade kommunala brottsförebyggande samordnarna och kommunpoliserna att de följer en kunskapsbaserad arbetsprocess relativt väl. I diagram 2.14 nedan redovisas andelen kommuner och kommunpoliserna som angett att de genomfört de olika stegen i den kunskapsbaserade samverkansprocessen. I årsrapporten genomfördes även en fördjupad analys av arbetet i samverkansprocessen. Enligt Brå är de kartläggningar som genomförs ofta alltför översiktliga och relativt få kommuner och lokalpolisområden genomför orsaksanalyser av god kvalitet. Enligt Brå finns också en svag koppling mellan brottsproblemet och de åtgärder som utförs och arbetet med att följa upp och utvärdera åtgärder är lågt prioriterat. Det finns

således potential att fortsätta utveckla det kunskapsbaserade brottsförebyggande arbetet.

Diagram 2.14 Andel kommuner och kommunpoliserna som uppger att de genomfört samverkansprocessens olika steg

Andel i procent

Källa: Brå 2019.

Samverkan i det brottsförebyggande arbetet

Av Brås årsrapport framgår att det i de flesta kommuner finns samverkansöverenskommelser och medborgarlöften, som utgör grunden för samarbetet mellan kommun och polis på området. Mer om detta redovisas under avsnittet om polisens brottsförebyggande arbete nedan. Det finns vidare ett lokalt brottsförebyggande råd eller motsvarande i närmare nio av tio av de kommuner som deltog i Brås undersökning 2018, vilket är något fler än året innan.

Samverkan mellan kommun och polis är etablerad i det brottsförebyggande arbetet, men det är viktigt att i högre grad involvera även andra aktörer. Många kommuner och kommunpoliserna uppger att de samverkar med andra aktörer i samhället utöver kommun och polis. Exempelvis uppger drygt 40 procent av kommunerna och 64 procent av kommunpoliserna att de samverkar med civilsamhället. Kommunpoliserna samverkar i samma utsträckning med näringslivet, medan sådan samverkan sker i endast en tredjedel av kommunerna. Under 2018 har ett flertal kommuner arbetat med att systematisera och konkretisera samverkansprocessens operativa arbete, exempelvis inom ramen för arbetsmodellen EST, Effektiv samordning för trygghet.

Ett större fokus på situationell prevention

Under 2018 har många brottsförebyggande initiativ tagits av olika aktörer på såväl nationell som regional och lokal nivå. Sådana initiativ omfattar både social och situationell prevention.

Situationell prevention tar sikte på åtgärder som påverkar förutsättningarna för brott på en specifik plats, medan social prevention omfattar insatser för att minska individens benägenhet att begå brott.

Enligt Brå har intresset för situationell prevention ökat under året, bl.a. i samband med frågor om samhällsplanering. Ett större fokus har också riktats mot kamerabevakning och trygghetskapande och brottsförebyggande arbete kopplat till särskilda platser, t.ex. genom offentlig och privat samverkan och investeringar i fysisk miljö och insatser för ökad trygghet och säkerhet.

Brå har tidigare konstaterat (Brås årsrapport om utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet i Sverige 2018) att merparten av de brottsförebyggande insatserna är av generell karaktär och riktas mot breda grupper i samhället. Arbetet i större kommuner, inklusive i de särskilt utsatta områdena, inriktas dock i högre grad mot vissa grupper och miljöer och på att förebygga återfall i brott.

I Brås senaste årsrapport (2019) konstaterar myndigheten sammantaget att det brottsförebyggande arbetet fortfarande är lågt prioriterat. Exempelvis arbetar endast en femtedel av de lokala samordnarna i kommunerna på heltid med brottsförebyggande frågor.

Brottsförebyggande rådets arbete

Brå har sedan 2017 ett förnyat och breddat uppdrag att stödja och samordna nationellt, regionalt och lokalt brottsförebyggande arbete. Arbetet med detta uppdrag är nu etablerat och ett flertal aktiviteter har genomförts under året. Brå har bl.a. bidragit till erfarenhetsutbyten och ökad kunskap för länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare genom nätverksträffar och möjligheten till ett fördjupat metodstöd. Brå har också arrangerat ett rådslag med det tjugotal myndigheter som omnämns i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott, i syfte att strategiskt utveckla och effektivisera arbetet med programmet. Under året har också den basutbildning i kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete som Brå tagit fram genomförts i flera omgångar. År 2018 slutförde Brå även arbetet med ett omfattande metodstöd till vissa intresserade kommuner med olika utmaningar i det brottsförebyggande arbetet. Erfarenheterna från detta arbete kan nu tas tillvara och bidra till kunskapsunderlag för andra kommuner med liknande utmaningar.

Länsstyrelsernas brottsförebyggande arbete

Under 2018 fortsatte länsstyrelsernas arbete med regional samordning inom det brottsförebyggande området att utvecklas. Länsstyrelserna har under året bidragit till erfarenhetsutbyten på lokal nivå och gett stöd till utveckling av kunskaps- och problembaserat brottsförebyggande arbete genom olika utbildningar och nätverk. I Brås årsrapport 2019 beskrivs också att länsstyrelserna är i uppstartsfasen för att stödja och initiera kommunöverskridande brottsförebyggande åtgärder. Länsstyrelserna är en viktig aktör i det brottsförebyggande arbetet och enligt Brå behöver nu länsstyrelsernas stöd tydligare anpassas till konkreta behov och bidra ytterligare till ett praktiskt stöd för lokala brottsförebyggande aktörer.

Polismyndighetens brottsförebyggande arbete

Polismyndigheten har en central roll i det brottsförebyggande arbetet vilket omfattar såväl planlagd som händelsestyrd verksamhet. Förutom insatser som primärt syftar till att förebygga brott omfattas också insatser som vidtas för att öka tryggheten, upprätthålla ordning och säkerhet samt att ingripa när brott begås. Enligt Polismyndigheten är det komplicerat att bedöma resultatet av deras brottsförebyggande arbete då det finns flera osäkerhetsfaktorer att beakta. Det kan emellertid konstateras att Polismyndigheten bedriver ett aktivt utvecklingsarbete och att flera åtgärder har vidtagits för att förstärka det brottsförebyggande arbetet och uppföljningen av detta.

En av utgångspunkterna för Polismyndigheten är en polis närmare medborgarna. Det innebär att det lokala arbetet ska vara fundamentet i myndighetens verksamhet, med ökad närvaro och tillgänglighet som grundas på lokala förutsättningar och behov. Inom varje polisregion finns ett antal polisområden och inom varje polisområde finns lokalpolisområden där mycket av det brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet utförs.

Inom lokalpolisområdena finns kommun- och områdespoliserna som har etablerats som viktiga polisiära funktioner i lokalsamhället. Kommunpolisernas huvuduppdrag är att driva myndighetens brottsförebyggande och trygghetskapande arbete i samverkan med kommunen och övriga samhället. Områdespoliserna ska arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetskapande arbete utifrån

framtagen problembild. De ska vara kända i lokalsamhället och besitta goda kunskaper om sitt område.

Samtliga 290 kommuner hade vid 2018 års utgång tillgång till en kommunpolis men många saknar fortfarande en egen sådan. Antalet områdespoliser hade samtidigt ökat från 580 till 616 stycken och dessa bemannade vid årsskiftet 90 av de 95 lokalpolisområdena. I och med kommande rekryteringar av fler polisanställda bedöms det på sikt skapas förutsättningar för fler kommun- och områdespoliser i hela landet.

I sitt arbete använder polisen medborgarlöften, medborgardialoger och lokal samverkan som verktyg för att skapa en effektivare brottsförebyggande och trygghetsskapande verksamhet. Medborgardialoger ger en fördjupad kunskap om den lokala lägesbilden och bidrar samtidigt till att medborgarnas förtroende för polisen ökar genom den relation som uppstår vid mötet. Samverkansöverenskommelser utgör grunden till arbetet med medborgarlöften som enligt Polismyndigheten är av stor betydelse för samverkan mellan myndigheten och kommunerna. Polismyndighetens utvärdering av arbetet med medborgarlöften visade att dessa bidrog till ett mer effektivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete genom ett förbättrat samarbete med kommuner och lokalsamhället. Även Brå har följt Polismyndighetens arbete med medborgarlöften i fyra utvalda områden (Brå 2018:14). I rapporten, som visar på flera utvecklingsområden, lämnar Brå ett antal rekommendationer till Polismyndigheten, bl. a. att de ska förtydliga sitt metodstöd för att underlätta genomförandet av medborgarlöftena. Vid utgången av 2018 fanns utfärdade medborgarlöften i 287 av landets 290 kommuner vilket är en ökning i förhållande till 2017.

Inom lokalpolisområdena bedrivs även den s.k. ingripandeverksamheten, den händelsestyrda verksamheten. Denna utgör inte en självständig verksamhet utan är en arbetsform som omfattar både brottsförebyggande arbete, utredning och lagföring samt service. Utgångspunkten är att alla patruller ska arbeta med planlagd verksamhet som sedan avbryts vid brådskande och akuta arbetsuppgifter. Antalet anställda inom ingripandeverksamheten ökade under 2018 med 236 poliser till 7 021 (29 procent kvinnor och 71 procent män).

Polisiärt arbete i utsatta områden

Under året har Polismyndigheten kraftsamlat i ett antal särskilt utsatta områden runt om i landet. Det rör sig om bostadsområden som Polismyndigheten bedömer är utsatta för en särskild problematik med brott och ordningsstörningar.

Långsiktighet i arbetet har Polismyndigheten bedömt vara en avgörande framgångsfaktor i dessa områden. För att öka möjligheten till ett långsiktigt arbete har Polismyndigheten under 2018 tagit fram en strategi för sitt arbete i de utsatta områdena. Strategin innehåller mål för arbetet och beskrivningar av hur målen ska operationaliseras. För att nå målen ska myndigheten arbeta med att vara fysiskt närvarande, ha en samordnad förmåga och samverka med relevanta aktörer. Utvecklingen i de utsatta områdena ska följas upp årsvis och mätas mot definierade effektmål.

Försäljning och distribution av narkotika är en av de kriminella verksamheter som polisen har bedömt är mest problematisk i de utsatta områdena. Det polisära arbetet har därför inriktats mot bekämpning av öppen narkotikaförsäljning på torg och andra platser där allmänheten i hög grad vistas eller passerar. Lokalpolisområden som har arbetat mot öppen narkotikaförsäljning bedömer att arbetet har gett effekt men att problemen i vissa fall har flyttat till andra områden.

För att öka förmågan att ingripa mot kriminella personer och grupperingar i utsatta områden som har internationella kopplingar har Polismyndigheten utvecklat sin samverkan med rättsvårdande myndigheter i andra länder under 2018, bl.a. Spanien. Polismyndigheten har också arbetat vidare med en modell för kommunikation med utländska brottsbekämpande myndigheter. Modellen ska i ett första skede tillämpas i de särskilt utsatta områdena. I Polismyndighetens planlagda yttre verksamhet har de utsatta områdena fortsatt varit prioriterade under 2018. Trots det har det skett en stor mängd fall av dödligt våld, många med hjälp av skjutvapen. Enligt Polismyndighetens statistik skedde totalt 119 bekräftade skjutningar i eller med koppling till utsatta områden under 2018, vilket motsvarar 39 procent av samtliga skjutningar under samma period. För att testa nya metoder mot skjutningar och andra grova våldsbrott bedrivs en myndighetsgemensam satsning mot dödligt våld – Sluta skjut – som pilotprojekt i Malmö.

Projektet leds av Polismyndigheten, Malmö stad och Kriminalvården och bygger på en metod som kallas gruppvåldsintervention (GVI). Målet med metoden är att förebygga skjutningar och andra grova våldsbrott kopplat till kriminella grupper och samtidigt göra det lättare för kriminella individer att få rätt stöd som leder bort från en våldsam livsstil. Pilotprojektet inleddes 2018 och kommer att fortgå i två år. Därefter ska det utvärderas med stöd av Brottsförebyggande rådet. Utvärdering planeras vara klar i januari 2021. Om metoden visar sig vara framgångsrik kan metoden spridas till andra områden i Sverige med liknande problem.

I polisregion Stockholm har en särskild insats bedrivits för att minska antalet illegala skjutvapen och förekomsten av handgranater i utsatta områden. Polismyndigheten bedömer att insatsen har bidragit till att förhindra ett antal skjutningar under året och att ett antal centrala individer har kunnat lagföras.

I det nationella arbetet mot organiserad brottslighet har Polismyndigheten, tillsammans med elva andra myndigheter, riktat det gemensamma arbetet mot organiserad brottslighet i utsatta områden. Under 2018 bedrev myndigheterna omkring 30 myndighetsgemensamma insatser i utsatta områden. En kraftsamling av resurser gjordes i tre särskilt utsatta områden och myndigheterna tog fram särskilda handlingsplaner för dessa områden. Kraftsamlingen syftade bl.a. till att ta fram nya enhetliga metoder för att stödja arbetet i andra utsatta områden framöver (se även utg.omr. 3 avsnitt 2.3).

Säkerhetspolisens brottsförebyggande arbete

Säkerhetspolisens har under 2018 bl.a. fokuserat på de personer som har återvänt till Sverige efter att ha rest till konfliktområden, framför allt i Syrien och Irak, för att ansluta sig till en terroristorganisation. De personernas avsikt och förmåga att begå terroristbrott eller andra allvarliga brott har bedömts individuellt. En förundersökning inleddes om det finns anledning att anta att brott har begåtts. Säkerhetspolisens har också deltagit i det tidiga brottsförebyggande arbetet för att hotet från våldsbejakande extremistmiljöer ska minska på längre sikt. För Säkerhetspolisens del rör det sig exempelvis om att sprida kunskap till andra myndigheter och samhällsaktörer så att de tidigt kan reagera på olika företeelser som tyder på en avsikt att begå brott.

I nära samverkan med andra myndigheter har

Säkerhetspolisens brottsförebyggande arbete 2018 även fokuserat på insatser för att skydda riksdagsvalet.

Säkerhetspolisens har även i övrigt bedrivit förebyggande arbete inom verksamhetsområdena kontraspionage, säkerhetsskydd, personskydd och författningsskydd. Säkerhetspolisens bedrev även förebyggande arbete för att förhindra spridning och anskaffning av produkter och kunskap som kan användas i tillverkning av andra staters massförstörelsevapen.

Arbetet mot våldsbejakande extremism

Samhällets beredskap och förmåga att förebygga våldsbejakande extremism ska utvecklas på lokal, regional och nationell nivå. Resultaten redovisas utifrån följande bedömningsgrunder:

- omfattningen av våldsbejakande extremism i Sverige
- insatser för att förebygga inträde i samt underlätta utträde ur våldsbejakande extremism.

Säkerhetspolisens bedömer att det finns ca 3 000 personer som är involverade i de våldsbejakande extremistiska miljöerna i Sverige. Drygt 2 000 av dessa bedöms finnas inom den våldsbejakande islamistiska miljön och övriga finns inom den högerextremistiska (vit makt) respektive den vänsterextremistiska (autonoma) miljön. Sannolikt finns ett visst mörkertal av anhängare och sympatisörer. Enligt Nationellt centrum för terrorhotbedömning kommer det främsta terrorhotet mot Sverige under 2019 sannolikt från islamistiskt motiverad terrorism. Det finns individer både i Sverige och utomlands som betraktar terrorattentat mot mål i Sverige som legitima. Ett fåtal av dessa har troligen såväl avsikt som förmåga att genomföra attentat. Under 2018 och 2019 har det även genomförts terrorattentat i olika länder av ensamagerande gärningspersoner med högerextrem bevekelsegrund. Dessa terrorattentat kan tillsammans med en ökande mängd högerextrem propaganda möjligen inspirera enstaka högerextrema individer att utföra terrorattentat i Sverige. Inom den autonoma miljön accepteras våld som ett medel för att uppnå de övergripande ideologiska målen. De våldsbrott som begås är oftast riktade mot meningsmotståndare inom vit makt-miljön.

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brå som inrättades i januari 2018, har uppdraget att stärka och utveckla det

kunskapsbaserade arbetet med förebyggande åtgärder nationellt, regionalt och lokalt samt ge behovsanpassat stöd till yrkesverksamma. CVE har under sitt första år arbetat med att kartlägga behov och kunskapsluckor. Dialoger har förts med lokala, regionala och nationella aktörer inom kommun, stat och civilsamhället, andra relevanta institutioner och religiösa samfund. Under 2018 har centrets personal besökt ett trettiotal kommuner. Stödet till kommunerna har främst inneburit att bistå dem i arbetet med att ta fram en lägesbild, utveckla samverkan mellan aktörer på området och i att sprida kunskap. Olika myndigheter har ansvar för centrala delar, som lagstiftning, vägledning och kunskapsspridning. I arbetet med att stötta lokala aktörer har centret som uppgift att verka för en högre grad av samordning mellan olika insatser och uppdrag. CVE har därför inrättat ett nätverk av 14 nationella myndigheter. Våren 2019 har frågan om återvändare från Syrien och Irak blivit en fråga som oroar många kommuner. De cirka 40-tal kommuner som är närmre berörda erbjuder särskilt stöd av CVE. Ett särskilt nätverk av socialsekreterare från kommuner med stora problem med våldsbejakande extremism har också inrättats.

Utöver CVE:s arbete har myndigheter specifika uppdrag. Kriminalvården har under de senaste åren stärkt och integrerat arbetet mot våldsbejakande extremism i myndighetens säkerhetsrelaterade och återfallsförebyggande arbete. Arbetet har fortsatt under 2018 och myndigheten har redovisat sina insatser till regeringen (Ju2019/01233/KRIM). Kriminalvården har t.ex. utvecklat en grundläggande webbutbildning för myndighetens personal som kommer att omfatta återvändare, kopplingen mellan våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet samt ensamagerande gärningspersoner. Myndigheten har också initierat en försöksverksamhet med kognitiv beteendeterapeutiska insatser riktad till klienter med kopplingar till våldsbejakande extremism.

Digitala plattformar spelar i dag en viktig roll i spridandet av våldsbejakande extremistisk propaganda. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har ett pågående uppdrag att kartlägga och analysera dessa budskap samt även utveckla nya verktyg för analys. I februari 2019 lämnade FOI rapporten Ensamagerande våldsverkare – profiler, riskbedömningar och digitala spår (Ju2018/04935/KRIM). Utöver en genomgång

av forskning om ensamagerande innehåller rapporten ett förslag på textanalysverktyg för riskbedömning av skriftlig kommunikation som nu prövas av olika myndigheter. Verktøget är tänkt att användas som komplement till andra riskbedömningar och syftar till att utveckla arbetet med att identifiera potentiella ensamagerande gärningspersoner.

Statens skolverk har redovisat uppdrag om skolans roll i arbetet mot våldsbejakande extremism samt utvecklat stöd för lärare att möta intolerans i klassrummet (U2018/03702/S). Av Skolverkets redovisning framgår att skolans främsta roll i arbetet mot våldsbejakande extremism är det demokratistärkande arbetet med alla elever. På individnivå har skolans personal en skyldighet att göra en orosanmälan till socialnämnden om de misstänker att barn far illa.

Arbetet mot rasism och hatbrott

Utifrån regeringens nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har myndigheter inom rättsväsendet fortsatt utveckla det brottsförebyggande arbetet. Se vidare under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyetablerade invandrares etablering, avsnitt 4.4.2.

Förebyggande arbete mot ekonomisk brottslighet

Ekobrottsmyndigheten ska bedriva brottsförebyggande arbete som avser ekonomisk brottslighet. I det ingår att lämna information om den brottsligheten till andra myndigheter samt till kommuner, näringsliv, organisationer och allmänheten.

Ekonomisk brottslighet upptäcks ofta av andra än Ekobrottsmyndigheten. Därför arbetar myndigheten i en rad sammanhang och former med att sprida kunskap om ekobrott. Det kan t.ex. handla om att stärka statliga och kommunala aktörers förmåga att utesluta oseriösa företag vid offentlig upphandling.

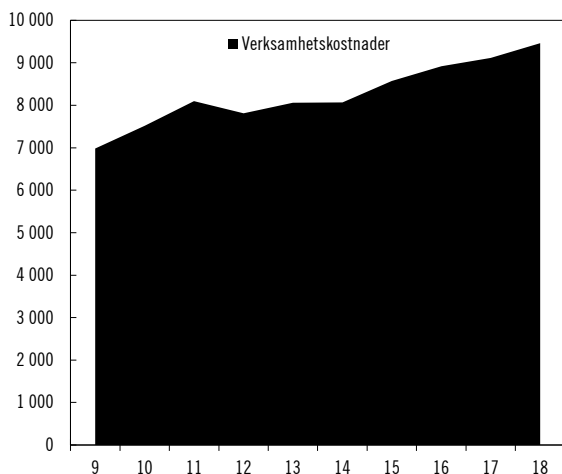
Ett samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län avseende information om stiftelsers bokföringsskyldighet har lett till en stor minskning i antalet försenade årsredovisningar från stiftelser till länsstyrelsen. Ekobrottsmyndigheten har sedan tidigare konstaterat att okunskap ofta är en bidragande faktor till att småföretagare begår bokföringsbrott till följd av för sent upprättad årsredovisning. Under året har myndigheten fortsatt samarbetet med Bolagsverket i denna fråga och

för att identifiera företag som kan komma att utnyttjas som brottsverktyg.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.15 Kostnadsutveckling brottsförebyggande arbete

Tusentals kronor

Källor: Årsredovisningarna 2009–2018 för Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet (inklusive Center mot våldsbejakande extremism). Årsredovisningen för staten avseende Säkerhetspolisen.

Myndigheternas kostnader för verksamheten brottsförebyggande arbete uppgick till närmare 9,5 miljarder kronor 2018. Det är en ökning med 345 miljoner kronor eller 3,8 procent jämfört med föregående år. Vid Polismyndigheten ökade kostnaderna med 215 miljoner kronor (2,8 procent), vid Brottsförebyggande rådet med 22 miljoner kronor (14,7 procent), vid Ekobrottsmyndigheten minskade kostnaderna med fem miljoner kronor (7 procent) och vid Säkerhetspolisen ökade kostnaderna med 114 miljoner kronor (8 procent). De ökade kostnaderna inom verksamheten brottsförebyggande arbete vid Brottsförebyggande rådet förklaras främst av inrättandet av Center mot våldsbejakande extremism vid myndigheten.

Antalet resurstimmar registrerade på brottsförebyggande verksamhet minskade marginellt vid Polismyndigheten under 2018, samtidigt som kostnaderna ökade något. Ökningen förklaras huvudsakligen av högre kostnader för personal.

2.4.4 Utredning och lagföring

Mål

Regeringens mål för utredning och lagföring är att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet och att brottsuppleringen ska öka.

De myndigheter inom rättsväsendet som omfattas av verksamheten är Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården (för häktesverksamhet), Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden samt Säkerhetspolisen. Utöver rättsväsendets myndigheter bidrar Tullverket, Skatteverket och Kustbevakningen till verksamheten. Dessa myndigheters verksamhet redovisas under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution respektive utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma resultatet och måluppfyllelsen för utredning och lagföring används flera av de indikatorer som tidigare redovisats i den samlade bedömningen. De indikatorer som används är följande:

- antal och andel ärenden redovisade från polis till åklagare
- antal och andel personupplagade brott
- antal och andel lagförda personer och brottsmisstankar
- antal utfärdade ordningsböter
- genomströmningstider.

Bedömningen baseras på såväl den sammantagna utvecklingen som utvecklingen för olika brottskategorier.

Det är svårt att fastställa vilken uppläringsnivå som är rimlig eftersom förutsättningarna att klara upp de anmälda brotten, liksom resurserna som krävs för att nå upplärning, varierar kraftigt mellan olika typer av brott. De brottsbekämpande myndigheterna måste dock alltid sträva efter att uppnå en så hög brottsupplärning som möjligt så att personer som begår brott får stå till svars för sina gärningar och brottsoffer får upprättelse.

Verksamhetens resultat

Ärendeinflöde och utredning

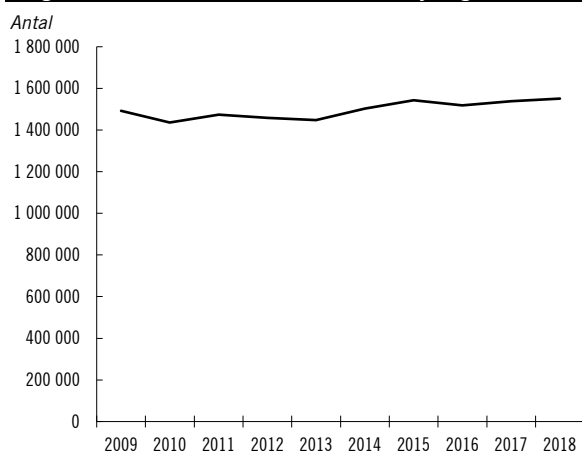
Ett brottsärende som inkommer till Polismyndigheten eller Ekobrottsmyndigheten innehåller ett eller flera anmälda brott. Ett anmält brott innehåller i sin tur en eller flera brottsmisstankar, dvs. varje brottslig gärning som en person kan misstänkas för.

Det totala antalet brott som anmäldes till brottsbekämpande myndigheter ökade med 2 procent mellan 2017 och 2018 till ca 1,55 miljoner brott.

Till Polismyndigheten inkom under 2018 ca 1,25 miljoner brottsärenden. Det är i nivå med föregående års inflöde och motsvarar i genomsnitt 3 400 ärenden per dag. Om även ärenden från övervakning med trafiksäkerhetskameror inkluderas uppgår inflödet till 1,55 miljoner ärenden. Utvecklingen skiljer sig dock åt mellan olika brottskategorier. Antalet inkomna ärenden gällande bedrägeribrott ökade med ca 19 000, eller 13 procent, medan antalet ärenden om tillgreppsbrott minskade med drygt 40 000, vilket motsvarar 9 procent.

I förhållande till 2009 har antalet inkomna ärenden ökat med 4 procent.

Diagram 2.16 Inkomna ärenden till Polismyndigheten

Källa: Polismyndigheten. I diagrammet återges inkomna brottsärenden, inklusive ärenden från övervakning med trafiksäkerhetskameror.

Av de ärenden som inkom till Polismyndigheten inleddes förundersökning i 43 procent av fallen, vilket är en minskning med 1 procentenhet i förhållande till 2017. Av ärenden med inledd förundersökning var det dock en högre andel som redovisades till åklagare. Den andelen ökade från 27 till 28,5 procent.

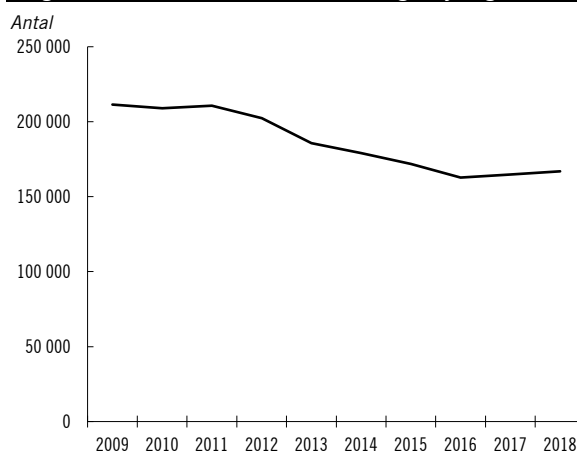
Antalet ärenden som Polismyndigheten redovisade till åklagare ökade med 4 procent

under 2018. De antalsmässigt största ökningarna gällde narkotikabrott och trafikbrott medan den största procentuella ökningen ägde rum i kategorin övriga brott mot person (dvs. brott mot person som inte är våldsbrott). För våldtäkt respektive sexualbrott som helhet ökade antalet redovisade ärenden med 25 respektive 21 procent. Det var även en större andel av dessa förundersökningar som redovisades till åklagare. Gällande tillgreppsbrott, såväl butiksstölder som tillgreppsbrott i övrigt, minskade antalet ärenden redovisade till åklagare. I dessa båda brottskategorier minskade också antalet inkomna ärenden.

Sammantaget låg andelen redovisade ärenden av avslutade ärenden kvar på ca 12 procent. Ärendebalansen i form av antal öppna ärenden minskade något men ligger fortfarande på en hög nivå.

Till Åklagarmyndigheten inkom under 2018 nästan 167 000 ärenden och drygt 437 000 brottsmisstankar, varav ca 82 procent avsåg män och 17 procent avsåg kvinnor (resterande andel är okänd). Det är en ökning med 1 procent avseende ärenden och 3 procent avseende brottsmisstankar jämfört med föregående år. Sedan 2009 har antalet inkomna ärenden minskat med 21 procent.

Diagram 2.17 Inkomna ärenden till Åklagarmyndigheten

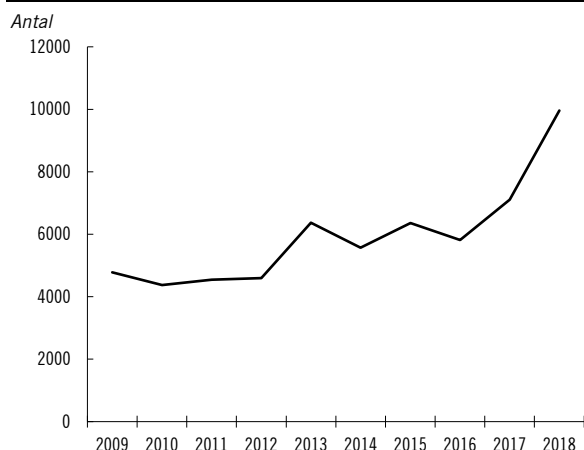

Källa: Åklagarmyndigheten. Siffrorna som illustreras i diagrammet inkluderar även andra ärenden än sådana som avser ansvar för brott.

Från 2016 har antalet inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten ökat med drygt 70 procent. Den huvudsakliga förklaringen till detta är en kraftig ökning av ärenden om försenade årsredovisningar. Varje ärende innehåller en eller flera brottsmisstankar. Totalt inkom under 2018 nästan 49 000 brottsmisstankar, varav ca 80 procent avsåg män och 18 procent kvinnor (resterande andel är okänd).

Skattebrott och bokföringsbrott utgjorde huvuddelen av de inkomna brottsmisstankarna. Till detta stod bidragsbrott för 5 procent och bedrägeri/förskingring för 4 procent. Bland övriga brottskategorier återfinns bl.a. penningtvättsbrott och brott mot aktiebolagslagen. Sedan 2009 har antalet inkomna ärenden ökat med 108 procent.

Diagram 2.18 Inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten

Källa: Ekobrottsmyndigheten.

Totalt inkom nästan 10 000 ärenden till Ekobrottsmyndigheten under 2018. Cirka 1 procent av dessa klassas av myndigheten som särskilt krävande och avser brottslighet som är mycket komplicerad att utreda. Trots att denna ärendekategori utgör en marginell andel av den totala ärendemängden går nästan hälften av Ekobrottsmyndighetens resurser för utredning och lagföring till dessa ärenden.

Genomströmningstider

Medelgenomströmningstiden för bearbetade ärenden hos Polismyndigheten, dvs. ärenden där förundersökning eller annan slags brottsutredning bedrivits, minskade från 98 till 97 dagar mellan 2017 och 2018. Tiden mäts från inledd förundersökning till dess att ärendet avslutats hos polisen.

Den genomsnittliga genomströmningstiden för åklagarledda förundersökningar, som mäts från det att en anmälan har inkommit till Åklagarmyndigheten till dess att beslut fattats, uppgick under 2018 till 133 dagar. Det är en ökning med 11 dagar jämfört med föregående år. Genomströmningstiden mätt från det att en färdig brottsutredning inkommit från Polismyndigheten till dess att Åklagarmyndigheten fattat beslut ökade från 16 till 17 dagar mellan 2017 och 2018.

Vid Ekobrottsmyndigheten ökade såväl den totala genomströmningstiden, antal dagar från anmälan till beslut, som den genomsnittliga åldern på de brottsmisstankar som handlades. Den främsta orsaken till den ökade genomströmningstiden var det stora inflödet av anmälningar om försenade årsredovisningar.

Personuppklaring och förverkanden

När brottsbekämpande myndigheter knyter en gärningsperson till ett brott genom att åklagare fattar beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse (lagföring) räknas brottet som personuppklarat i den officiella kriminalstatistiken.

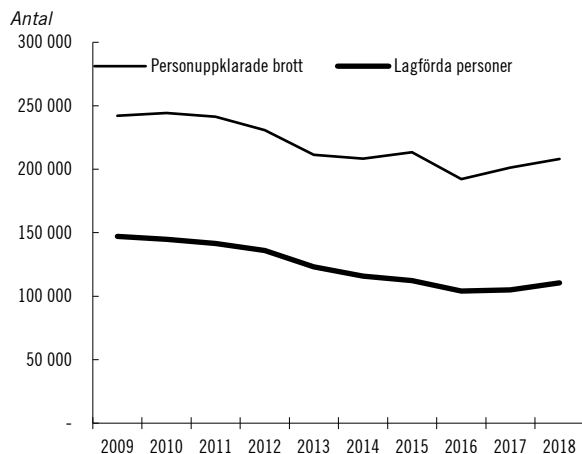
Antalet personuppklarade brott ökade under 2018 i samma omfattning som antalet redovisade ärenden från polis till åklagare, dvs. med 4 procent. Antalet personuppklarade brott ökade när det gäller brott mot person, bedrägeribrott, trafikbrott och narkotikabrott, medan antalet personuppklarade tillgreppsbrott minskade. Sammanlagt personuppklarades ca 211 000 brott under året. Personuppklaringsprocenten (andelen personuppklarade brott av samtliga handlagda brott) låg på ungefär samma nivå som föregående år (13,5 procent). Lagföringsprocenten (andelen personuppklarade brott av samtliga utredda brott) ökade med 2 procentenheter från 28 till 30 procent. I landets sju polisregioner och åklagarområden varierade lagföringsprocenten från 26 procent i Stockholm till 33 procent i Bergslagen.

Antalet personer som lagfördes (dvs. åtalades, fick strafföreläggande eller meddelades åtalsunderlåtelse) genom beslut av Åklagarmyndigheten ökade med 5 procent under 2018 och uppgick till drygt 108 000. Av dessa var 17 procent kvinnor och 83 procent män, vilket motsvarar fördelningen de närmaste föregående åren. Andelen lagförda personer (av det totala antalet misstänkta personer där Åklagarmyndigheten beslutat om lagföring eller avskrivning) ökade med 1 procentenhet till 66 procent. Antalet lagförda brottsmisstankar vid Åklagarmyndigheten ökade med 6 procent. Lagföringen ökade i alla brottsgrupper förutom våldsbrott och tillgreppsbrott. Ökningen i de två största brottsgrupperna, narkotikabrott och trafikbrott, hänger samman med det ökade inflödet i dessa brottsgrupper.

Antalet lagförda personer genom beslut av Ekobrottsmyndigheten ökade med mer än

20 procent. Totalt lagfördes ca 2 200 personer. Av dessa var drygt 80 procent män, vilket är en något lägre andel än de närmast föregående åren. Andelen lagförda personer är högst i myndighetens särskilt krävande ärenden och av de lagförda brottsmisstankarna står denna ärendekategori för nästan 40 procent.

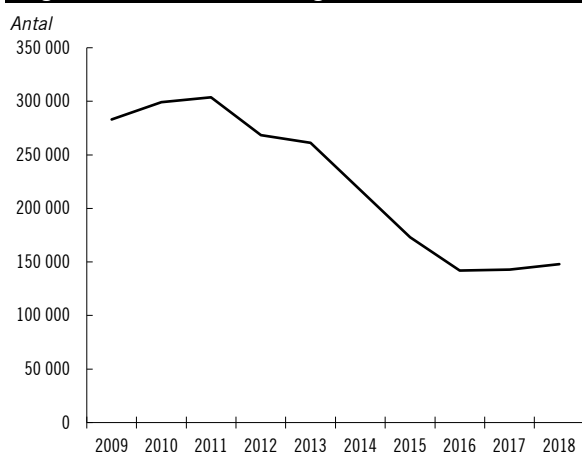
Diagram 2.19 Personupplklarade brott och lagförda personer

Källor: Den officiella kriminalstatistiken samt årsredovisningarna för Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. För att möjliggöra tidsserien över personupplklarade brott har dessa definierats enligt den definition som Brå använde till och med redovisningsåret 2013.

Antalet ordningsböter som Polismyndigheten utfärdar ökade med 3,5 procent från ca 143 000 till 148 000 (böter från trafiksäkerhetskameror ej medräknat). Detta innebär att den tidigare kraftigt nedåtgående trenden har brutits. Antalet utfärdade böter ligger dock fortfarande på en låg nivå i förhållande till tidigare.

Diagram 2.20 Utfärdade ordningsböter

Källa: Polismyndigheten.

Möjligheterna till ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna för en stor del av brottsligheten i samhället. Incitamenten för att begå brott kan därför minska om rättsväsendet

vid utredning och lagföring också arbetar med att återföra brottsvinster.

Under året registrerade Åklagarmyndigheten yrkanden om förverkande av brottsutbyte eller brottslig verksamhet i nästan 800 ärenden. Det är en ökning med drygt 30 procent i förhållande till året innan. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten genomförde under 2018 även betydligt fler finansiella utredningar. Sammanlagt gjordes närmare 900 finansiella utredningar, vilket kan jämföras med knappt 570 s.k. förenklade tillgångsutredningar 2017.

Sammantaget framställde Ekobrottsmyndigheten knappt 340 tillgångsinriktade yrkanden vid åtal om totalt drygt 110 miljoner kronor 2018, vilket är en liten minskning jämfört med föregående år. Huvuddelen av dessa beslut avsåg företagsbot, en kategori där antalet yrkanden ökade. Till följd av fokus på tillgångsinriktad brottsbekämpning ökar antalet yrkanden om företagsbot och förekommer i fler ärenden än tidigare. I avslutade penningtvätsärenden fattades vidare beslut om beslag och penningbeslag i knappt 600 fall. Ekobrottsmyndigheten har dessutom bidragit till att andra myndigheter har kunnat säkra tillgångar om totalt 44 miljoner kronor under 2018.

Forensiskt utredningsstöd

Forensiska undersökningar åt brottsbekämpande myndigheter och andra aktörer utförs av Nationellt forensiskt centrum (NFC) vid Polismyndigheten samt av Rättsmedicinalverket.

Inflödet av ärenden till NFC, som kontinuerligt har ökat under flera år, låg under 2018 på i stort sett samma nivå som 2017. Komplexiteten i ärendena fortsatte dock att växa. En allt större andel ärenden vid NFC är s.k. samarbetsärenden vilket innebär att flera olika ämnesområden och arbetsgrupper är involverade i ett och samma ärende.

NFC:s produktion ökade under 2018 och man avslutade sammanlagt 87 000 ärenden, vilket är drygt 3 procent fler än 2017. Om även undersökningar och analyser åt andra myndigheter såsom Migrationsverket, Tullverket och utländska aktörer räknas in hanterade NFC över 158 000 ärenden under 2018. Trots den stora mängden undersökningar som utfördes hade NFC i slutet av året en balans på knappt 9 000 öppna ärenden.

Rättsmedicinalverket ansvarar för rättspsykiatrisk, rättsgenetisk, rättskemisk och rättsmedicinsk verksamhet. Det totala antalet

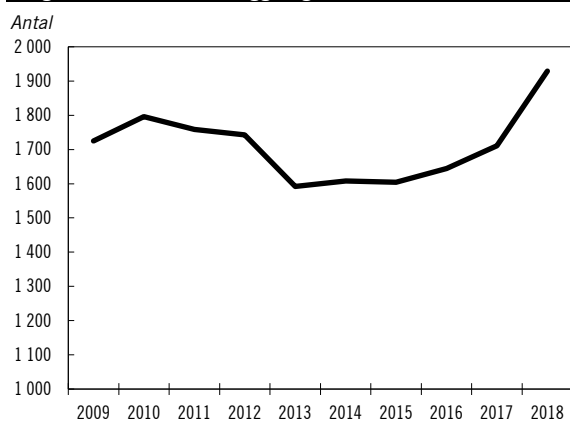
rättsspsykiatriska undersökningar ökade jämfört med året innan, liksom antalet undersökningar där den undersökte bedömdes lida av en allvarlig psykisk störning vid gärningen. Totalt bedömdes 39 kvinnor (61 procent av de undersökta kvinnorna) och 252 män (55 procent av de undersökta männen) ha lidit av en allvarlig psykisk störning vid gärningen.

Ett ökat inflöde från Migrationsverket om släktärenden bidrog till att antalet rättsgenetiska undersökningar fortsatte att öka. Även antalet rättskemiska undersökningar fortsatte att öka, särskilt i ärenden från Kriminalvården om kontroll av drogfrihet, men också i polisärenden avseende rattfylleri och ringa narkotikabrott.

I den rättsmedicinska verksamheten ökade antalet förrättade obduktioner under året. Cirka en fjärdedel av alla obducerade är kvinnor och tre fjärdedelar män. Vanligast är att dödssättet bedöms vara sjukdomsrelaterat. Därefter bedöms ungefär lika många dödsfall vara självmord eller olycksfall. I ca 2 procent av alla expedierade obduktioner, avseende 27 kvinnor och 92 män, bedömdes dödssättet som avsiktligt vållat av annan.

Beläggning i häkte och isoleringsbrytande åtgärder
Medelbeläggningen i häkte har ökat sedan 2013. Mellan 2017 och 2018 ökade beläggningen med 13 procent. Beläggningen 2018 var den högsta uppmätta under den senaste tioårsperioden.

Diagram 2.21 Medelbeläggning i häkte

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2011–2018.

Kriminalvården mäter deltagande i isoleringsbrytande åtgärder vid ett antal tillfällen varje år. 2018 års mätningar visade att ca 30 procent av de intagna med restriktioner och ca 70 procent av de intagna i häkte utan restriktioner

fick del av isoleringsbrytande åtgärder i två timmar eller mer per dag. Unga och kvinnor fick del av åtgärder i något större utsträckning än övriga. Resultatet är i nivå med de närmast föregående åren men en viss nedgång i andelen som fått del av åtgärder kan konstateras. Kriminalvården vidtar fortsatt åtgärder för att öka intagnas tid i gemensamhet. En stor del av arbetet utgörs av fortsatt utveckling av åtgärder, stöd och styrning i samarbete med Åklagarmyndigheten.

Sverige har under lång tid fått återkommande nationell och internationell kritik för sin häktnings- och restriktionsanvändning. Regeringen har vidtagit flera åtgärder på området. Som ett resultat av dessa har bl.a. häktes- och restriktionsutredningen lämnat förslag som syftar till att minska användningen av häktning och restriktioner och föreslå särskilda regler för barn. Regeringen arbetar med förslagen.

Försöksverksamhet med snabbare lagföring

Sedan januari 2018 pågår på regeringens uppdrag en försöksverksamhet i norra Stockholm med ett snabbförfarande i brottmål, som bedrivs i samverkan mellan myndigheterna i rättskedjan (Ju2017/08090/DOM).

En delutvärdering från Brottsförebyggande rådet visar att försöksverksamheten har lett till ökad lagföring och kortare handläggningstider. Arbetet har också präglats av delaktighet, engagemang och god samverkan mellan myndigheterna. Av de brottsmisstankar som har registrerats och avslutats hos Polismyndigheten inom ramen för försöksverksamheten under perioden 29 januari – 30 september 2018 redovisades 82 procent till åklagare, jämfört med 57 procent inom ordinarie verksamhet i försöksområdet. Av de misstankar som inom försöksverksamheten har inkommit till och hanterats av Åklagarmyndigheten beslutades åtal i 68 procent av fallen, jämfört med 49 procent inom ordinarie verksamhet. Andelen strafförelägganden var 23 procent i både försöksverksamheten och den ordinarie verksamhet.

Jämfört med ordinarie verksamhet var handläggningstiderna inom försöksverksamheten i median 17 dagar kortare hos Polismyndigheten och 7 dagar kortare hos Åklagarmyndigheten. Den sammanlagda handläggningstiden, från registrerad anmälan till avslut, var för misstankar som avslutades hos åklagare i median 27 dagar kortare inom försöksverksamheten än inom ordinarie verksamhet. För misstankar som

avslutades hos tingsrätt var handläggningstiden i median 47 dagar kortare inom försöksverksamheten än inom ordinarie verksamhet.

Regeringen beslutade den 2 maj 2019 om ett uppdrag till myndigheterna att förbereda en geografisk utbyggnad av försöksverksamheten, som ska kunna genomföras under 2020–2022 (Ju2019/01670/DOM).

Kostnadsutveckling

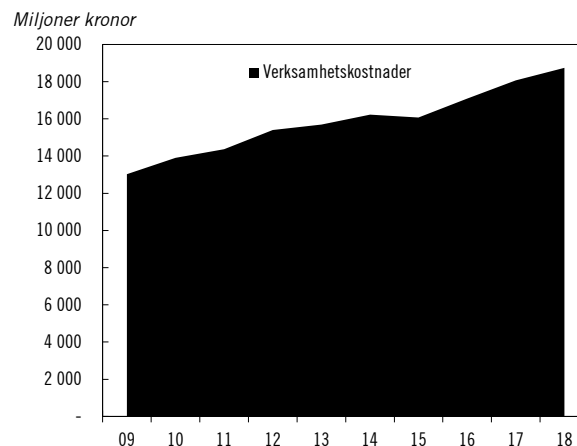
Myndigheternas kostnader för utredning och lagföring uppgick 2018 till 18,7 miljarder kronor, vilket är 677 miljoner kronor eller knappt 4 procent mer än föregående år. Av denna summa utgjorde Polismyndighetens kostnader tre fjärdedelar. Vid Polismyndigheten ökade kostnaderna med 553 miljoner kronor (4 procent), vid Åklagarmyndigheten med 17 miljoner kronor (1 procent) och vid Ekobrottsmyndigheten med 18 miljoner kronor (3 procent). Kriminalvårdens kostnader ökade med 88 miljoner kronor (4 procent).

Den brottskategori som upptar mest utredningstid i Polismyndigheten är våldsbrott. Sett över tid har också våldsbrottens andel av utredningsresurserna växt. Under 2018 lades 42 procent av resurstiden för utredning och lagföring på våldsbrott. Våldsbrottens andel av ärendeinflödet uppgick till 10 procent. Andelen har varit förhållandevis konstant under längre tid.

Av Åklagarmyndighetens sammanlagda kostnader användes 96 procent till utredning och lagföring. Inom myndigheten utgjordes 11 procent av de avslutade brottsmisstankarna av våldsbrott och 23 procent av resurserna användes för att handlägga sådana brottsmisstankar.

Även Ekobrottsmyndigheten lägger huvuddelen av sina resurser på utredning och lagföring. Det kraftigt ökade ärendeinflödet ger generellt ökade kostnader, även om huvuddelen av det ökade inflödet består av ärenden om försenade årsredovisningar som ofta är mindre komplicerade. Några få procent av myndighetens ärenden kan kategoriseras som särskilt krävande. Trots att de till antalet är få tar de stora resurser i anspråk och under 2018 lades nästan hälften av Ekobrottsmyndighetens utrednings- och lagföringsresurser på dessa särskilt krävande ärenden.

Diagram 2.22 Kostnadsutveckling utredning och lagföring

Källa: Årsredovisningarna 2009–2018 för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Kriminalvården.

2.4.5 Dömande verksamhet

Mål

Regeringens mål för den dömande verksamheten är att mål och ärenden ska avgöras med hög kvalitet och effektivitet. Målbalanserna och omloppstiderna ska hållas på en rimlig nivå. Regeringen har därför beslutat om verksamhetsmål för hur långa omloppstider olika typer av mål och ärenden högst bör ha.

Den dömande verksamheten bedrivs inom Sveriges Domstolar, som omfattar de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten, Rättshjälpsnämnden samt Domstolsverket. Verksamheten vid migrationsdomstolarna redovisas under utgiftsområde 8 Migration. Domstolsverket ska skapa förutsättningar för domstolarna att uppfylla målet för verksamheten bl.a. genom en ändamålsenlig resursfördelning och stöd i verksamhetsutvecklingen.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att redovisa resultat och bedöma målpåföljelsen inom den dömande verksamheten används följande indikatorer:

- omloppstider
- inkomna, avgjorda och balanserade mål
- överbalanser

- produktivitet, mätt som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till kostnaderna.

bör ha från att de kommit in till domstolen till att de har avgjorts. Motsvarande verksamhetsmål gäller även för omloppstiderna vid hyres- och arrendenämnderna. Verksamhetsmålen och resultaten för 2010–2018 framgår av tabell 2.6.

Verksamhetens resultat

Omloppstider

Verksamhetsmålen för domstolarna gäller hur lång handläggningstid 75 procent av målen högst

Tabell 2.6 Uppfyllelse av verksamhetsmål: genomsnittlig omloppstid i månader för avgjorda mål och ärenden, 75:e percentilen

Månader	Verksamhetsmål	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tingsrätter										
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	5,1	5,2	4,9	4,9	4,8	4,5	4,3	4,2	4,1
Tvistemål exkl. gem. ansökan om äktenskapsskillnad	7,0	7,6	7,9	7,3	7,2	7,0	7,0	6,7	6,4	6,2
Hovrätter										
Brottmål exkl. förtursmål	5,0	7,2	7,4	7,2	7,6	7,5	7,1	6,5	6,1	6,3
Tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd	2,0					2,1	1,9	1,9	1,6	1,8
Tvistemål där prövningstillstånd beviljats	10,0					12,6	11,7	11,5	10,7	11,7
Förvaltningsrätter										
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	8,1	10,0	8,5	7,0	6,4	6,0	5,8	6,5	6,8
Kammarrätter										
Samtliga mål exkl. förtursmål och migrationsmål	6,0	9,5	7,2	6,8	7,5	7,0	7,9	7,4	11,3	5,3
Hyres- och arrendenämnder										
Samtliga ärenden exkl. avstående- och lokalmedlingsärenden	4,0	5,2	4,9	5,5	7,4	7,5	5,7	7,0	11,2	6,9

Anm.: Från och med 2016 är tvistemål vid hovrätter uppdelade i två delar, tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd och tvistemål där beslut om prövningstillstånd har beviljats. Därför finns jämförelsetal endast tillgängliga för 2014–2017.

Källa: Årsredovisningarna 2010–2018 för Sveriges Domstolar.

Under 2018 fortsatte den positiva utvecklingen vid tingsrätterna. Omloppstiderna minskade och verksamhetsmålen för brottmål och tvistemål uppnåddes. Vid hovrätterna ökade omloppstiderna både för brottmål och tvistemål. Verksamhetsmålet för tvistemål fram till beslut om prövningstillstånd nåddes men övriga verksamhetsmål uppnåddes inte.

Vid förvaltningsrätterna försämrades omloppstiden och verksamhetsmålet uppnåddes inte. Vid kammarrätterna skedde en stor förbättring av omloppstiderna och verksamhetsmålet uppnåddes. Förbättringen är främst en effekt av minskade omloppstider för socialförsäkringsmålen.

Under 2018 har den förstärkningsstyrka med domare som kan tas i anspråk vid t.ex. handläggning av större mål och balansarbetningar i stor

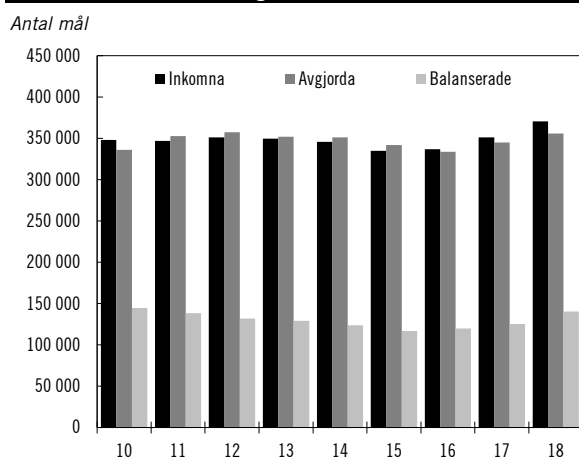
utsträckning använts för att hantera situationen vid migrationsdomstolarna. Detta har enligt domstolarna varit en försvårande omständighet för måluppfyllelsen. Andra försvårande omständigheter som framhålls är den ökade måltillströmningen, ansträngd arbetssituation till följd av högt målinflöde i kombination med personalomsättning och vakanser samt fokus på att avgöra äldre mål. Som framgångsfaktorer framhåller domstolarna att man lyckas attrahera och rekrytera rätt kompetens för att lösa verksamhetens arbetsuppgifter, att fler mål kan avgöras utan muntlig förhandling, att man använt sig av hänvisning till muntlig bevisning och att förbättrade digitala systemstöd har bidragit positivt. Internt utvecklingsarbete t.ex. avseende beredning, specialisering, snabbspårslösningar och effektivitetsåtgärder framhålls också.

För att hantera det ökade antalet inkomna mål har domstolarna under året ökat sin bemanning. Under året har det totala antalet årsarbetskrafter vid domstolarna ökat med 2 procent jämfört med 2017. Ökningen har framför allt skett i tingsrätterna.

Inkomna, avgjorda och balanserade mål

Antalet inkomna mål (exklusive migrationsmål) till domstolarna ökade med 5,5 procent 2018 jämfört med 2017. Antalet avgjorda mål ökade med 3,1 procent och antalet balanserade mål ökade med 12 procent. Utvecklingen under de senaste nio åren framgår av diagram 2.23.

Diagram 2.23 Utvecklingen av inkomna, avgjorda och balanserade mål (exkl. migrationsmål)

Källa: Årsredovisningarna för 2010–2018 för Sveriges Domstolar.

Den markanta ökningen av antalet inkomna mål som började under 2017 har fortsatt under 2018. Antalet inkomna mål har ökat i alla domstolsslag utom i Högsta förvaltningsdomstolen. Vid tingsrätterna ökade både antalet inkomna brottmål och tvistemål. Totalt uppgick ökningen till 6 procent jämfört med 2017 och nivåerna är de högsta som uppmätts under perioden. Även vid hovrätterna ökade antalet inkomna brottmål och tvistemål, totalt med 4 procent. Vid förvaltningsrätterna har antalet inkomna mål enligt socialtjänstlagen fortsatt öka. Detsamma gäller socialförsäkringsmålen, t.ex. nådde mål rörande sjukpenning nya högsta nivåer. Totalt ökade antalet inkomna mål med 6 procent jämfört med 2017 och är nu på den högsta nivån sedan 2010. Vid kammarrätterna ökade antalet inkomna mål med 12 procent jämfört med 2017. Ökningen berodde till övervägande del på ett ökat antal inkomna socialförsäkringsmål. Antalet ökade från 3 000 mål 2017 till drygt 6 300 mål 2018 och av dessa var nära

2 000 mål rörande ersättning för kostnader till följd av vård i annat land (de s.k. hyperhidros-målen).

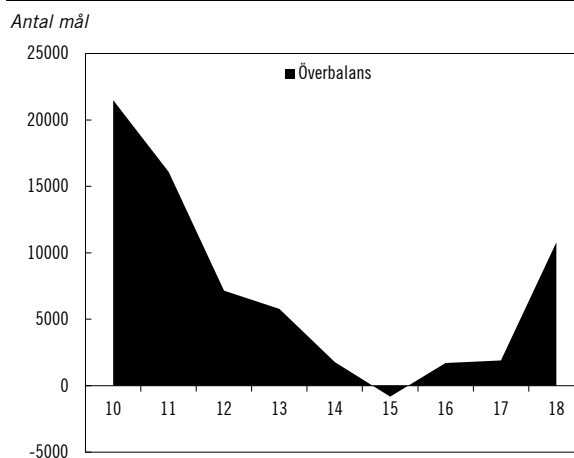
Under 2018 fortsatte antalet avgjorda mål att öka vid samtliga domstolsslag utom vid kammarrätterna där antalet avgjorda mål minskade kraftigt. Den främsta orsaken till minskningen jämfört med 2017 är det höga antal, drygt 5 300, hyperhidrosfall som avgjordes under 2017.

Även om antalet avgjorda mål ökat under 2018 har ökningen inte motsvarat ökningen av antalet inkomna mål. Detta har lett till en ökning av antalet balanserade mål från ca 125 300 mål 2017 till ca 140 400 mål 2018, vilket är den högsta nivån sedan 2010.

Överbalanser

Domstolarnas totala balans kan delas upp i en s.k. arbetsbalans och en överbalans. Med arbetsbalans avses det antal mål i balans som statistiskt är förenligt med att kunna nå regeringens verksamhetsmål för omloppstider. Det antal mål som överstiger arbetsbalansen definieras som överbalans. Utvecklingen för de senaste nio åren framgår av diagram 2.24.

Diagram 2.24 Överbalanser

Källa: Årsredovisningarna 2010–2018 för Sveriges Domstolar.

Överbalanserna inom Sveriges Domstolar ökade kraftigt 2018. Under perioden 2010–2015 minskade överbalanserna gradvis, vilket hänger samman med processrättsliga reformer och en minskad måltillströmning. Därefter vände utvecklingen och överbalanserna ökade 2016 och 2017 men var fortfarande på en låg nivå. Vid utgången av 2018 hade överbalansen ökat till ca 10 800 mål, jämfört med ca 1 900 mål vid utgången av 2017.

Balanssituationen är en viktig faktor för att nå verksamhetsmålen. Det finns ett tydligt samband mellan balansernas storlek, åldersstrukturen (dvs. hur gamla målen är) och omloppstidernas längd.

Patent- och marknadsdomstolarna

Den 1 september 2016 inrättades två särskilda domstolar som handlägger immaterialrättsliga, marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden. Patent- och marknadsdomstolen inrättades vid Stockholms tingsrätt och Patent- och marknadsöverdomstolen inrättades vid Svea hovrätt. Samtidigt upphörde Patentbesvärsträtten och Marknadsdomstolen som myndigheter. Syftet med reformen var att skapa en mer bärkraftig dömande verksamhet där både resurser och kompetens kunde användas mer effektivt. Regeringen uttalade samtidigt att reformen bör följas upp för att säkerställa att den får avsett genomslag.

Tabell 2.7 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid Patent- och marknadsdomstolen

Antal mål och ärenden

	2016	2017	2018
Inkomna mål och ärenden	381	358	376
Avgjorda mål och ärenden	169	370	434
Balanserade mål och ärenden	298	285	227

Källa: Årsredovisningen 2018 för Sveriges Domstolar.

Inflödet av mål och ärenden till Patent- och marknadsdomstolen har under perioden i stort sett varit enligt prognos på totalen. Antalet inkomna patentmål, som är den mest resurskrävande målgruppen, har dock varit fler än förväntat liksom vissa typer av ärenden. Under 2018 ökade antalet inkomna mål med 5 procent jämfört med 2017. Antalet avgjorda mål och ärenden ökade med 17 procent. Balanserna minskade med 20 procent jämfört med 2017 och balansläget har gett goda förutsättningar för förbättrade omloppstider framöver. Det är dock för närvarande för tidigt att redovisa tillförlitliga siffror för omloppstider.

Tabell 2.8 Inkomna, avgjorda och balanserade mål och ärenden vid Patent- och marknadsöverdomstolen

Antal mål och ärenden

	2016	2017	2018
Inkomna mål och ärenden	56	100	90
Avgjorda mål och ärenden	17	77	96
Balanserade mål och ärenden	39	62	56

Källa: Årsredovisningen 2018 för Sveriges Domstolar.

Under 2018 minskade antalet inkomna mål och ärenden till Patent- och marknadsöverdomstolen jämfört med 2017. Antalet avgjorda mål och ärenden ökade vilket medförde att även balanserna minskade. Eftersom Patent- och marknadsöverdomstolen är högsta instans har domstolen en viktig prejudikatbildande roll. Sedan inrättandet har domstolen därför arbetat med att bl.a. utveckla kunskapshanteringssystem. Vid båda domstolarna har det också bedrivits arbete för att utveckla kvaliteten och effektiviteten i handläggningen.

2018 var det andra hela verksamhetsåret för de nya domstolarna och det är ännu för tidigt att närmare uttala sig om effekterna av reformen.

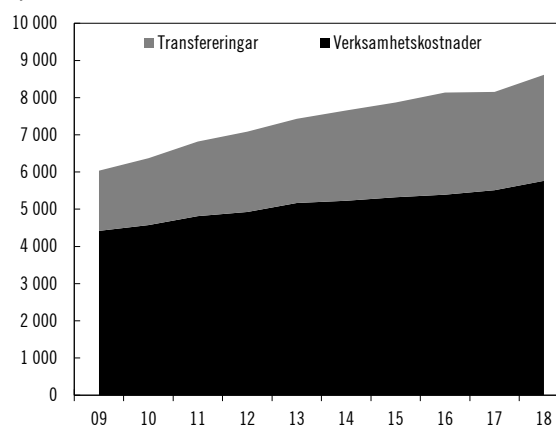
Kostnadsutveckling och produktivitet

Verksamhetsområdet omfattar både verksamheten inom Sveriges Domstolar (exklusive migrationsdomstolarna) och transfereringar och övriga utbetalningar avseende rättsliga biträden m.m., t.ex. utgifter för offentlig försvarare, målsägandebiträde, offentligt biträde, rättshjälp, konkursförvaltararvode, bevisning och tolkar.

Kostnadsutvecklingen inom området framgår av diagram 2.25. Verksamhetskostnader avser utgifterna på anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* och transfereringar avser utgifterna på anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.*

Diagram 2.25 Kostnadsutveckling dömande verksamhet

Miljoner kronor

Källa: Årsredovisningarna 2009–2018 för Sveriges Domstolar.

Under perioden 2009–2018 har verksamhetskostnaderna för Sveriges Domstolar ökat med 30 procent. Ökningen förklaras huvudsakligen av högre kostnader för personal och lokaler. Vidare har antalet domstolar med fast säkerhetskontroll

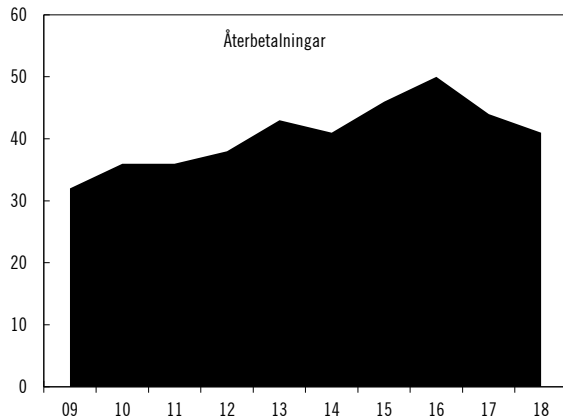
ökat, vilket medför högre kostnader för säkerhet. Från 2017 till 2018 ökade kostnaderna med 4,7 procent. Ökningen förklaras främst av att antalet anställda vid domstolarna har ökat för att möta den ökade måltillströmningen. Produktiviteten, mätt som antalet avgjorda mål och ärenden i förhållande till de totala kostnaderna på anslaget, ökade samtidigt.

Transfereringarna och utbetalningarna avseende rättsliga biträden m.m. har ökat med 76 procent under perioden 2009–2018. Utgifterna har ökat till följd av att timkostnadsnormen, som ligger till grund för ersättningen till rättsliga biträden, årligen räknas upp. Vidare påverkas utgifterna av antalet förordnanden och debiterad tid per förordnande. Under 2018 ökade antalet inkomna mål till domstolarna, vilket innebar att fler rättsliga biträden förordnades. Även debiterad tid per förordnande ökade.

Rättshjälpsmyndigheten ansvarar för handläggningen av ärenden när dömda i brottmål ska ersätta staten för vissa kostnader för rättsligt biträde m.m. Av diagram 2.26 framgår utvecklingen av intäkterna till följd av denna ersättningsskyldighet.

Diagram 2.26 Intäktsutveckling till följd av ersättningsskyldighet gentemot staten för dömda i brottmål

Miljoner kronor

Källa: Årsredovisningarna 2009–2018 för Sveriges Domstolar.

Som framgår av diagrammet har det skett en trendmässig ökning av intäkterna till följd av ersättningsskyldigheten, som uppgår till 28 procent för perioden 2009–2018. Samtidigt finns det fluktuationer mellan åren. År 2018 blev intäkterna 6,8 procent lägre än året innan.

2.4.6 Verkställighet av påföljd

Mål

Regeringens mål för verksamheten är att påföljderna ska verkställas på ett säkert, humant och effektivt sätt och att antalet återfall i brott ska minska.

Kriminalvården ansvarar för att verkställa påföljder inom verksamhetsområdet.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Uppfyllelsen av målet bedöms bl.a. utifrån följande indikatorer:

- myndighetens arbete med intern styrning och kontroll
- effektiviteten i resursutnyttjandet
- myndighetens arbete med verkställighetsplanering
- antalet rymningar och andra allvarliga händelser
- graden av strukturerad sysselsättning i anstalt.

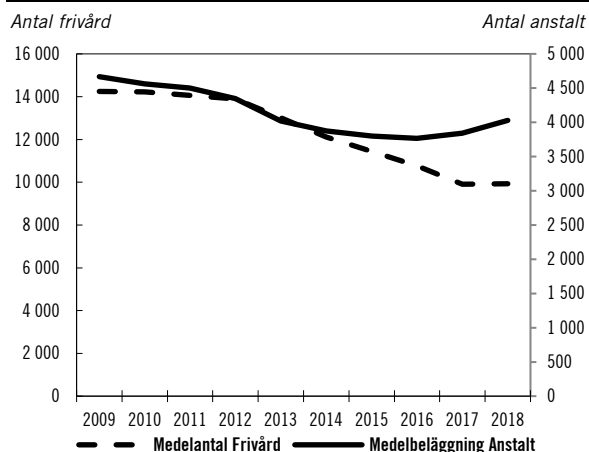
Måluppfyllelsen avseende det återfallsförebyggande arbetet under verkställigheten bedöms bl.a. utifrån följande indikatorer:

- andelen klienter som har fullföljt behandlingsprogram
- klienternas deltagande i utbildning
- andelen klienter som har blivit föremål för särskilda utslussningsåtgärder.

Verksamhetens resultat

Beläggning och effektivt resursutnyttjande

Medelbeläggningen i anstalt ökade med drygt 5,5 procent i förhållande till föregående år. Det är den första ökningen på många år. Medelantalet klienter i frivård är i nivå med föregående år, vilket innebär att antalet för första gången på många år inte minskade. Medelbeläggningen i häkte har ökat kraftigt, se avsnitt 2.5.4 Utredning och lagföring.

Diagram 2.27 Medelantal frivårdsklienter och medelbeläggning i anstalt 2009–2018

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2011–2018.

Kriminalvården har under den aktuella tioårsperioden avvecklat platser till följd av den tidigare nedgången i beläggningen men även med anledning av att lokaler varit i för dåligt skick för att användas i Kriminalvårdens verksamhet. Kombinationen av minskat antal platser och ökande beläggning, i framför allt häkte men även i anstalt, förklarar det faktum att beläggningsgraden har varit ansträngd trots att medelbeläggningen ännu inte har varit i nivå med den mycket ansträngda beläggningssituationen i mitten av 00-talet. Kriminalvården har under 2018 vidtagit flera åtgärder för att hantera beläggningssituationen på kort sikt, t.ex. genom dubbelbeläggning och inrättande av tillfälliga platser.

Kriminalvården transporterade drygt 90 000 klienter under året. Drygt 20 200 av dessa avsåg transporter åt andra myndigheter, vilket är en ökning om ca 2 900 transporter, eller 16 procent i förhållande till föregående år.

Till följd av Kriminalvårdens ekonomiska underskott har myndigheten under 2018 inlett ett arbete med att effektivisera verksamheten i syfte att minska kostnaderna och närma sig en budget i balans.

Intern styrning och kontroll

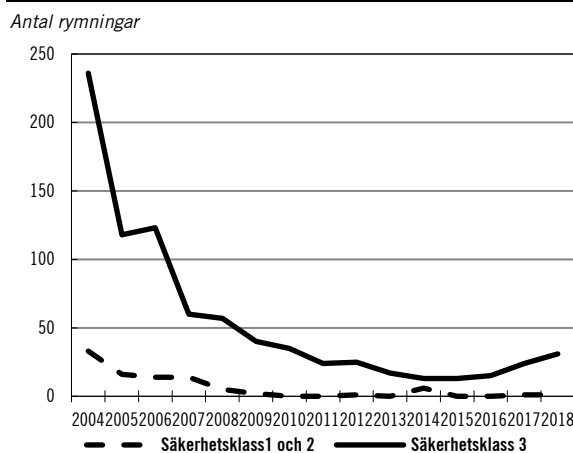
Under 2018 har Kriminalvården lyft ansvarsfördelningen och genomförandet av transporter av frihetsberövade samt den ökade beläggningen som viktiga utvecklingsområden. Regeringen har noggrant följt myndighetens arbete med att planera och vidta åtgärder för att kunna hantera dessa områden.

Kriminalvårdens tillsynssektion har under året granskat 21 av myndighetens verksamhetsställen.

Sedan starten av myndighetens interna tillsynsverksamhet har nu samtliga regioner och verksamhetsgrenar varit föremål för tillsyn. Resultatet av årets tillsyn bekräftar tidigare års identifierade utvecklingsområden.

Säkerhet

Antalet rymningar från anstalter i den lägsta säkerhetsklassen ökade även under 2018 och uppgick till 31 stycken.

Diagram 2.28 Antal rymningar 2004–2018

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2011–2018.

Liksom myndigheten har framhållit tidigare bedöms förklaringen till ökningen vara en förändrad riskacceptans vid placering i den lägsta säkerhetsklassen. Syftet är att på ett bättre sätt utnyttja platsbeståndet med avseende på såväl bättre utslussning som rättssäkerhet och resurseffektivitet. Liksom föregående år skedde en rymning från en anstalt i säkerhetsklass 2. Under året skedde även en rymning i samband med en transport från häkte.

Antalet rapporterade allvarliga händelser, dvs. hot och våld mot personal eller mellan intagna var 280 i anstalt, vilket är i nivå med föregående år. Rapporterna avsåg främst våld mellan intagna följt av hot mot personal. I frivården ökade antalet rapporterade allvarliga händelser och uppgick till 38. Det är alltjämt få i förhållande till det stora antalet frivårdsklienter. Majoriteten av händelserna i frivården avser hot mot personal. Antalet rapporterade allvarliga händelser under transport var 26, vilket är i nivå med de föregående åren. Under 2018 har Kriminalvården utbildat personal som ska arbeta för att säkerställa att incidentrapporteringar sker på ett likvärdigt och rättvisande sätt. Myndigheten har också bedrivit ett utvecklingsarbete för att bättre följa

upp, analysera och omhändertaga incidenter i verksamheten i syfte att kunna vidta åtgärder för att motverka upprepningar. Arbetet avser även de incidentrapporteringar som görs i häkte. 2018 uppgick dessa till ca 155, vilket är i nivå med föregående år. Rapporterna bestod till absolut övervägande del av hot mot personal följt av våld mot personal. Endast en liten andel avser incidenter mellan intagna i häkte.

Återfallsförebyggande arbete

Av de som avslutat en verkställighet inom Kriminalvården 2018 hade 96 procent en fastställd verkställighetsplan, vilket är en ökning med sex procentenheter i jämförelse med föregående år. Myndighetens mätningar för 2018 visar också att verkställighetsplaneringen nu i högre grad möter klienternas individuella behov.

Sysselsättningsgraden i anstalt fortsätter att vara knappt 80 procent, i likhet med tidigare år. Den främsta anledningen till den outnyttjade tiden är brist på sysselsättning. Endast en mycket liten andel består i vägran att delta i sysselsättning. Den största andelen sysselsättning utgörs fortsatt av arbetsdrift och service.

En dryg femtedel av de intagna i anstalt påbörjade någon form av vuxenutbildning under året. Det är en liten minskning i förhållande till föregående år. Andelen intagna som fullföljt studier under tiden i anstalt är dock på samma nivå.

19 procent av de intagna som avslutade sin verkställighet i anstalt under året och som bedömts ha medel eller hög risk för återfall har fullföljt ett behandlingsprogram. För klienter i frivården var motsvarande andel 13 procent. Resultatet är en viss ökning i förhållande till föregående år.

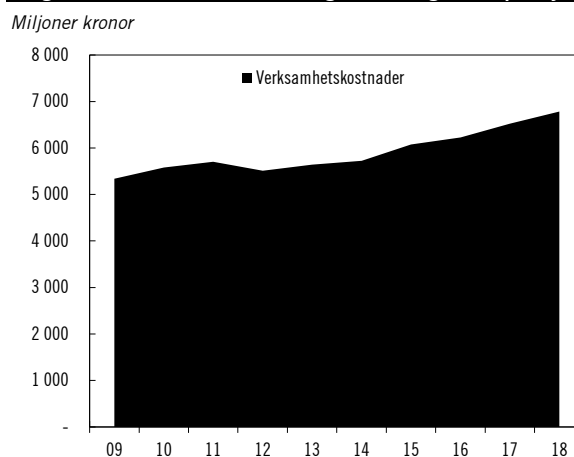
Andelen intagna som frigivits med särskild utslussningsåtgärd var i nivå med de föregående åren (12 procent). En skillnad kan konstateras när det gäller gruppen frigivna med längre strafftid som frigives från säkerhetsklass 3. Denna klientgrupp står för den största andelen som frigives med särskild utslussningsåtgärd. I denna grupp har andelen minskat från 63 till 56 procent. Orsakerna till detta har inte analyserats närmare av myndigheten.

Regeringen gav 2018 Kriminalvården i uppdrag att inrätta försöksverksamhet med inslussningsgrupper (Ju2018/02430/KRIM). Myndigheten har under året förberett verksamheten, som startade i början av 2019.

Majoriteten av Kriminalvårdens klienter är män. Sex procent av de intagna i anstalt var kvinnor och av de som verkställde påföljd inom frivården var 12 procent kvinnor. Liksom tidigare år finns skillnader mellan i vilken utsträckning män och kvinnor får del av olika återfallsförebyggande insatser. Det förefaller dock inte vara några systematiska skillnader, dvs. det är inte så att något av könen genomgående har ett högre eller lägre deltagande än det andra.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.29 Kostnadsutveckling verkställighet av påföljd

Källa: Kriminalvårdens årsredovisningar 2009–2018.

Anm.: Kostnaden för transfereringar ligger på i snitt 13 miljoner kronor.

Verksamhetsområdet omfattar verksamhet inom frivården, anstalter samt Kriminalvårdens transportverksamhet för såväl nationella som internationella transporter. Internationella transporter inom migrationsområdet redovisas under utgiftsområde 8 Migration. Häktesverksamheten ingår som en del i verksamhetsområdet Utredning och lagföring.

Kostnaderna för verksamhetsområdet har ökat sedan 2009. Mellan 2017 och 2018 ökade kostnaderna med 260 miljoner kronor. Utvecklingen förklaras av att kostnaderna för personal, lokaler och övrig drift ökar när antalet transporter och beläggningen i anstalt ökar.

2.4.7 Stöd till brottsoffer

Mål

Regeringens mål är att skadeverkningarna av brott ska minska och att verksamheten till stöd för brottsoffer bedrivs på ett effektivt och

rättssäkert sätt med hög kvalitet. Den som drabbats av brott ska få adekvat information och ett gott bemötande från rättsväsendets myndigheter. De myndigheter inom rättsväsendet som bidrar till måluppfyllelsen genom brottsofferrelaterade verksamheter är Brottsoffermyndigheten, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar.

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen används bl.a. följande indikatorer:

- brottsutsattas erfarenheter av polisens, åklagarnas och domstolarnas arbete
- antalet inkomna och avgjorda brottsskadeärenden
- genomsnittlig handläggningstid för brottsskadeärenden
- inkomna medel från regressverksamheten
- antalet aktiva regressärenden vid årets slut
- antalet inkomna och beviljade ansökningar till brottsofferfonden.

Verksamhetens resultat

För att kunna bedöma måluppfyllelsen inom området följer regeringen dels de åtgärder som myndigheterna vidtagit för att förbättra bemötandet av brottsutsatta och informationen till brottsutsatta, dels Brottsoffermyndighetens resultat avseende handläggning av brottsskadeärenden m.m. Inledningsvis redovisas en bedömning av rättsväsendets allmänna arbete, framför allt utifrån ett urval av resultatindikatorer från NTU. Därefter redovisas specifikt Brottsoffermyndighetens arbete.

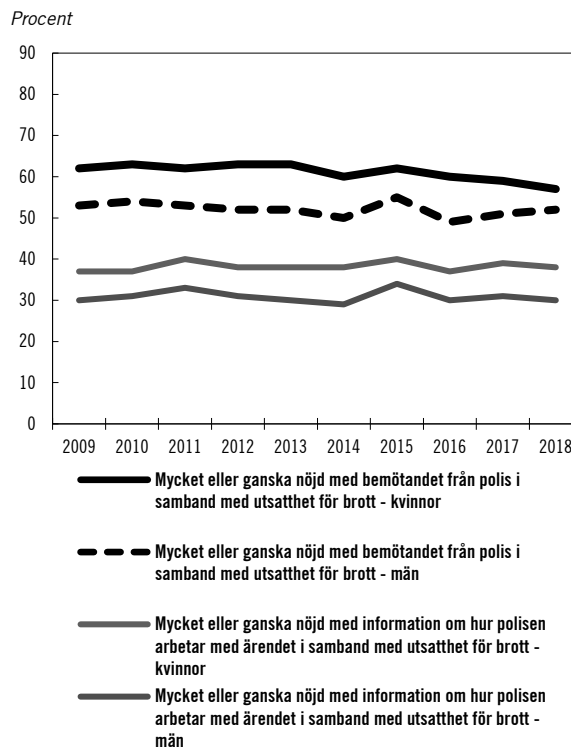
År 2017 reviderades metoden för genomförandet av NTU. För att möjliggöra jämförelser över tid har Brå genomfört nya beräkningar av resultat som publicerats före 2017. Se tidigare NTU-publikationer för motsvarande resultat före omräkningen (se även avsnitt 2.4.1 ovan). På grund av mättekniska skäl presenterade Brå i den senaste NTU resultatet enbart för 2018 avseende brottsutsattas erfarenheter av åklagare, domstol, målsägandebiträde och rättegång. Det går därför

inte att redovisa utvecklingen över tid för dessa indikatorer.

Brottsutsattas erfarenheter av rättsväsendets arbete
Rättsväsendet ska tillsammans med övriga berörda aktörer i samhället ge stöd åt personer som har utsatts för eller på annat sätt drabbats av brott. Brottsoffer ska bl.a. få information om hur rättsprocessen går till, vad som sker i det enskilda ärendet och om var det finns olika stöd- och hjälpinsatser att få. Brottsoffers upplevelser av kontakterna med polis, åklagare, domstolar och målsägandebiträden ger värdefull information om hur brukarna upplever att rättsväsendet lever upp till dessa krav.

Bland personer som utsatts för något brott som polisanmäls de senaste tre åren visar NTU för 2018 att knappt hälften (44 procent) sammantaget hade positiva erfarenheter av polisen. Denna andel har minskat de senaste åren och resultatet för 2018 är det lägst uppmätta sedan 2007, då mätningarna startade. Kvinnor har mer positiva sammantagna erfarenheter än män (48 respektive 40 procent), och äldre (65–84 år) personer är mer positiva än yngre (16–24 år) personer (50 respektive 37 procent).

Diagram 2.30 Brottsutsattas erfarenheter av polisens bemötande och information i det egna ärendet

Källa: Nationella trygghetsundersökningen.

Anm.: Resultat före 2017 har omräknats med anledning av revideringar i undersökningens metod. Se tidigare NTU-publikationer för resultat före omräkningen.

Som framgår av diagram 2.30 uppgav drygt hälften (54 procent) av de brottsutsatta att de var nöjda med polisens bemötande. Kvinnor var mer nöjda än män (57 respektive 52 procent). Jämfört med 2017 har andelen nöjda med polisens bemötande sammantaget minskat något. Minskningen har skett bland kvinnor, medan den har ökat något för män. Vidare var omkring en tredjedel av de brottsutsatta (34 procent) nöjda med den information de fått från polisen i det egna ärendet (38 procent av kvinnorna och 30 procent av männen). Andelen som var nöjda med informationen har minskat något jämfört med 2017 bland både män och kvinnor, men har sedan 2009 varit på ungefär samma nivå.

Vidare visar NTU att knappt hälften (49 procent) av de personer som varit i kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott var nöjda med polisens tillgänglighet (53 procent av kvinnorna och 46 procent av männen). Det är samma nivå som för 2017. Brottsutsattas upplevelse av polisens effektivitet och förmåga att utreda och klara upp brottet ligger däremot fortsatt på samma låga nivå. Knappt en femtedel (19 procent) uppgav att de var nöjda, varav kvinnor i högre grad än män (21 procent respektive 16 procent). Andelen som var nöjda med polisens effektivitet var dock något högre bland både kvinnor och män när det gäller brott som innehöll hot eller våld (25 procent respektive 19 procent).

Bland brottsutsatta som under 2018 kom i kontakt med en åklagare hade drygt två femtedelar (41 procent) positiva erfarenheter. Även här hade kvinnorna mer positiva erfarenheter (43 procent) jämfört med männen (38 procent). Bland brottsutsatta som kom i kontakt med en domstol under 2018 var drygt hälften (56 procent) nöjda med bemötandet i domstolen. Kvinnor var något mer nöjda (57 procent) än män (54 procent). Vidare visar NTU att en övervägande majoritet (69 procent) av målsägande som haft ett målsägandebiträde hade positiva erfarenheter. I likhet med övriga indikatorer hade kvinnor även i denna del mer positiva erfarenheter (76 procent) jämfört med män (61 procent).

Brottsofferarbete vid rättsväsendets myndigheter

Bemötandet av brottsoffer, men även av förövare, är en viktig del i utredningsprocessen. Med rätt bemötande ökar chanserna till aktiv medverkan i processen. Polismyndigheten har

tagit fram en tvåveckors nationell utbildning för de utredare, såväl gamla som nya, som arbetar med sexualbrottsutredningar i syfte att utveckla deltagarnas kunskap om faktorer som påverkar möjligheten att framgångsrikt utreda sexualbrott.

Polismyndigheten har också tillsammans med Åklagarmyndigheten tagit fram en handledning som är en praktiskt inriktad vägledning för planering och genomförande av förhör med barn samt vuxna med osynliga funktionsnedsättningar som autism, adhd och add samt intellektuella funktionsnedsättningar.

En form av bedrägeri som från slutet av 2017 vuxit till ett allt större problem är social manipulation per telefon eller e-post med avsikt att lura till sig personlig information, finansiell information eller säkerhetsinformation, s.k. vishing (eng. voice phishing). Under det gångna året har Polismyndigheten genomfört olika informationsinsatser i syfte att stärka allmänhetens förmåga att motstå denna typ av bedrägerier samt att påverka produktägare till att stärka skyddet. Den primära målgruppen för den brottsförebyggande informationen är 70 år eller äldre och utgör 70 procent av brottsoffren. Informationen har spridits på olika språk via tv och radio. Budskapet har även förts ut i tidningar, sociala medier och via samverkanspartner såsom PRO och SPF Seniorerna. Under hösten genomfördes seminariet Vilseledd och lurad – vad gör jag nu? Syftet med seminariet var att bidra till ökade kunskaper kring hur äldre personer bör agera om de blir utsatta för bedrägeribrott samt brottsförebyggande tips och råd.

Åklagarmyndigheten arbetar brett mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och fridskränkingsbrott. Brottsofferperspektivet är en viktig aspekt i myndighetens tillsyns- och metodutvecklingsarbete. Åklagarmyndighetens handbok om bemötande av brottsoffer omfattar alla brottsutsatta oavsett brottskategori. Under året har Åklagarmyndigheten tillsammans med Polismyndigheten genomfört ett granskningsprojekt avseende brott i nära relationer och sexualbrott.

Inom ramen för Åklagarmyndighetens arbete med jämställdhetsintegrering har den e-utbildning som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet tagit fram för Åklagarmyndighetens räkning fått fortsatt spridning under året. Utbildningen syftar till att höja kompetensnivån om brott i nära relationer

och sexualbrott för samtliga berörda medarbetare.

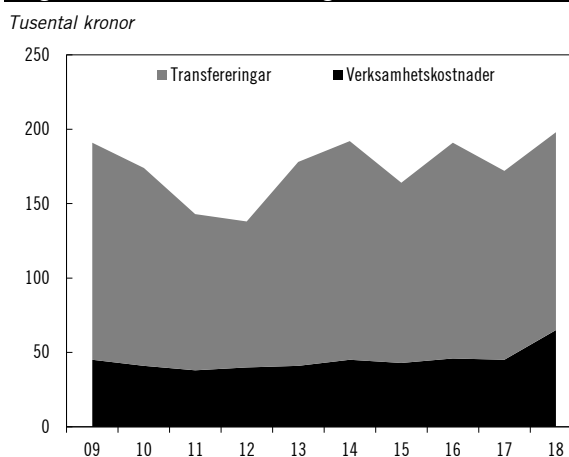
Inom Sveriges Domstolar har flera åtgärder vidtagits för att förbättra informationen till målsägande och vittnen. Bland annat har Domstolsverket genomfört en omfattande klarspråksöversyn av kommunikationsmallar och informationsblad med syfte att snabbt få en enhetlighet i och modernisering av Sveriges Domstolars kommunikation i mål- och ärendehantering. Genom språkliga, strukturella och grafiska förbättringar höjdes kvaliteten när det gäller läsbarhet och förståelse av mallarnas innehåll för mottagarna. I kallelsemallarnas upplysningar till målsäganden och vittnen framgår tydligt de trygghetsskapande åtgärder som finns med möjligheten att få vittnesstöd i förväg innan förhandling eller på plats i domstolen, att vissa domstolar har ett avskilt väntrum för målsägande och vittnen samt att målsägande och vittnen vid upplevd otrygghet kan kontakta domstolen och att den då kan besluta om olika åtgärder för att öka tryggheten i samband med förhandlingen. Domstolsverket har också fortsatt med att stötta domstolarna med förslag på arbetssätt, rutiner och mallar som kan användas av domstolarna för att förbättra informationen om kommande och inställda förhandlingar till vittnesstödsverksamheten. Brottsoffermyndigheten har under året lanserat ett webforum för landets vittnesstödsamordnare i syfte att stimulera erfarenhetsutbyte och utveckling av lokala vittnesstödsverksamheter.

Brottsoffermyndighetens arbete och resultat

Brottsoffermyndighetens uppgift är att främja brottsoffers rättigheter, behov och intressen samt att vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor. I den övergripande rollen att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor ingår även att initiera samverkan kring och sprida information om brottsofferfrågor.

Kostnadsutveckling

Diagram 2.31 Kostnadsutveckling stöd till brottsoffer

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisningar 2009–2018.

Verksamhetsområdet omfattar både Brottsoffermyndighetens arbete och de transfereringar som utgörs av kostnader för brottsskadeersättning under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott*. Även Brottsofferfonden ingår i verksamheten. Brottsofferfondens medel är dock inte uppförda på statens budget utan finansieras huvudsakligen av lagöverträdare, som betalar en särskild avgift till fonden.

Det är främst transfereringskostnaderna som varierar från år till år. Under 2018 uppgick de till ca 133 miljoner kronor vilket är en ökning med 6 miljoner kronor jämfört med 2017.

Brottsskadeärenden

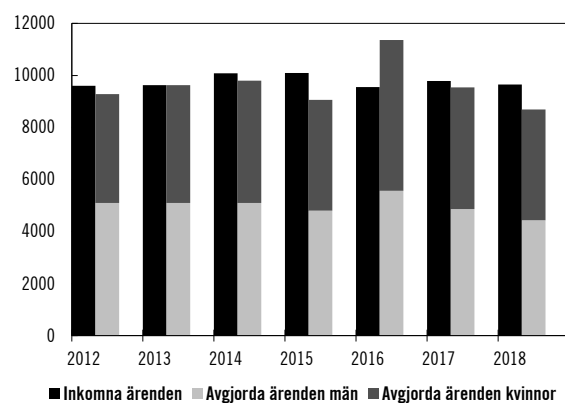
Om en dömd person inte kan betala utdömt skadestånd och den brottsdrabbade inte har någon försäkring som helt täcker skadan, kan personen i vissa fall få ersättning från staten. Detta gäller även fall där ett brott begåtts mot en person och någon gärningsperson inte kunnat identifieras. Sådan ersättning kallas brottsskadeersättning.

Antalet inkomna brottsskadeärenden 2018 uppgick till ca 9 700, vilket är i nivå med föregående år. Antalet avgjorda ärenden minskade med 9 procent till knappt 8 700. Under flera år har ökad handläggningstid av brottsskadeärenden varit en stor utmaning för Brottsoffermyndigheten. Myndigheten har vidtagit åtgärder för att säkerställa en effektiv och skyndsamt handläggning vilket resulterade i en kraftig nedgång av handläggningstiden under 2017. Under 2018 har handläggningstiden dock ökat. Ökningen beror bl.a. på en ovanligt hög

personalomsättning och att juridiska resurser lagts på att säkerställa ett gott genomförande av lagstiftningen i dataskyddsförordningen. Den genomsnittliga handläggningstiden för ett brottsskadeärende att registreras, beredas, avgöras och expedieras ökade följaktligen med 37 procent jämfört med året innan och uppgick till 67 dagar. Under 2018 utbetalades drygt 91 miljoner kronor i brottsskadeersättning, vilket ligger i nivå med 2017. Andelen bifallsbeslut jämfört med samtliga beslut har ökat något jämfört med föregående år och uppgår till ca 48 procent. Eftersom förutsättningarna för att få brottsskadeersättning är sämre när lagföring inte skett innebär en vikande lagföring en risk för att färre brottsoffer får ersättning för sina skador.

Diagram 2.32 Inkomna och avgjorda ärenden

Inkomna och avgjorda ärenden

Källa: Brottsövermyndighetens årsredovisningar 2012–2018.

Under 2018 inkom 276 ansökningar om brottsskadeersättning avseende barn som har bevittnat brott. Antalet inkomna ansökningar minskade med 19 procent under 2018 jämfört med året innan samtidigt som antalet avgjorda ärenden har minskat med 21 procent. Det bör nämnas att Brottsövermyndigheten 2017 fokuserade särskilt på barns rättsliga ställning och ersättning till barn som bevittnar brott medan myndighetens arbete 2018 år varit inriktat på även andra grupper. En preliminär bedömning är att det fortsatt finns behov av att säkerställa att information om ersättning för barn som bevittnar brott når målgruppen. Totalt betalades knappt 1,1 miljoner kronor ut till sökande i denna ärendekategori, vilket är en minskning med ca 33 procent jämfört med föregående år. Analys av statistik i brottsskadeärenden har visat att det inte finns några omotiverade skillnader i handläggning, beslut eller omprövningsbeslut för kvinnor och män, flickor och pojkar.

Brottsövermyndighetens årsredovisning för 2018 presenterar nya och mer detaljerade tabeller gällande antalet avgjorda ärenden och storleken på utbetald brottsskadeersättning för olika brottstyper. Orsaken till detta är bl.a. ny lagstiftning som innebär att ett antal nya brott tillkommit eller tillkommer som kan ge brottsskadeersättning, t.ex. kränkning för grovt förtal. Detta påverkar dock delvis möjligheten att jämföra resultat mellan åren. Antal avgjorda ärenden av försök till mord är avsevärt högre än tidigare år vilket beror på ansökningar om ersättning efter terrorattentatet i Stockholm.

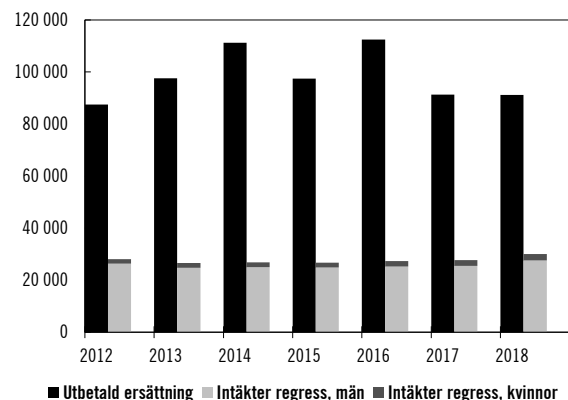
Genom regressverksamheten kräver staten gärningspersoner på den brottsskadeersättning som Brottsövermyndigheten, i deras ställe, betalat ut till brottsoffer.

Intäkterna från regressverksamheten ökade med drygt 8 procent jämfört med föregående år och uppgick till drygt 35 miljoner kronor. Vid utgången av 2018 fanns drygt 42 000 aktiva regressärenden. Av de betalningsskyldiga var 92 procent män. Konjunkturläget i kombination med en intern översyn av befintliga avbetalningsplaner ligger sannolikt till grund för det goda resultatet.

Tidigare betalade Brottsövermyndigheten ut brottsskadeersättning även till den som på grund av egen brottslighet hade en skuld till staten för utbetald brottsskadeersättning. En kvittning av sådana skulder och anspråk på brottsskadeersättning kunde då bara genomföras om personen i fråga medgav det. Från och med 2014 har Brottsövermyndigheten rätt att kvitta oavsett personens inställning. Den kraftiga nedgången av antalet kvittningar och medel från kvittningar som kunde konstateras för 2017 har stannat av och stabiliserats på en ny nivå.

Diagram 2.33 Utbetalad brottsskadeersättning och intäkter från regress

Tusental kronor

Källa: Brottsoffermyndighetens årsredovisningar 2012–2018.

Brottsofferfonden

Under 2018 uppgick Brottsofferfondens intäkter till närmare 44 miljoner kronor, vilket var en ökning med knappt 3 procent jämfört med föregående år. Cirka 42 miljoner kronor fördelades under året från fonden till olika brottsofferinriktade projekt och verksamheter. En mycket stor del av fondens medel går till Brottsofferjouren Sverige och de lokala brottsofferjourerna. Vidare beviljades närmare en 30 procent av fondens medel till brottsofferinriktade forskningsprojekt inom olika ämnen och inriktningar. Hanteringen av ärenden och fördelningen av medel ur Brottsofferfonden i förhållande till inkomna ansökningarna är jämställd.

Kunskapscentrum

Brottsoffermyndigheten arbetar på olika sätt för att öka kunskapen om brottsofferfrågor hos myndigheter och andra berörda aktörer. De olika regeringsuppdrag som Brottsoffermyndigheten under året har arbetat med kommer innebära att brottsoffers ställning stärks. Myndighetens webbplats frivilligtsex.se som publicerades i slutet av 2018 har bidragit till att det totala antalet besök på myndighetens webbplatser sammantaget ökat med över 150 procent till ca 1,2 miljoner besökare. Det är tydligt att de medel Brottsoffermyndigheten erhållit för att sprida kunskap om förändrad sexualbrottslagstiftning möjliggjort för myndigheten att nå långt fler personer.

Under året har myndigheten också satsat på utbildning om barn och ungas utsatthet, hatbrott, mäns våld mot kvinnor och barn samt utsatthet på internet. De föreläsningar, utbildningar, mässor etc. som myndigheten har medverkat vid

har sammantaget nått närmare 9 400 personer vilket är fördubbling jämfört med förra året. Det finns ett fortsatt behov av att utveckla brottsofferkompetensen hos såväl yrkesverksamma som ideellt aktiva.

2.5 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de övergripande målen för kriminalpolitiken och rättsväsendet delvis har uppnåtts. Även om de flesta människor i samhället känner sig trygga har dock nivåerna av otrygghet enligt NTU stigit de senaste tre åren. Regeringen ser allvarligt på detta och att otryggheten fortsätter vara särskilt utbredd bland kvinnor och i socialt utsatta områden. Samtidigt måste resultaten tolkas med viss försiktighet. Otrygghet är ett komplext och mångfacetterat fenomen som är svårt att mäta. Nivåerna kan också variera relativt kraftigt mellan olika år. Sambandet mellan otrygghet och utsatthet för brott är heller inte okomplicerat, exempelvis är äldre personer generellt mer otrygga än yngre trots att utsattheten bland äldre är väsentligen lägre än bland yngre.

Brottslighetens omfattning är också svår att beskriva på ett heltäckande sätt. Antalet anmälda brott 2018 var på ungefär samma nivå som åren dessförinnan. Utsattheten för brott mot person var något högre i NTU 2018 än 2017. Särskilt tydligt ökade utsattheten bland unga kvinnor, vilket i huvudsak beror på att fler uppger att de utsatts för sexualbrott. Den sammantagna brottsutvecklingen är emellertid inte entydig. Exempelvis tyder uppgifter från värden på att grovt våld, med undantag för skjutvapenvåldet, snarare minskat det senaste decenniet. Utvecklingen av tillgreppsbrottligheten har också länge varit positiv.

Förtroendet för rättsväsendet ökade under 2018. Särskilt tydligt ökade förtroendet för Polismyndigheten. Allmänhetens förtroende är avgörande för att rättsväsendets myndigheter på ett effektivt sätt ska kunna förebygga, bekämpa och lagföra brott.

Regeringen följer utvecklingen på dessa områden noga och insatser för att öka tryggheten samt bekämpa och förebygga brott är fortsatt högt prioriterade.

Brottsligheten och tryggheten påverkas av många faktorer, även sådana som ligger utanför

kriminalpolitikens och rättsväsendets räckvidd. Rättsväsendets förutsättningar att hantera brottsligheten påverkas också av vilka resurser som tillförs myndigheterna. Rättsväsendet har fått betydande resursförstärkningar de senaste tio åren och regeringen fortsätter att genomföra sådana satsningar, inte minst genom betydande förstärkningar av Polismyndigheten. Rättsväsendets verksamhetsvolymerna har under ett antal år präglats av minskningar trots ökade resurser. Sedan 2017 redovisar Polismyndigheten dock något fler ärenden till åklagare och antalet personupplärade brott och domslut har ökat något. Regeringen anser det vara av stor vikt att antalet redovisade ärenden från polis till åklagare och antalet personupplärade brott fortsätter att öka. I detta sammanhang är det också angeläget att Polismyndigheten, efter övergången till en enhetlig nationell polismyndighet 2015, fortsätter att kontinuerligt anpassa sin verksamhet för att öka effektiviteten i brottsuppleringen. Inom Kriminalvården har minskningarna i anstalt planat ut och beläggningen ökar i både häkte och anstalt. Regeringen följer utvecklingen noga och vidtar de åtgärder som bedöms vara nödvändiga.

Det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet har fortsatt visat goda resultat. Regeringen bedömer att det gemensamma arbetet ger ett tydligt mervärde i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Brottsförebyggande verksamhet

Regeringen bedömer att det i vissa delar har skett en positiv utveckling inom den brottsförebyggande verksamheten, bl.a. genom att den situationella brottspreventionen har ägnats större uppmärksamhet under året. Brås uppdrag att utveckla det nationella stödet för det brottsförebyggande arbetet har bidragit till ökat stöd på regional och lokal nivå. På regional nivå fortsätter länsstyrelserna att utveckla sitt arbete med att stödja och bidra till erfarenhetsutbyten och samordning i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Arbetet behöver emellertid fortsätta utvecklas och fler aktörer involveras, inte minst i områden med en utbredd problematik med brott och otrygghet. Mycket talar för att Polismyndigheten i dagsläget får ta stort ansvar för problem som berör andra aktörer på lokal nivå. Det är därför viktigt att det finns en samordning på kommunal

nivå för att hålla ihop arbetet. En viktig del i det brottsförebyggande arbetet är också att ge stöd och hjälp till de individer som vill lämna en kriminell livsstil. Regeringen bedömer att detta arbete behöver utvecklas ytterligare. Det finns även fortsatt ett stort behov av ökad kunskap bland brottsförebyggande aktörer. Det brottsförebyggande arbetet måste också i högre grad utgå från den lokala problembilden och omfatta såväl sociala som situationella insatser.

Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism fortsatte att utvecklas under 2018. Center mot våldsbejakande extremism (CVE) vid Brå spelar en avgörande roll för stöd, kunskap och samordning i dessa frågor. Under 2018 och 2019 har CVE utvecklat sitt arbete med att ge konkret vägledning till kommuner i det förebyggande arbetet. Det gäller inte minst arbetet med att förbereda kommuner för att ta emot återvändande barn och vuxna från Syrien och Irak. Det är av största vikt att uppmärksamma att detta i allt väsentligt handlar om personer som har levt i radikaliserade miljöer, såväl vuxna som barn. I många fall handlar det om barn som har vuxit upp i miljö där en våldsbejakande ideologi är normen. Det handlar om individer som har hög sannolikhet för att vara såväl traumatiserade som radikaliserade. CVE:s verksamhet och det förebyggande arbetet har fortsatt hög prioritet.

Polismyndigheten har bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete under de senaste åren för att öka tillgängligheten och komma närmare medborgarna, vilket också omfattar metoder för brottsförebyggande verksamhet. Arbetet har börjat få visst genomslag i verksamheten och regeringen bedömer att den utveckling som har skett är positiv. En lokalt förankrad och närvarande polis är grundläggande för att skapa förtroende, inte minst i utsatta områden. Ett kunskapsbaserat arbetssätt, genomarbetade lokala problembilder och uppföljningsbara aktiviteter är enligt regeringens mening centralt för ett framgångsrikt brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete. Det är därför av stor betydelse att Polismyndigheten utvecklar metoder för att följa upp och utvärdera effekterna av de åtgärder som vidtas. Polismyndighetens nya definition av brottsförebyggande arbete kan komma att avsevärt förbättra möjligheterna för myndigheten att styra och följa upp den planlagda verksamheten. Härutöver behöver Polismyndigheten vidta ytterligare åtgärder för

att områdespoliser ska få större möjlighet att arbeta fredat med kontaktskapande och brottsförebyggande arbete. Regeringen anser även att ingripandeverksamhetens förutsättningar att bidra till det planlagda brottsförebyggande arbetet behöver förbättras. En fortsatt ökning av antalet polisanställda bedöms förbättra förutsättningarna för ett än mer effektivt och ändamålsenligt brottsförebyggande arbete.

Det är positivt att Polismyndigheten har skapat en strategi för sitt arbete i de utsatta områdena. Strategin ger myndigheten utökade möjligheter att arbeta sammanhållet och långsiktigt. Polismyndighetens planer på effektutvärderingar av arbetet i de utsatta områdena kommer framöver att medföra bättre möjligheter för myndigheten att sprida metoder som visat sig vara effektiva. Det kommer även att innebära en ökad möjlighet att bedöma myndighetens arbete i de utsatta områdena. Det är också viktigt att många av samhällets aktörer involveras i arbetet i dessa områden och att brottsbekämpande insatser kompletteras med andra förebyggande åtgärder från hela samhället.

Säkerhetspolisens brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete bedöms också ha utvecklats i positiv riktning under året.

Utredning och lagföring

Regeringen bedömer att målet om att brottsuppklaringen ska öka har uppnåtts men att nivån på uppklaringen fortfarande inte är tillfredsställande. Uppklaringen är fortfarande tydligt lägre än för ett antal år sedan. Det är därför mycket viktigt att den positiva utvecklingen fortsätter mot varaktigt högre nivåer.

År 2017 bröts den mångåriga utvecklingen med sjunkande resultat inom verksamheten utredning och lagföring. För första gången sedan 2009 ökade exempelvis antalet ärenden redovisade till åklagare och en uppbromsning kunde ses i det minskande antalet lagförda personer respektive utfärdade ordningsböter. Under 2018 har de positiva tendenserna blivit tydligare. Antalet ärenden som polisen redovisar till åklagare har ökat och det är också en större andel av förundersökningarna som har blivit redovisade. Motsvarande utveckling gäller för personuppklarade brott. Antalet personuppklarade brott har ökat och en större andel av de utredda brotten har personupplärats. Det

syns vidare en ökning av antalet lagförda personer vid såväl Åklagarmyndigheten som Ekobrottsmyndigheten. Även antalet ordningsböter som Polismyndigheten utfärdar har ökat. Det är också positivt att myndigheternas ansträngningar att genomföra finansiella utredningar och driva ärenden om förverkanden har fortsatt att öka.

Det ökade antalet ärenden redovisade till åklagare beror i huvudsak på fler redovisade ärenden om trafik- och narkotikabrott, men antalet redovisade ärenden har ökat även för andra typer av brott. Exempelvis ökade antalet redovisade ärenden avseende sexualbrott, inklusive våldtäkt.

Gällande tillgreppsbrott, där antalet redovisade ärenden minskade, märks också ett minskat inflöde av ärenden. Utredningsresultatet för tillgreppsbrott (exkl. i butik) uppvisar en positiv utveckling på så sätt att det är en större andel utredda ärenden som redovisas till åklagare.

Brå har de senaste åren identifierat ett antal faktorer som har påverkat resultatutvecklingen negativt. Bland dessa kan nämnas en ökad användning av förundersökningsbegränsning och ett ökat inflöde av svårupplärade bedrägerier. Enligt Brå (1/2018) förklarar också förändringar i sammansättningen av anmälda brott att andelen upplärade brott ökade mellan 2000-talets början och 2010, framför allt genom minskningar i den ofta svårupplärade stöldbrottsligheten samt ett större fokus på narkotikabrott, som i allmänhet är relativt enkla att klara upp. Däremot kan de tydliga minskningarna åren därefter endast till en mindre del förklaras med förändringar i brottsammansättningen. Arbete med anledning av ökad migration, terrorismhot och grova våldsbrott samt ombildningen av polisen till en nationell myndighet kan också ha haft betydelse för framför allt Polismyndighetens negativa resultatutveckling, vilket även inverkat på verksamhetsvolymerna i rättskedjans senare delar. Regeringen delar Brås bedömning att ett flertal faktorer tillsammans har påverkat resultatutvecklingen negativt de senaste åren.

Polismyndighetens omorganisation är nu emellertid genomförd och regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att stärka Polismyndighetens verksamhet. Regeringen följer utvecklingen noga och har höga förväntningar på att resultaten ska fortsätta att förbättras.

Den på kort tid kraftigt ökade beläggningen i häkte innebär utmaningar för Kriminalvården.

Regeringen förväntar sig dock att arbetet med att minska isoleringen av häktade fortsätter med full kraft. Detta av både humanitära och rättssäkerhetsmässiga skäl samt även ur ett barnrättsperspektiv.

Dömande verksamhet

Regeringen bedömer att målet för den dömande verksamheten delvis är uppnått.

Fyra av de åtta verksamhetsmålen för omloppstider uppnåddes 2018, vilket är ett mer än 2017. Det är positivt att även kammarrätterna nått verksamhetsmålet efter att omloppstiderna minskat markant. Av de övriga tre verksamhetsmål som uppnåts är det dock bara i tingsrätterna som omloppstiderna har minskat jämfört med föregående år. I hovrätterna liksom i förvaltningsrätterna har samtliga omloppstider ökat. Förvaltningsrätterna påverkas av den kraftiga ökningen av antalet inkomna mål till migrationsdomstolarna, som inte bara påverkat de fyra förvaltningsrätter som är migrationsdomstolar. För hyres- och arrendenämnderna minskade omloppstiderna, men inte tillräckligt för att verksamhetsmålet ska uppnås.

Regeringen konstaterar att ökningen av antalet inkomna mål till domstolarna har fortsatt och är på den högsta nivån sedan 2010. Detta har medfört att balanserna och även överbalanserna har ökat trots att domstolarna avgjort fler mål. Ökade balanser innebär en risk för ökade omloppstider. Det är därför viktigt att bryta den uppåtgående trenden, dels för att korta omloppstider är av central betydelse både ur ett rättssäkerhetsperspektiv och ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv, dels för att arbetet blir mindre effektivt om domstolarna tvingas hantera många äldre mål.

Domstolarna ökade sin bemanning under 2018 i syfte att möta ökningen av antalet inkomna mål. Utvecklingen av produktiviteten mätt som antalet avgjorda mål i förhållande till kostnaderna var positiv. De ökade kostnaderna innebar dock att en stor del av det upparbetade anslags-sparandet förbrukades. Regeringen följer utvecklingen i Sveriges Domstolar.

Verkställighet av påföljd

Regeringen bedömer att målen för verksamheten delvis har uppnåtts. Beläggningssökningen som var omfattande i slutet av 2018 innebär, tillsammans med myndighetens ekonomiska underskott, en stor utmaning för myndigheten. Kriminalvårdens arbete med att tillfälligt öka kapaciteten inom platsbeståndet är angeläget och i linje med myndighetens uppgift att ha ett flexibelt platsbestånd som kan möta variationer i beläggningen. Regeringen ser också positivt på att myndigheten, under den senare delen av 2018, har börjat vidta åtgärder för att få sin ekonomi i balans. Detta är en förutsättning för genomförande av ett mer långsiktigt arbete avseende myndighetens framtida infrastruktur.

Kriminalvårdens dynamiska säkerhetsarbete fortsätter att visa goda resultat bl.a. i form av ett fortsatt lågt antal rymningar. Därutöver kan konstateras att antalet allvarliga händelser var på samma nivå som föregående år, trots den ökade beläggningen och ett fortsatt fokus på ökad rapporteringsbenägenhet. Regeringen är angelägen om att myndigheten vidmakthåller det goda säkerhetsarbetet.

Att andelen dömda som får en verkställighetsplan fortsatt att öka samtidigt som de planerade insatserna i högre grad möter klienternas identifierade behov är en positiv utveckling och en viktig del i Kriminalvårdens arbete med att bidra till att ytterligare minska återfallen i brott. Även om den ökade beläggningen på kort sikt kan innebära extra utmaningar för myndigheten förväntar sig regeringen att dessa resultat fortsätter att utvecklas positivt. Regeringen förväntar sig också att detta på längre sikt även kommer visa sig bidra till att en ökad andel klienter får del av bl.a. studier, behandlingsprogram och särskilda utslussningsåtgärder.

Stöd till brottsoffer

Regeringen anser att målet för verksamheten delvis har uppnåtts. Resultaten i NTU visar att flera av indikatorerna för brottsutsattas erfarenhet av polisen har försämrats, alternativt ligger på samma nivå. Omkring hälften av de brottsutsatta var nöjda med polisens bemötande och tillgänglighet, medan omkring en tredjedel var nöjda med informationen i det egna ärendet.

Endast en knapp femtedel var nöjda med polisens effektivitet. Det finns således ett behov av förbättringar när det gäller polisens kontakter med brottsutsatta. Även domstolarna och åklagare har en viktig roll när det gäller bemötandet av brottsutsatta. Med anledning av den förändrade metoden för genomförandet av NTU går det inte att dra slutsatser över tid i dessa delar. Det kan dock konstateras att knappt hälften av de brottsutsatta hade positiva erfarenheter av åklagare 2018, medan drygt hälften var nöjda med bemötandet i domstolen. Kvinnor var generellt sett mer nöjda än män för alla de redovisade indikatorerna. Detta är något som bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Under flera år har handläggningen av brottsskadeärenden varit en stor utmaning för Brottsoffermyndigheten. Handläggningstiderna minskade 2017 kraftigt för att återigen öka 2018. Regeringen bedömer att det är viktigt att myndigheten fortsatt arbetar med att säkerställa en långsiktigt effektiv och skyndsam handläggning.

Att staten kräver dömda gärningspersoner på den brottsskadeersättning som Brottsoffermyndigheten, i deras ställe, betalat ut till brottsoffer är en viktig signal från samhället.

Antalet aktiva regressärenden, dvs. ärenden där staten kräver gärningspersonen på den brottsskadeersättning som Brottsoffermyndigheten i deras ställe betalt ut till brottsoffret har fortsatt att öka, liksom intäkterna. Regeringen bedömer att målen för regressverksamheten har uppnåtts.

Brottsofferfonden har stor betydelse för finansieringen av ideella organisationers brottsofferarbete och viktimologisk forskning. Bidragen från Brottsofferfonden når många olika verksamheter som gagnar brottsoffer och regeringen bedömer att målen för Brottsofferfonden har uppnåtts.

Kunskapscentrum samlar och sprider kunskap och information om brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Genomförande av regeringsuppdrag är en viktig del i att verka för att kunskap om brottsofferfrågor i större utsträckning sprids till relevanta aktörer. Regeringen bedömer att målen för kunskapscentrum har uppnåtts.

2.6 Återrapportering av vissa tillkännagivanden som gäller rättsväsendet

Uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande

Riksdagen har tillkännagett att regeringen senast årsskiftet 2017/2018 bör ta nödvändiga initiativ till en uppföljning av regleringen (bet. 2016/17:CU13 punkt 1 b, rskr. 2016/17:275). Regeringen har tagit initiativ till en uppföljning genom uppdrag till Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten.

Kronofogdemyndigheten redovisade uppdraget i oktober 2018. Polismyndigheten redovisade uppdraget i årsredovisningen för 2018. Såväl Kronofogdemyndigheten som Polismyndigheten är överens om att avsikterna med lagstiftningen om avlägsnande har fått ett genomslag i praktiken. Inga åtgärdsförslag lämnas av myndigheterna.

Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Förrättningskostnader vid verkställighet av ett avlägsnande

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ta initiativ till att sökandens ansvar för förrättningskostnader begränsas (bet. 2016/17:CU13 punkt 5, rskr. 2016/17:275).

Genom en ändring i förordningen (1992:1094) om avgifter vid Kronofogdemyndigheten har regeringen begränsat sökandens ansvar för förrättningskostnader. Storleken på grundavgiften har bestämts till 300 kronor. Sökandens ansvar för grundavgifterna har dessutom bestämts högst kunna uppgå till 3 000 kronor. Regeringen har även genom ett uppdrag till Kronofogdemyndigheten tagit initiativ till en uppföljning av den nya regleringen om avlägsnande. Av redovisningen framkommer att de sökande upplever att kostnaderna har minskat (Fi2018/03480/S3). Förklaringen till de minskade kostnaderna anges vara en ökad effektivitet i förfarandet totalt sett, vilket har gjort att fallen av mer omfattande olovliga boenden har minskat. Regeringen anser att

tillkännagivandet är tillgodosett genom de vidtagna åtgärderna.

Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Polismyndighetens befogenheter

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ta initiativ till att Polismyndighetens befogenheter att hantera kvarlämnad egendom i samband med ett ingripande mot en otillåten bosättning med stöd av polislagen förtydligas (bet. 2016/17:CU13 punkt 2, rskr. 2016/17:275).

Regeringen har genom ett uppdrag till Polismyndigheten tagit initiativ till en uppföljning av myndighetens ingripanden mot otillåtna bosättningar vid ett avlägsnande. Av återrapporteringen framgår att myndigheten bedömer möjligheten att ingripa mot otillåtna bosättningar som god. Myndigheten har inte gett uttryck för ett behov av utökade befogenheter för att t.ex. kunna hantera kvarlämnad egendom.

Om myndigheten skulle påkalla behov av ytterligare befogenheter kan frågan åter aktualiseras.

Mot den bakgrunden bör ytterligare åtgärder inte övervägas med anledning av tillkännagivandet. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet kan anses som slutbehandlat.

Straffvärdebedömning

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om straffvärdebedömning (bet. 2016/17:JuU16 punkt 19, rskr. 2016/17:211). Riksdagen har anförts bl.a. följande. När det gäller straffen för brott mot person bör dessa grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde snarare än på brottslingens ålder och andra omständigheter som är knutna till honom eller henne. Sett ur brottsoffrets perspektiv är straffet i viss mån ett mått på hur allvarligt samhället ser på den kränkning som man blivit utsatt för. Straffets storlek har därför betydelse för offrets känsla av upprättelse. Enligt riksdagen bör straffen därför i högre utsträckning än i dag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde.

Regeringen beslutade den 5 juni 2019 propositionen Straffet för mord (prop. 2018/19:138). I propositionen föreslås att straffet

för mord skärps. Förslaget innebär att det i straffbestämmelsen om mord anges att det som skäl för livstids fängelse särskilt ska beaktas om gärningen föregåtts av noggrann planering, präglats av särskild förslagenhet, syftat till att främja eller dölja annan brottslighet, inneburit svårt lidande för offret eller annars varit särskilt hänsynslös. Syftet med lagändringen är att livstidsstraffet ska kunna komma i fråga i betydligt större utsträckning än tidigare.

En särskild utredare har haft i uppdrag att överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år (dir. 2017:122). I uppdraget har ingått att lämna förslag som innebär att den åldersgruppen behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen och när det gäller val av påföljd. Uppdraget redovisades den 18 december 2018 i betänkandet Slopas straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85). Bland annat föreslås att den s.k. straffrabatten slopas för lagöverträdare i åldern 18–20 år. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Ökad kompetens i arbetet mot människohandel med barn

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om kompetensen inom rättsväsendet i arbetet mot människohandel med barn (bet. 2017/18:JuU1 punkt 65, rskr. 2017/18:92). Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att öka kompetensen i arbetet mot människohandel med barn.

Regeringen har tagit fram en handlingsplan till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp. Handlingsplanen gällde för 2016–2018 och innehåller 23 åtgärder för att förebygga, skydda och stödja barn samt skapa förutsättningar för att effektivt lagföra gärningsmän. Åtgärderna ska bl.a. bidra till att ständigt utveckla kunskapen och kompetensen inom området. Nedan redovisas åtgärder som vidtagits för att höja kompetensen inom rättsväsendet i arbetet som rör människohandel med barn.

I regleringsbrevet för 2018 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att identifiera och redogöra för vilka åtgärder som myndigheten vidtar för att stärka förmågan att bekämpa

människohandel i hela landet. Uppdraget och redovisningen skulle inkludera åtgärder som rör utveckling av såväl det operativa arbetet som kompetenshöjande insatser. I slutredovisningen av uppdraget den 13 december 2018 framgick att Polismyndigheten har identifierat framgångsrika arbetssätt och arbetar för att utveckla och sprida metoderna. För att ytterligare stärka förmågan att bekämpa människohandel har Polismyndigheten tagit fram en plan mot människohandel. Polismyndigheten fortsätter att utveckla pågående utvecklingsinsatser och kompetenshöjande insatser har genomförts bl.a. för de regionala människohandelsgrupperna och för gränspoliserna. Sedan april 2017 erbjuder Polismyndigheten tillgång till en interaktiv utbildning om människohandel med barn (lägesbild 19). Under hösten 2017 tog den nationella rapportören i samarbete med UC Stockholm fram ett särskilt utbildningsmaterial om människohandel för gränspoliserna, där barnperspektivet är belyst.

Polismyndigheten genomför även kompetenshöjande åtgärder avseende sexualbrott mot barn. I april 2018 redovisades ett regeringsuppdrag, där myndigheten informerade om att de kommer att införa specialiserade utredningsgrupper för internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn i de regionala it-brottscentrumen, som är under utveckling. På regionala it-brottscentrum (RC3) ska specialistfunktioner inrättas för utredning av sexuella övergrepp mot barn där utredarna är specialiserade på kombinationen internet och sexualbrott mot barn liksom utredning av komplexa cyberbrott.

Åklagarmyndigheten har vidtagit ett flertal åtgärder för att höja kompetensen och ge åklagarna bättre förutsättningar att utreda och lagföra brott som rör människohandel med barn och vuxna. Åklagarmyndigheten har beslutat att ärenden om människohandel ska hanteras av Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet (RIO). Beslutet har införts i myndighetens arbetsordning som trädde i kraft den 1 april 2018. Detta innebär att varje människohandelsärende handläggs av seniora åklagare med särskild kompetens och erfarenhet av brottstypen. Den koncentrerade handläggningen bidrar till att människohandelsärenden handläggs på ett effektivare sätt. Det bidrar också till att ärenden handläggs på ett korrekt och

rättssäkert sätt med respekt för målsägandens rättigheter.

För att säkra en effektiv hantering av människohandelsärenden har Åklagarmyndigheten tagit fram ett gediget metodstöd i form av en handledande checklista med operativ inriktning som stöd för den handläggande åklagaren. Den syftar till att säkerställa att alla åklagare får grundkunskaper för att ärenden ska upptäckas och för hantering av ärenden på jourtid.

Domstolsakademin ansvarar för kompetensutvecklingen för domare och andra jurister inom Sveriges Domstolar. Domstolsakademin tillhandahåller utbildningar om bl.a. barnet i rättsprocessen, barnets bästa, barn och unga i migrationsmål, målsägande och tilltalad i sexualbrott och våld i nära relationer.

Utöver de kompetenshöjande åtgärder som riktats mot rättsväsendets personal har regeringen uppdragit till Socialstyrelsen att ta fram en informationsskrift till socialtjänsten när det gäller att utreda barns behov av stöd och skydd i transnationella ärenden där barn utsatts för människohandel eller sexuella övergrepp. Uppdraget slutredovisades till regeringen den 1 december 2018. Utbildningsinsatser om människohandel med vuxna och barn har även genomförts för personal inom Migrationsverket.

Arbetet mot människohandel är högt prioriterat. Regeringen följer utvecklingen noga.

Regeringen anser därmed att tillkännagivandet kan anses slutbehandlat.

Direktåtkomst för Tullverket till personuppgifterna i passagerarregistret

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör vidta åtgärder för att ge Tullverket direktåtkomst till personuppgifterna i passagerarregistret (bet. 2018/19:JuU18 punkt 2, rskr. 2018/19:159). Regeringen har den 22 augusti 2019 beslutat om förordning (2019:567) om passagerarregister i vilken det föreskrivs att Tullverket får ha direktåtkomst till personuppgifterna i passagerarregistret för sådan verksamhet som avses i ändamålsbestämmelsen i lagen (2006:444) om passagerarregister. Förordningen träder i kraft den 1 oktober 2019.

Regeringen anser därmed att tillkännagivandet kan anses slutbehandlat.

Brott som begås av djurrättsaktivister

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister ska prioriteras (bet. 2014/15:JuU1 punkt 22, rskr. 2014/15:77). Justitiedepartementet har tidigare inhämtat och sammanställt information från Polismyndigheten avseende dessa brott. Därefter har regeringen tagit upp frågan med såväl rikspolischefen som säkerhetspolischefen samt vid flera tillfällen med Lantbrukarnas riksförbund. Detta har redovisats för riksdagen i tidigare skrivelser. I regeringens skrivelse 2016/17:75 angavs mot bakgrund av vidtagna åtgärder att skrivelsen i denna del avsåg läggas till handlingarna. Riksdagen har slutligt behandlat skrivelse 2016/17:75 (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). Regeringen beslutade därför den 16 november 2017 att riksdagsskrivelse 2014/15:77 punkt 22 om brott som begåtts av djurrättsaktivister skulle läggas till handlingarna. I skrivelse 2017/18:75 upplyste regeringen riksdagen om att så hade skett och att punkten därmed var slutbehandlad. Av konstitutionsutskottets betänkande (2017/18:KU21, rskr. 2017/18:325) framgår dock att justitieutskottet anser att de redovisade åtgärderna inte kan anses innebära att arbetet mot brott som begås av djurrättsaktivister prioriteras. Enligt utskottet behövs en tydligare redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att prioritera arbetet mot sådana brott och att punkten därmed inte kan anses vara slutbehandlad. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen därför riksdagen att punkten åter står som öppen. Regeringen har därför den 21 mars 2019 gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att motverka brottslighet kopplad till djurrättsaktivism. Redovisningen ska lämnas senast den 1 mars 2020.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Fler lokala poliser

Riksdagen har vid flera tillfällen påtalat för regeringen att det behövs fler lokalt förankrade poliser som är närvarande och synliga i hela landet. Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör återkomma med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet lokala poliser (bet. 2014/15:JuU1 punkt 10, rskr.

2014/15:77). Riksdagen har också ställt sig bakom det utskottet anför om en lokalt förankrad polis (bet. 2016/17:JuU1 punkt 9, rskr. 2016/17:90). I skrivelse 2016/17:75 redovisades dessa punkter som slutbehandlade. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandena skulle kunna anses slutbehandlade (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkterna därför åter stod som öppna. Härutöver har riksdagen ställt sig bakom det som utskottet anför om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet (bet. 2017/18:JuU1 punkt 36, rskr. 2017/18:92). Nedan redovisas regeringens åtgärder för att öka antalet lokalt förankrade poliser i hela landet.

Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

En mer lokalt förankrad polis

Ett av syftena med ombildningen av polisen var att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. För att följa upp utfallet av polisreformens intentioner har regeringen under flera år begärt in återrapportering av olika slag. I regleringsbrevet för 2015 och 2016 ställde regeringen krav på Polismyndigheten att löpande hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Den löpande avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren.

I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet avseende en lokalt förankrad polisverksamhet. Av redovisningen framgick att Polismyndigheten under 2016 fortsatte arbetet med att stärka det lokala polisarbetet utifrån inriktningen att mer än hälften av resurserna i en polisregion ska finnas i lokalpolisområdena. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten hade kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig polis i lokalsamhället. Polismyndigheten skulle också bedöma hur väl myndigheten svarar upp mot behoven av polisiär närvaro i särskilt utsatta områden.

I regleringsbrevet för 2018 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att redovisa i vilken

utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta brottsförebyggande och vidta långtgående första-handsåtgärder. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen varit möjlig att följa avseende bl.a. var regionernas resurser är placerade. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. I Polismyndighetens årsredovisning för 2018 framgår att andelen nu ökat till 50 procent. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna.

Kommunpoliser och områdespoliser etablerades som viktiga polisiära funktioner i lokalsamhället i och med myndighetsombildningen 2015. Av Polismyndighetens årsredovisning för 2018 framgår att samtliga kommuner, vid 2018 års utgång, hade tillgång till en kommunpolis. I vissa fall finns flera kommunpoliser i samma kommun, och i andra fall finns kommunpoliser som ansvarar för flera kommuner samtidigt. Antalet områdespoliser har ökat från 580 i december 2017 till nuvarande 616 stycken. Områdespoliser finns nu i 90 av de 95 lokalpolisområdena, jämfört med december 2016 då det fanns områdespoliser i drygt hälften av lokalpolisområdena.

Den 1 april 2014 fick Statskontoret i uppdrag att utvärdera ombildningen av polisen. Den 28 september 2018 lämnade Statskontoret sin slutrapport. Med utgångspunkt i slutrapporten fortsätter Polismyndigheten sitt utvecklingsarbete för att uppnå reformens intentioner, ett arbete som regeringen följer noga och får löpande information om.

Satsning på 10 000 fler polisanställda

Med anledning av de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle genomför regeringen en kraftfull satsning på Polismyndigheten. Regeringen har för detta ändamål bl.a. tillfört myndigheten väsentligt

ökade resurser. Polisverksamhet är en personalintensiv verksamhet och mer än 70 procent av myndighetens resurser läggs på personal. För att stärka och utveckla verksamheten är det därför främst mer personal som behövs.

Regeringens satsning på Polismyndigheten ska ge myndigheten förutsättningar att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Polismyndigheten har genom uppdraget tagit fram en plan för hur myndigheten ska kunna öka antalet anställda med 10 000 till 2024.

Den betydande personalökningen kommer innebära att både antalet civilanställda och antalet poliser kommer att bli väsentligt fler. Utifrån den kraftfulla satsning som görs på polisverksamheten kommande år förväntar sig regeringen att verksamheten utvecklas och stärks på lokal nivå i hela landet.

Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten.

Effektivare polis

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om en effektivare polis (bet. 2015/16:JuU1 punkt 3, rskr. 2015/16:106). I skrivelse 2016/17:75 redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg att de åtgärder som regeringen hade vidtagit var bra men inte tillräckliga för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Genom de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle genomför regeringen en kraftfull satsning på Polismyndigheten. Regeringen har för detta ändamål bl.a. tillfört myndigheten väsentligt ökade resurser. Polisverksamhet är en

personalintensiv verksamhet och för att stärka och utveckla den polisära verksamheten är det därför främst mer personal som behövs. Regeringens satsning på Polismyndigheten ger myndigheten förutsättningar att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 anställda jämfört med antalet anställda vid ingången av 2016.

Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Polismyndigheten har med anledning av uppdraget tagit fram en plan för hur myndigheten ska kunna öka antalet anställda med 10 000 till 2024. Den betydande personalökningen kommer innebära att både antalet civilanställda och antalet poliser kommer att bli väsentligt fler. Den personella ökningen kommer också innebära att fler poliser kommer att kunna arbeta med uppgifter där en polismans kompetens är nödvändig. Redan i dag finns möjligheter för civilanställda att erhålla polismans befogenhet. Antalet civilanställda som arbetar med utredningsverksamhet har ökat stort under senare år. Polismyndigheten genomför härutöver funktionsutbildningar och avser att utvidga dessa ytterligare. Utifrån den kraftfulla satsning som görs på polisverksamheten kommande år förväntar sig regeringen att verksamheten utvecklas och stärks vartefter personalresurserna ökar.

Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten.

För att göra polisverksamheten mer effektiv har regeringen dessutom genomfört en renodling av verksamheten. Vissa uppgifter, exempelvis en del transporter av frihetsberövade och en del djurärenden, har flyttats till andra myndigheter. Syftet med dessa reformer är att frigöra tid för polisens kärnverksamhet.

Fler områdespoliser och kommunpoliser

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om fler områdespoliser och kommunpoliser (bet. 2016/17:JuU1 punkt 12, rskr. 2016/17:90). I skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2016, skr. 2016/17:75) redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg

dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisas nedan anser regeringen att tillkännagivandet avseende fler områdespoliser och kommunpoliser kan anses slutbehandlat.

Kommunpoliser och områdespoliser etablerades som viktiga polisiära funktioner i lokalsamhället i och med myndighetsombildningen 2015. Kommunpolisernas huvuduppdrag är att driva myndighetens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med kommunen och övriga samhället. Områdespolisernas ska arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utifrån framtagna problembild. De ska vara kända i lokalsamhället och besitta goda kunskaper om sitt område. Områdespoliserna kan tas i anspråk som ingripanderesurs och vid kommenderingar, men helst inom sitt eget område.

Med anledning av de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle genomför regeringen en kraftfull satsning på Polismyndigheten. Regeringen har för detta ändamål bl.a. tillfört myndigheten väsentligt ökade resurser. Polisverksamhet är emellertid en personalintensiv verksamhet och mer än 70 procent av myndighetens resurser läggs på personal. För att stärka och utveckla verksamheten är det därför främst mer personal som behövs.

Regeringens satsning på Polismyndigheten ger myndigheten förutsättningar att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Polismyndigheten har genom uppdraget tagit fram en plan för hur myndigheten ska kunna öka antalet anställda med 10 000 till 2024.

Den betydande personalökningen kommer innebära att både antalet civilanställda och antalet poliser kommer att bli betydligt fler. Det kommer också att innebära att fler poliser kommer att kunna arbeta med uppgifter där en polismans

kompetens är nödvändig. Utifrån den kraftfulla satsning som görs på polisverksamheten kommande år förbättras förutsättningarna avsevärt för fler områdespoliser och kommunpoliser i hela landet. Det ligger emellertid inom Polismyndighetens ansvar att organisera de funktioner som finns inom myndigheten på det sätt som myndigheten anser lämpligt.

Regeringen har även skapat förutsättningar för att utbilda fler poliser, bl.a. genom att utöka antalet lärosäten som kan tillhandahålla polisutbildning. Från och med 2019 finns det fem sådana lärosäten.

I regleringsbrevet för 2017 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten har kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig myndighet i lokalsamhället. För att säkerställa att områdespoliser etableras och kan verka på det sätt som är avsett gav regeringen i regleringsbrevet för 2018 Polismyndigheten i uppdrag att i årsredovisningen för 2018 redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Enligt Polismyndighetens årsredovisning för 2018 hade samtliga 290 kommuner, vid 2018 års utgång, tillgång till en kommunpolis. I vissa fall finns flera kommunpoliser i samma kommun, och i andra fall finns kommunpoliser som ansvarar för flera kommuner samtidigt. Antalet områdespoliser har ökat från 580 i december 2017 till nuvarande 616. Områdespoliser finns nu i 90 av de 95 lokalpolisområdena, jämfört med december 2016 då det fanns områdespoliser i drygt hälften av lokalpolisområdena.

I fördelningen av resurser har utsatta områden varit prioriterade och den personella resursen har ökat i dessa områden. I regleringsbrevet för 2018 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka långsiktiga mål myndigheten har för arbetet i utsatta områden och hur dessa mål ska operationaliseras. Polismyndigheten skulle också göra en bedömning av vilka polisiära åtgärder som krävs framöver i de utsatta områdena. I årsredovisningen för 2018 beskriver Polismyndigheten att en långsiktig strategi har tagits fram för det polisiära arbetet i de utsatta områdena. I strategin beskrivs både långsiktiga och kortsiktiga mål för polisens arbete. Myndighetens långsiktiga vision är att det inte ska

finnas några utsatta områden i Sverige. På kortare sikt är målet att den negativa utvecklingen i utsatta områden ska vändas så att tryggheten ökar och att det finns en god förmåga att bekämpa brott. Ett av de arbetssätt som Polismyndigheten lyfter fram för att komma tillrätta med utsatta bostadsområden är att vara en fysiskt närvarande polis som arbetar relationsskapande och gränssättande med åtgärder utifrån lokala lägesbilder. En av förutsättningarna för att kunna vara mer närvarande är enligt Polismyndigheten regeringens satsning på fler polisanställda. Polismyndigheten har påbörjat arbetet med regionala handlingsplaner för att omhänderta strategin och utvecklingen i områdena är planerad att följas upp årsvis genom analys av förändringar i de lokala lägesbilderna och arbetet ska följas upp och mätas mot definierade effektmål.

Härutöver kan nämnas att polisen använder medborgarlöften, medborgardialoger och lokal samverkan som verktyg för att skapa en effektivare brottsförebyggande och trygghetsskapande verksamhet. Medborgardialoger ger en fördjupad kunskap om den lokala lägesbilden och bidrar samtidigt till att medborgarnas förtroende för polisen ökar genom den relation som uppstår vid mötet. Samverkansöverenskommelser utgör grunden till arbetet med medborgarlöften och beskrivs vara av avgörande betydelse för samverkan med kommunerna. Vid utgången av 2018 fanns utfärdade medborgarlöften i 287 av landets 290 kommuner. Detta är en ökning i förhållande till de 280 kommuner som hade medborgarlöften vid utgången av 2017.

Uppföljning av den nya polisorganisationen

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om uppföljning av den nya polisorganisationen (bet. 2015/16:JuU1 punkt 2, rskr. 2015/16:106). I skrivelse 2016/17:75 redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisas nedan anser regeringen att

tillkännagivandet avseende uppföljning av den nya polisorganisationen kan anses slutbehandlat.

Regeringen har noga följt Polismyndighetens arbete med att utveckla sin organisation alltsedan den nya myndigheten bildades och på olika sätt begärt in och tagit del av information. Det har dels skett genom löpande dialog dels genom ett antal skriftliga redovisningar. Nedan följer några exempel.

Sedan den 1 april 2014 har Statskontoret haft i uppdrag att utvärdera ombildningen av polisen till en sammanhållen myndighet. Statskontoret har sammanlagt presenterat tre rapporter och uppdraget avslutades under hösten 2018. Med utgångspunkt i slutrapporten fortsätter Polismyndigheten sitt utvecklingsarbete för att uppnå målen med reformen, ett arbete som regeringen får löpande information om.

I regleringsbrev för 2015 och 2016 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att kontinuerligt hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren. I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet avseende en lokalt förankrad polisverksamhet.

I och med omorganisationen infördes nya begrepp och funktioner inom Polismyndigheten. Som exempel kan områdespoliser, kommunpoliser och medborgarlöften nämnas. Dessa är viktiga komponenter i ambitionen att komma närmare medborgarna, ett av polisreformens huvudsyften. Uppföljning avseende dessa komponenter sker därför kontinuerligt. Enligt Polismyndighetens årsredovisning för 2018 hade samtliga 290 kommuner, vid 2018 års utgång, tillgång till en kommunpolis. I vissa fall finns flera kommunpoliser i samma kommun, och i andra fall finns kommunpoliser som ansvarar för flera kommuner samtidigt. Antalet områdespoliser har ökat från 580 i december 2017 till nuvarande 616 stycken. Områdespoliser finns nu i 90 av de 95 lokalpolisområdena, jämfört med december 2016 då det fanns områdespoliser i drygt hälften av lokalpolisområdena. Vid utgången av 2018 fanns utfärdade medborgarlöften i 287 av landets 290 kommuner. Detta är en ökning i förhållande till de 280 kommuner som hade medborgarlöften vid utgången av 2017.

I regleringsbrevet för 2017 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten har kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig myndighet i lokalsamhället. För att säkerställa att områdespoliser etableras och kan verka på det sätt som är avsett gav regeringen i regleringsbrevet för 2018 Polismyndigheten i uppdrag att i årsredovisningen för 2018 redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten sedan 2018 månatligen redovisar till Regeringskansliet har utvecklingen varit möjlig att följa, bl.a. avseende var regionernas resurser är placerade. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. I Polismyndighetens årsredovisning 2018 framgår att andelen nu ökat till 50 procent. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna.

Regeringen följer även utvecklingen avseende Polismyndighetens utredningsverksamhet. Förra året sågs ett trendbrott i resultatet för brottsutredningsverksamheten, där antalet ärenden redovisade till åklagare ökade för första gången på åtta år. Under 2018 ser regeringen fortsatta resultatförbättringar på olika områden. Regeringen följer den fortsatta resultatvecklingen månadsvis via Polismyndighetens verksamhetsuppföljning.

Regeringen har också gett Brå i uppdrag att utvärdera Polismyndighetens arbete med medborgarlöften i fyra utvalda områden (Rapport 2018:14).

Den 16 februari 2017 fick Brå dessutom i uppdrag att årligen beskriva det brottsförebyggande arbetet, som i allt väsentligt utförs av kommunpoliser och områdespoliser, i samverkan med övriga berörda aktörer i lokalsamhället. Den senaste rapporten Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2019 har bl.a. ett förstärkt fokus på att analysera och redovisa hur samverkansprocessen och det kunskapsbaserade förebyggande arbetet i kommuner och lokalpolisområden fungerar.

Specialenheter inom Polismyndigheten

Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om att inrätta vissa specialenheter inom Polismyndigheten och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2018/19:JuU10 punkt 12, rskr. 2018/19:191).

Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Det hör till Polismyndighetens uppgifter att planera för och rekrytera rätt kompetens. Regeringen har vid flera tillfällen klargjort att det är verksamhetens behov som ska styra sammansättningen av kompetenser i Polismyndigheten. Polismyndigheten har i linje med detta fått i uppdrag att ta fram en strategisk och långsiktig plan för att säkerställa att rätt kompetens finns i organisationen. Uppdraget redovisades den 23 maj 2018.

Polismyndigheten har beslutat om att inrätta specialiserade utredningsgrupper för att hantera internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn. Grupperna ska vara en del av de regionala it-brottscentrumen som nu håller på att inrättas i Polismyndigheten. Etableringen av regionala it-brottscentrum ska vara klar 2020.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och de ställningstaganden som görs anser regeringen att tillkännagivandet avseende specialenheter kan anses slutbehandlat.

En ökad polisiär närvaro i brottsutsatta områden

Riksdagen har vid flera tillfällen påtalat för regeringen vikten av polisens närvaro i brottsutsatta områden. Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om vikten av polisens närvaro i brottsutsatta områden (bet. 2015/16:JuU1 punkt 7, rskr. 2015/16:106). Riksdagen har också ställt sig bakom det utskottet anför om polisens närvaro i brottsutsatta områden och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2016/17:JuU1 punkt 17, rskr. 2016/17:90). I skrivelse 2016/17:75 redovisades dessa punkter som slutbehandlade. Riksdagen ansåg att flertalet av de åtgärder som regeringen hade vidtagit var viktiga i sig men inte tillräckliga för att tillkännagivandena skulle kunna anses slutbehandlade (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:295). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6)

meddelade regeringen att punkterna därför åter står som öppna. Därutöver har riksdagen ytterligare en gång ställt sig bakom det som utskottet anför om polisens närvaro i brottsutsatta områden och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2017/18:JuU1 punkt 41, rskr. 2017/18:92).

Nedan redovisas åtgärder som regeringen har vidtagit för att säkerställa polisens närvaro i brottsutsatta områden. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

En mer lokalt förankrad polis

Ett av syftena med ombildningen av polisen var att säkerställa en lokalt förankrad och synlig polis i hela landet. För att följa upp utfallet av polisreformens intentioner har regeringen under flera år begärt in återrapportering av olika slag. I regleringsbrevet för 2015 och 2016 ställde regeringen krav på Polismyndigheten att löpande hålla regeringen informerad om det fortsatta arbetet med ombildningen. Den löpande avrapporteringen skedde bl.a. på de månatliga mötena mellan rikspolischefen och statssekreteraren.

I regleringsbrevet för 2016 fick Polismyndigheten också i uppdrag att i årsredovisningen för 2016 lägga särskild vikt vid redovisningen av genomförandet avseende en lokalt förankrad polisverksamhet. Av redovisningen framgick att Polismyndigheten under 2016 fortsatte arbetet med att stärka det lokala polisarbetet utifrån inriktningen att mer än hälften av resurserna i en polisregion ska finnas i lokalpolisområdena. I regleringsbrevet för 2017 fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera och bedöma hur långt myndigheten hade kommit i målsättningen med en mer närvarande och tillgänglig polis i lokalsamhället. Polismyndigheten skulle också bedöma hur väl myndigheten svarar upp mot behoven av polisiär närvaro i särskilt utsatta områden.

I regleringsbrevet för 2018 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att redovisa i vilken utsträckning det finns områdespoliser på lokalpolisområdesnivå och i vilken utsträckning dessa arbetar fredat med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Vidare fick Polismyndigheten i uppdrag att analysera i vilken utsträckning det finns likvärdiga möjligheter att få akut hjälp från polisen över hela landet samt bedöma i vilken utsträckning ingripandepersonalen kan arbeta

brottsförebyggande och vidta långtgående förstahandsåtgärder. Genom den verksamhetsuppföljning som Polismyndigheten under 2018 månatligen har redovisat till Regeringskansliet har utvecklingen varit möjlig att följa avseende bl.a. var regionernas resurser är placerade. I november 2017 redovisades att 49,4 procent av regionernas resurser finns på lokalpolisområdesnivå. I Polismyndighetens årsredovisning 2018 framgår att andelen nu ökat till 50 procent. Genom att öka resurserna vid lokalpolisområdena har det skapats bättre förutsättningar för att bedriva polisverksamheten nära medborgarna.

Kommunpolis och områdespolis etablerades som viktiga polisiära funktioner i lokalsamhället i och med myndighetsombildningen 2015. Av Polismyndighetens årsredovisning för 2018 framgår att samtliga kommuner, vid 2018 års utgång, hade tillgång till en kommunpolis. I vissa fall finns flera kommunpolis i samma kommun, och i andra fall finns kommunpolis som ansvarar för flera kommuner samtidigt. Antalet områdespolis har ökat från 580 i december 2017 till nuvarande 616 stycken. Områdespolis finns nu i 90 av de 95 lokalpolisområdena, jämfört med december 2016 då det fanns områdespolis i drygt hälften av lokalpolisområdena.

Satsning på 10 000 fler polisanställda

Med anledning av de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle genomför regeringen en kraftfull satsning på Polismyndigheten. Regeringen har bl.a. tillfört myndigheten väsentligt ökade resurser i en rad budgetar. Polisverksamhet är en personalintensiv verksamhet och mer än 70 procent av myndighetens resurser läggs på personal. För att stärka och utveckla verksamheten är det därför främst mer personal som behövs, inte minst i särskilt brottsutsatta områden.

Regeringens satsning på Polismyndigheten ger myndigheten förutsättningar att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Polismyndigheten har haft regeringens uppdrag att redovisa hur resursförstärkningarna ska användas för att på bästa sätt stärka och utveckla polisverksamheten. Polismyndigheten har genom uppdraget tagit fram en plan för hur myndigheten ska kunna öka

antalet anställda med 10 000 till 2024. Främst är det lokalpolisområdena som ska stärkas med utökad kompetens och fler resurser.

Strategi för det polisiära arbetet i utsatta områden

I regleringsbrevet för 2018 gav regeringen Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka långsiktiga mål myndigheten har för arbetet i utsatta områden och hur dessa mål ska operationaliseras. Polismyndigheten skulle också göra en bedömning av vilka polisiära åtgärder som krävs framöver i de utsatta områdena. I årsredovisningen 2018 beskriver Polismyndigheten att en långsiktig strategi har tagits fram för det polisiära arbetet i de utsatta områdena. I strategin beskrivs både långsiktiga och kortsiktiga mål för polisens arbete. Myndighetens långsiktiga vision är att det inte ska finnas några utsatta områden i Sverige. På kortare sikt är målet att den negativa utvecklingen i utsatta områden ska vändas så att tryggheten ökar och att det finns en god förmåga att bekämpa brott. Ett av de arbetssätt som Polismyndigheten lyfter fram för att komma tillrätta med utsatta bostadsområden är att vara en fysiskt närvarande polis som arbetar relationsskapande och gränsättande med åtgärder utifrån lokala lägesbilder. En av förutsättningarna för att kunna vara mer närvarande är enligt Polismyndigheten regeringens satsning på fler polisanställda. Polismyndigheten har påbörjat arbetet med regionala handlingsplaner för att omhänderta strategin och utvecklingen i områdena är planerad att följas upp årsvis genom analys av förändringar i de lokala lägesbilderna och arbetet ska följas upp och mätas mot definierade effektmål.

Samverkan och breda åtgärder avgörande för de utsatta områdena

Regeringen har på flera vis adresserat problematiken i utsatta områden och vikten av att hela samhället gemensamt involveras i lösningen. I december 2015 beslutade regeringen att ge samtliga tolv myndigheter som omfattas av den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet i uppdrag att utveckla sin organisation och ha ett ökat fokus på utsatta områden. I oktober 2017 slutredovisades uppdraget och myndigheterna har nu utvecklat det lokala arbetet mot organiserad brottslighet med en ökad förmåga att hantera organiserad brottslighet i utsatta områden. Under 2018 har de tolv myndigheterna dessutom ökat den samlade

förmågan ytterligare genom att knyta till sig nio nya myndigheter till samverkan.

Det är emellertid inte enbart en ökad polisiär närvaro som krävs för att vända utvecklingen i de utsatta områdena. Regeringen presenterade därför i juli 2016 ett långsiktigt reformprogram för att minska segregationen i landet. Syftet är att lyfta socialt utsatta områden. Reformprogrammet innehåller en rad åtgärder som tar sikte på långsiktiga lösningar på segregationen och dess mekanismer, däribland brottsligheten.

Regeringen vill också skapa bättre förutsättningar för ett strukturerat brottsförebyggande arbete över hela landet på så väl lokal som regional och nationell nivå. Därför har en satsning på det brottsförebyggande arbetet lanserats.

Åtgärder mot bedrägeribrott

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om åtgärder mot bedrägeribrott (bet. 2016/17:JuU1 punkt 49, rskr. 2016/17:90). Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits och redovisas nedan anser regeringen att tillkännagivandet avseende åtgärder mot bedrägeribrott kan anses slutbehandlat.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2018 gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa och bedöma effekten av vidtagna åtgärder mot bedrägeribrott och brott mot äldre. Polismyndigheten redovisar att myndigheten har satsat mycket på arbetet mot bedrägerier de senaste åren, både genom reaktiva och proaktiva insatser. En viktig utveckling på området har varit inrättandet av polisens Nationella bedrägericenter (NBC) i syfte att göra arbetet mot bedrägerier mer effektivt och strukturerat. NBC har bidragit till stora förbättringar i Polismyndighetens samordning av bedrägeriärenden.

Samtidigt beskriver Polismyndigheten att inflödet av anmälda bedrägerier är oerhört stort och så väl regeringen som Polismyndigheten konstaterar att bedrägeribrottsligheten är svår att utreda bort. För att minska inflödet behöver berörda samhällsfunktioner göras än mer delaktiga i arbetet mot bedrägerier. Polismyndigheten arbetar aktivt i samverkan med andra aktörer inom bl.a. bank- och finanssektorn samt e-handelsbranschen för att få till stånd åtgärder som kan förebygga bedrägerier på ett effektivt vis. Under året hade Polismyndigheten

återkommande möten med representanter från de större bankerna om kortsäkerhet och arbetade aktivt mot företag med webbsidor där olovliga köp utförts eller där kortuppgifter stulits för att höja dessa företags säkerhet och minska antalet brottsdrabbade.

Genom NBC tilldelades Polismyndigheten 2018 års Polisstipendium från Stöldskyddsföreningen för sitt brottsförebyggande arbete. I sin motivering lyfte juryn bl.a. vikten av att följa med sin tid: ”I en tid då den internetrelaterade brottsligheten ökar kraftfullt har NBC förstärkt kunskapen om hur bedrägerierna förändras i takt med teknikens utveckling samt lyft brottsförebyggande åtgärder genom att skapa stor uppmärksamhet i media och på olika kunskapsarenor.”

Under 2018 deltog Polismyndigheten i en nationell informationskampanj för att öka allmänhetens samt små och medelstora företags kunskap om vilka grundläggande säkerhetsåtgärder som kan och bör vidtas för att skydda sig mot it-incidenter inklusive id-stölder. Kampanjen ingick i ett regeringsuppdrag riktat till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Fokusområden var lösenordshantering, kortbedrägerier (CNP) samt identitetskapningar med koppling till företagande.

Med de många anmälda bedrägeribrotten kommer också krav på stora utredningsresurser. Regeringen har tillfört Polismyndigheten väsentligt ökade resurser i en rad budgetar. Satsningen på Polismyndigheten ger myndigheten förutsättningar att till 2024 ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. De ökade resurserna kommer inte minst komma utredningsverksamheten till del genom utökad kompetens och fler personer.

Polismyndigheten har lämnat förslag som de uppfattar skulle kunna minska antalet bedrägerier. Regeringen har vidtagit åtgärder på flera punkter. En föreslagen åtgärd har varit att minska antalet accepterade identitetskort och göra det möjligt med digital kontroll för att på så sätt begränsa möjligheterna till att använda falska identitetskort. Under 2017 tillsatte regeringen en utredning för att se över frågan om bedrägerier som begås med falska eller stulna id-handlingar. Utredningen redovisade sina resultat i SOU 2019:14 Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation där en ny lag föreslås om statliga identitetshandlingar med bestämmelser om ett

statligt identitetskort och en statlig e-legitimation.

I brottsutredningar med ekonomisk koppling är Polismyndigheten beroende av information från bankerna. Regeringen har lämnat förslag till ny lagstiftning i propositionen Finansiella företags uppgifter till brottsutredande myndigheter (prop. 2017/ 18:291) som riksdagen beslutade om under 2018. Lagändringen innebär att bankernas svar till de brottsutredande myndigheterna ska ske skyndsamt och i digital form från och med den 1 september 2019.

När det gäller bedrägerier som begås mot äldre så har Polismyndigheten vidtagit en rad åtgärder för att komma till rätta med problematiken. Ett viktigt sätt för polisen att vara effektiv i att utreda och förebygga brott mot äldre och funktionshindrade är arbetet med s.k. brottsamordning. Genom samordning av brott kan man identifiera mönster i tillvägagångssätt och jämföra spår från brottsplatser i syfte att undersöka om det finns gemensamma faktorer som kan tyda på exempelvis seriebrottslighet. Polismyndigheten har en särskild grupp (Circa-gruppen) som varje dag går igenom alla anmälningar av brott mot äldre och funktionshindrade i landet och identifierar likheter och skillnader mellan tillvägagångssätt. Gruppen ser också till så att tillräckliga utredningsåtgärder genomförs för att snabbt kunna lösa brotten. Gruppen hanterar utredningar från alla polisregioner och utgör samtidigt metod- och utredningsstöd till dessa. Polismyndigheten arbetade även med brottsförebyggande åtgärder avseende bedrägerier mot äldre under året. Exempelvis hölls föreläsningar i samverkan med seniora intresseorganisationer. Utbildningsinsatser inom Polismyndigheten genomfördes över hela landet för att höja kunskapen om brottsområdet och vad som är viktigt i kontakten med denna typ av brottsoffer.

Brott mot äldre

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om brott mot äldre (bet. 2016/17:JuU1 punkt 35, rskr. 2016/17:90).

Regeringen har i regleringsbrevet för 2018 gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa och bedöma effekten av vidtagna åtgärder mot bedrägeribrott och brott mot äldre. Polismyndigheten redovisar att man under 2018 vidtagit en rad åtgärder, både reaktiva och

proaktiva, för att förbättra bekämpningen av brott mot äldre personer. Utredningar av brott mot äldre är komplexa och kräver ett nationellt helhetsperspektiv. Det finns därför en särskild arbetsgrupp, Circa-gruppen, som har i uppdrag att verka nationellt mot det aktuella brottsområdet. I uppdraget ingår att identifiera seriebrott mot äldre i anmälningsflödet, identifiera misstänkta gärningsmän, initiera samordning av brott och ärenden, utreda brott, bistå med metod- och verksamhetsstöd till andra utredningsgrupper och arbeta brottsförebyggande. Under 2018 lades särskild kraft vid att identifiera seriebrott i ärendeflödet, detta för att bidra till såväl adekvat lagföring av gärningspersoner som till att kunna ge fler brottsoffer upprättelse. Lagförda brott rapporteras till Europol eftersom de som dömts ofta återkommer i samma eller liknande brottslighet i andra länder.

Circa-gruppen har även genomfört utbildningsinsatser för polisanställda över hela landet för att höja kunskapen om den här brottsligheten och om vad som är viktigt att tänka på i kontakten med brottsoffren. Det har också bedrivits ett brottsförebyggande arbete i form av bl.a. föreläsningar i samverkan med seniora intresseorganisationer.

Äldre tillhör en särskilt drabbad grupp när det gäller bedrägerier genom social manipulation, s.k. vishing. För att stävja utvecklingen, som under 2018 eskalerade allt mer, har Polismyndigheten bedrivit omfattande informationsinsatser riktade mot äldre via tv och radio samt flera andra typer av kanaler.

Brott som systematiskt begås mot äldre utförs inte sällan av internationella brottsnätverk som snabbt rör sig över stora geografiska områden. I februari 2018 presenterade regeringen ett åtgärds paket i syfte att göra Sverige till ett mindre attraktivt land för den här typen av inresta, kriminella ligor. Bland annat har Polismyndigheten fått i uppdrag att långsiktigt förstärka de polisiära insatserna mot den aktuella brottsligheten och säkerställa att brotten utreds på ett ändamålsenligt sätt, med effektiva metoder och med rätt resurser. Inom ramen för uppdraget ska också Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen analysera om myndigheterna genom en närmare samverkan dem emellan kan försvåra för nätverken att begå brott i Sverige.

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits anser regeringen att tillkännagivandet kan anses slutbehandlat.

Mer praktik i polisutbildningen

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om mer praktik i polisutbildningen (bet. 2016/17:JuU1 punkt 21, rskr. 2016/17:90).

Polismyndigheten har utformat utbildningen så att det ska vara en ändamålsenlig balans mellan teori och praktik. Generellt sett innehåller utbildningen många löpande praktiska moment. Utbildningen innehåller dessutom en hel termins praktik, den s.k. aspiranttjänstgöringen. För att återigen pröva om det råder balans mellan teori och praktik har myndigheten på eget initiativ inlett en översyn av utbildningens innehåll.

Med hänsyn till vad som redovisats ovan om åtgärder som vidtagits och planerar att vidtas anser regeringen att tillkännagivandet om mer praktik i polisutbildningen kan anses slutbehandlat.

Utredning, uppföljning och återkoppling till brottsoffer

Riksdagen har tillkännagett det utskottet anför om förbättrad brottsutredning, uppföljning och återkoppling till brottsoffer (bet. 2015/16:JuU1 punkt 44, rskr. 2015/16:106). I skrivelse 2016/17:75 redovisades denna punkt som slutbehandlad. Riksdagen ansåg dock att regeringen inte hade redovisat tillräckligt med vidtagna åtgärder för att tillkännagivandet skulle kunna anses slutbehandlat (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen att punkten därför åter står som öppen. Riksdagen har också ställt sig bakom det som utskottet anför om att förbättra polisens återkoppling till brottsutsatta och tillkännagett detta för regeringen (bet. 2017/18:JuU1 punkt 73, rskr. 2017/18:92).

Regeringen har tillfört Polismyndigheten ökade resurser i syfte att myndigheten ska kunna anställa mer personal för att förstärka verksamheten, vilket också har skett. Antalet anställda har de senaste tre åren ökat med mer än 2 300 personer. En stor del av de tillkommande resurserna har lagts på utredningsverksamheten. Regeringen har även tillfört särskilda medel i syfte att bl.a. öka kapaciteten vid Nationellt forensiskt centrum, en viktig del av utredningsverksamheten. Så skedde i Vårändringsbudget för 2017 (prop. 2018/19:99). Utöver nyanställningar

arbetar Polismyndigheten på andra sätt för att utveckla utredningsverksamheten. Myndigheten har sett över den dagliga styrningen av verksamheten och vidtar åtgärder för att kunna utbilda fler förundersökningsledare som ska ha en, för Polismyndigheten, gemensam kompetens. Polismyndigheten arbetar också med att stärka brottsamordningen, stärka förmågan hos första polis på brottsplats och stärka samverkan mellan utredningsverksamheten och den forensiska verksamheten. Sammantaget har detta lett till vissa resultatförbättringar under de senaste åren. Exempelvis uppvisar antalet ärenden som redovisas till åklagare för beslut i åtalsfrågan en ökning för andra året i rad. Polismyndighetens uppfattning är att utredningsresultatet har förbättrats under 2018. Regeringen delar denna bedömning.

Som ett led i arbetet med att genomföra EU:s brottsofferdirektiv beslutade regeringen hösten 2015 om vissa ändringar i förundersökningskungörelsen (1947:948). Ändringarna innebär bl.a. stärkt informationsskyldighet till målsägande generellt under förundersökningen, t.ex. med information om den fortsatta handläggningen av ärendet. Brottsoffermyndigheten fick 2016 i uppdrag av regeringen att kartlägga brottsutsattas behov av stöd under brottmålsprocessen och analysera i vilken utsträckning dessa behov kan tillgodoses genom digitaliseringsens möjligheter. Uppdraget redovisades under 2017 och fick till följd att regeringen i regleringsbrevet för 2018 gav rättsväsendets myndigheter i uppdrag att identifiera vilka relevanta meddelandeflöden riktade till brottsutsatta som skulle kunna anslutas till Mina meddelanden. Myndigheterna skulle också utreda i vilken mån tjänsten kan användas för att brottsutsatta ska kunna följa och få fortlöpande statusuppdateringar kring sina ärenden. Myndigheterna redovisade uppdraget gemensamt i februari 2019. För att inhämta mer information om vad Polismyndigheten gör för att stärka samverkan med andra aktörer i samhället gällande brottsofferarbetet gav regeringen myndigheten ett uppdrag i regleringsbrevet för 2019. Redovisningen kommer att ske i årsredovisningen som ska lämnas i februari 2020.

Den brottsofferinformation som alltid går ut från Polismyndigheten tillsammans med brottsanmälan via papperspost till alla som anmäler ett brott kan, när rätt förutsättningar finns på plats, komma att skickas digitalt till dem

som väljer det och som har digitala brevlådor. Även annan kommunikation med brottsoffer skulle kunna bli aktuell. Polismyndighetens övergripande bedömning är att de tekniska förutsättningarna är goda för att kunna påbörja en sådan förändring under 2019 förutsatt att samtliga säkerhetsrelaterade frågor kan hanteras. Samtidigt pågår det inom rättsväsendets olika myndigheter satsningar för att kunna erbjuda medborgarna enkla digitala kontaktvägar. På Polismyndigheten pågår en förstudie kring Mina sidor. Syftet är att kunna erbjuda medborgarna enkla digitala kontaktvägar till myndigheten. I ett första steg har Polismyndigheten kartlagt behov kopplat till att kunna följa sin brottsutredning. En grundförutsättning för Mina sidor är säker inloggning och legitimering via e-legitimation, en förmåga som Polismyndigheten fortfarande saknar men som myndigheten bedömer kommer att kunna finnas inom en rimlig framtid.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Information om möjlighet till vittnesstöd

Riksdagen har tillkännaggett att vittnen ska få information om möjligheterna till olika former av vittnesstöd (bet. 2015/16:JuU1 punkt 46, rskr. 2015/16:106).

Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket redovisade 2015 ett gemensamt regeringsuppdrag om att lämna förslag till en långsiktigt hållbar organisation för och finansiering av vittnesstödsverksamheten (Ju2014/03767/KRIM). Redovisningen innehåller bl.a. förslag till åtgärder för att vittnen ska få ytterligare information om möjligheterna till olika former av vittnesstöd. I regleringsbrevet för 2017 gav regeringen Brottssoffermyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att åiterrapportera genomförandet av de förslag till åtgärder som myndigheterna har lämnat till regeringen. De åtgärder som myndigheterna har vidtagit har redovisats i respektive myndighets årsredovisningar.

Inom ramen för uppdraget har Domstolsverket bl.a. tagit fram förslag på arbetssätt, rutiner och mallar som kan användas av domstolarna för att förbättra informationen om kommande och inställda förhandlingar till vittnesstödsverksamheten. Domstolsverket har också uppmanat domstolarna att överväga att införa rutiner som innebär att målsägande och vittnen ombes att anmäla sig i receptionen vid

ankomst och att det vid ankomsten finns personal tillgänglig som har möjlighet att informera om rättsprocessen och vilka trygghetskapande åtgärder som domstolen kan erbjuda. Domstolsverket har även utvecklat de kallelsemallar som används av domstolarna så att möjligheten att få vittnesstöd framgår tydligt. En omfattande klarspråksöversyn av kommunikationsmallar och informationsblad med syfte att snabbt få en enhetlighet i och modernisering av Sveriges Domstolars kommunikation i mål- och ärendehantering har genomförts. Genom språkliga, strukturella och grafiska förbättringar höjdes kvaliteten när det gäller läsbarhet och förståelse av mallarnas innehåll för mottagarna. I kallelsemallarnas upplysningar till målsäganden och vittnen framgår tydligt de trygghetskapande åtgärder som finns med möjligheten att få vittnesstöd i förväg innan förhandling eller på plats i domstolen, att vissa domstolar har ett avskilt väntrum för målsägande och vittnen samt att målsägande och vittnen vid upplevd otrygghet kan kontakta domstolen och att den då kan besluta om olika åtgärder för att öka tryggheten i samband med förhandlingen. Domstolsverket har också fortsatt med att stötta domstolarna med förslag på arbetssätt, rutiner och mallar som kan användas av domstolarna för att förbättra informationen om kommande och inställda förhandlingar till vittnesstödsverksamheten.

Brottsoffermyndigheten har uppdaterat informationen om vittnesstödsverksamheten på myndighetens webbplats och utvecklat ett webbforum för vittnesstödsamordnare där de kan utbyta erfarenheter. Brottssoffermyndigheten har också på uppdrag av regeringen tagit fram en webbutbildning för att främja en likvärdighet i det stöd som erbjuds vittnen och målsägande.

Genom de vidtagna åtgärderna bedömer regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett. Tillkännagivandet kan därmed anses slutbehandlat.

Brottsförebyggande arbete

Riksdagen har tillkännaggett att regeringen dels inte ska tillsätta en nationell samordnare för brottsförebyggande frågor, dels ska återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka konkreta brottsförebyggande åtgärder som regeringen avser att vidta och när man avser att

vidta dessa åtgärder (bet. 2016/17:JuU15 punkt 5, rskr. 2016/17:321).

Regeringens brottsförebyggande satsning pågår och arbetet bedrivs i enlighet med de mål som regeringen har slagit fast i det nationella brottsförebyggande programmet, Tillsammans mot brott (skr. 2016/17:126). Bland annat har 14 av de myndigheter som omnämns i Tillsammans mot brott fått i uppdrag att redovisa insatser som har genomförts eller påbörjats sedan 2017 och som på kort eller lång sikt kan ha betydelse för programmets strategiska målsättningar. Redovisningen kommer att ligga till grund för den återrapportering till riksdagen som planeras under 2019. Brottsförebyggande rådet (Brå) ska den 31 mars varje år lämna en rapport om hur det brottsförebyggande arbetet har bedrivits och utvecklats (Ju2017/01526/KRIM). Även Brås rapport kommer att ligga till grund för eventuella ytterligare förslag till åtgärder på området.

Punkten är inte slutbehandlad.

Bättre anpassade frivårdsinsatser för unga gängkriminella

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om bättre anpassade frivårdsinsatser för unga gängkriminella (bet. 2017/18:JuU16 punkt 9, rskr. 2017/18:184). Regeringen beslutade den 14 mars 2019 propositionen Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning (prop. 2018/19:77). Förslagen innebär att Kriminalvården ska få utökade möjligheter och verktyg att motverka återfall i brottslighet bl.a. genom att möjligheten att föreskriva villkor om vad som ska gälla efter den villkorliga frigivningen utökas och att möjligheten att förverka villkorligt medgiven frihet på grund av misskötsamhet under den villkorliga frigivningen utvidgas. Vidare föreslås att Kriminalvården ska kunna fatta beslut om elektronisk övervakning av den frigivne för att kontrollera att en föreskrift följs.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Att förhindra radikaliserings och rekrytering i digitala miljöer

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om att det är viktigt att, i digitala miljöer där det förekommer våldsförhållande budskap som utgör verktyg i rekrytering till extremistiska

organisationer och konstellationer, sprida positiva motbudskap om demokrati och våra grundläggande värden (bet. 2015/16:KU4 punkt 7, rskr. 2015/16:137).

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att öka kunskapen och tillgängliggöra information och förebyggande strategier i förhållande till de budskap som sprids via olika digitala miljöer. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har sedan 2016 haft uppdraget att göra kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremistisk propaganda som sprids i digitala miljöer (Ku2016/01373/D). Under 2018 förlängde och utökade regeringen detta uppdrag (Ju2018/01289/KRIM). FOI:s kartläggningar Hatbudskap och våldsbejakande extremism i digitala miljöer (2017), Det digitala kalifatet – om islamiska statens propaganda (2017), Det vita hatet: radikal nationalism i digitala miljöer (2017), Den digitala kampen – Autonoma rörelser på nätet (2018), Digital Jihad – propaganda from the Islamic State (2018) och Ensamagerande våldsverkare – profiler, riskbedömningar och digitala spår (2019) har bidragit till ökad kunskap om den våldsbejakande extremistiska propagandans innehåll och hur det kan appellera till olika mottagare. Med dessa kartläggningar som bas finns det nya möjligheter för olika aktörer att utveckla olika förebyggande insatser. Vidare har Statens medieråd och Forum för levande historia gjort centrala insatser för att utveckla arbetet med att stärka människors förmåga och motståndskraft mot propaganda, bl.a. riktat till barn och ungdomar. Regeringen bedömer att det mest grundläggande är att det finns kunskap om dessa budskap och deras innehåll. Utifrån denna kunskap har myndigheter kunnat samverka och utveckla utbildningsmaterial och andra relevanta insatser. Sammantaget har detta bidragit till att öka kunskapen hos olika aktörer både om våldsförhållande budskap och våra grundläggande demokratiska värden.

Regeringen bedömer att tillkännagivandet är tillgodosett och därför kan anses slutbehandlat.

Beredskap att hantera avhoppare och individer som lämnar extremistiska miljöer samt kunskapshöjande åtgärder

Riksdagen har tillkännagett att det är viktigt att myndigheter och kommuner har beredskap för

att hantera avhoppare som fortfarande förespråkar våldsbejakande ideologier eller som återvänder och misstänks ha begått grova brott utomlands (bet. 2015/16:KU4 punkt 9, rskr. 2015/16:137).

Riksdagen har även tillkännagett om dels behovet av avhopparverksamhet och om att regeringen bör överväga statlig avhopparverksamhet, dels om behovet av ökad kunskap hos kommunerna, skolan och andra aktörer (bet. 2016/17:KU23 punkt 8, rskr. 2016/17:294).

Regeringen har sedan 2014 tagit initiativ till ett åtgärds paket som finansierades med ca 170 miljoner kronor. Inom ramen för detta gavs uppdrag till flera myndigheter. Socialstyrelsen har t.ex. tagit fram stöd för socialtjänstens insatser till barn och unga som riskerar att involveras i eller redan är involverade i våldsbejakande extremism. Myndigheten har även utvecklat ett kunskapsstöd till socialtjänsten för insatser till män och kvinnor som återvänt från Syrien och Irak och deras familjer (Ju2018/01244/KRIM). Statens institutionsstyrelse har utvecklat utbildningsmaterial och samtalsstöd för personalen som arbetar inom de särskilda ungdomshemmen och missbruksvården (Ju2018/02957/KRIM, Ku2016/02296/D). Kriminalvården har utvecklat vägledning, utbildning och stöd för sina personalgrupper i dessa frågor samt ett särskilt stöd för anlitan de av trosföreträdare vid själavård. Myndigheten har också fått i uppdrag att långsiktigt förankra det förebyggande arbetet inom myndigheten (Ju2016/06988/KRIM, Ju2017/08663/KRIM). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har intervjuat ungdomar om deras erfarenheter (Ku2016/02190/D) och Barnombudsmannen har lyssnat till barn med direkta och indirekta erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism samt sammanställt befintlig forskning om barns erfarenheter (Ku2018/00061/D). Även Statens skolverk har tagit fram kunskapsstöd för skolans personal i hur de ska hantera frågor om våldsbejakande extremism (U2018/04061/S).

Effekterna av regeringens åtgärds paket har bidragit till att det i dag finns en ökad kunskap om våldsbejakande extremism vilket framkommer av Statskontorets utvärdering av regeringens insatser (Ku2018/02222/D). När det gäller kommunernas kunskap anger 80 procent av de kommunala samordnare som tillfrågats i Statskontorets utvärdering att de har haft nytta av

det arbete som utfördes av den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18). Det är nu Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet, som inrättades i januari 2018, som har uppdraget att samla och sprida kunskap om förebyggande av våldsbejakande extremism baserad på forskning och beprövad erfarenhet samt verka för en kunskapsbaserad praktik. Regeringen bedömer att de genomförda insatserna har bidragit till ökad kunskap om våldsbejakande extremism hos berörda aktörer och även beredskap att hantera individer som är involverade i våldsbejakande extremism. I Regeringskansliet pågår ett arbete med att analysera hur den nationella samordningen kan stärkas för insatser till individer involverade i kriminella miljöer eller i våldsbejakande extremism (se nationellt exitprogram).

Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

Ensamagerande våldsverkare

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om ensamagerande terrorister och forskning om mekanismerna bakom självradikalisering (bet. 2016/17:KU23 punkt 10, rskr. 2016/17:294). Regeringens insatser har bidragit till att det finns ökad kunskap om självradikalisering och ensamagerande gärningspersoner. Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism tog i samarbete med forskare från Uppsala universitet fram rapporten Den ensamme terroristen? – om lone wolfs, näthat och brinnande flyktingförläggningar (Ordfront 2017). Under 2017 redovisade den nationella samordnaren betänkandet Våldsbejakande extremism – en forskarantologi (SOU 2017:67) som innehåller en översikt av relevant forskning, inklusive riskfaktorer för självradikalisering. FOI har ett pågående uppdrag att öka kunskapen om vilken roll våldsbejakande extremistisk propaganda spelar vid självradikalisering med särskilt fokus på ensamagerande personer (Ju2018/01289/KRIM). Den 11 februari 2019 redovisade FOI rapporten Ensamagerande våldsverkare – profiler, riskbedömningar och digitala spår. FOI har inom ramen för uppdraget analyserat befintlig forskning samt olika riskbedömningsinstrument och som ett komplement till dessa utvecklat ett nytt textanalysverktyg (Profile Risk Assessment Tool, PRAT) som kan användas som

komplement i riskbedömningar av potentiella ensamagerande gärningspersoner. Textanalysverktyget bygger på att många ensamagerande offentliggör åsikter, värderingar och planer skriftligt, via brev, online-dagböcker, forum-inlägg och manifest. Ett utvecklingsarbete pågår för att analyser av sådan kommunikation ska användas som en del i olika myndigheters riskbedömningar i syfte att utveckla det förebyggande arbetet med att förhindra terroristattacker. I Säkerhetspolisens årsbok för 2018 lyfter myndigheten fram att en främlingsfientlig och radikalnationalistisk idéströmning har ökat i samhället, framför allt på internet. Enligt Säkerhetspolisen bidrar detta till en bild av en växande bred radikalnationalism som inkluderar radikala och våldsbejakande grupper. Att vit makt-miljön och den lösare främlingsfientliga miljön närmar sig varandra bedöms kunna bli en drivkraft för individer att begå främlingsfientligt motiverade brott. På grund av denna utveckling anser regeringen att det finns behov av fortsatta analyser i olika frågor som rör ensamagerande gärningspersoner.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Nationell samordning

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om en nationell samordning och en nationell kommunikationsstrategi mot våldsbejakande extremism och för demokratiska värderingar (bet. 2017/18:KU34 punkt 17, rskr. 2017/18:270).

Center mot våldsbejakande extremism har uppgiften att verka för en hög grad av effektivitet och samordning i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. När det gäller en nationell kommunikationsstrategi om demokratiska värderingar har regeringen tillsatt en särskild kommitté som under åren 2018–2021 ska planera, samordna och genomföra en samling av insatser och aktiviteter för en stark demokrati (dir. 2018:53). Insatserna ska bidra till ökad delaktighet, förankring och motståndskraft i demokratin. Regeringen har dessutom initierat en nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet (dir. 2018:88). En särskild utredare har fått uppdraget att i samarbete med relevanta aktörer arbeta med utåtriktade insatser som ökar människors motståndskraft mot desinformation, propaganda

och näthat, t.ex. genom medie- och informationskunnighet. Med dessa insatser har regeringen vidtagit relevanta åtgärder för att stärka den nationella samordningen mot våldsbejakande extremism och för att relevanta aktörer ska sprida kunskap om demokratiska värderingar.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett och därför kan anses slutbehandlat.

Ett nationellt exitprogram

Riksdagen har tillkännagett det som utskottet anför om att införa ett nationellt exitprogram (bet. 2018/19:JuU13 punkt 3, rskr. 2018/19:192).

I regeringsförklaringen den 21 januari 2019 anförde statministern att ett nationellt exitprogram ska införas för att få fler att lämna kriminaliteten bakom sig. I Regeringskansliet pågår ett arbete med att analysera hur den nationella samordningen kan stärkas för insatser till individer involverade i kriminella miljöer eller i våldsbejakande extremism.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

2.7 Politikens inriktning

Kraftsamling för ett tryggare Sverige

För att skapa ett tryggt samhälle krävs såväl ett strategiskt och målmedvetet brottsförebyggande arbete som ett brottsbekämpande arbete. För regeringen är det centralt att fler brott förhindras och att fler brott klaras upp. Det gäller både vardagsbrott och brottslighet som utgör ett hot mot det demokratiska samhället, som organiserad brottslighet, terrorism och hatbrott. Det är också viktigt att brottsutsatta får stöd och hjälp. Vidare är en grundläggande förutsättning för att rättssamhället ska fungera att brottsoffer och vittnen fritt kan tala med polis och åklagare samt vittna i domstol. Den organiserade brottslighetens gränsöverskridande inslag kräver också väl fungerande internationella samarbeten som regeringen prioriterar.

Kvinnors upplevda otrygghet är betydligt större än mäns. Det finns även skillnader i mäns och kvinnors utsatthet för brott och egna brottslighet. Regeringen prioriterar arbetet med

att skapa ett mer jämställt samhälle högt. I detta arbete är insatser mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterad brottslighet centrala. Även ökat skydd för barn och unga mot våld är centralt.

Möjligheten att leva ett tryggt liv utan brottslighet ska inte vara beroende av i vilket område eller vilken del av landet man bor eller vem man är. Regeringen satsar på att genom breda och långsiktiga åtgärder bygga ett samhälle, där rättsväsendet förstärks och tillsammans med andra aktörer tar ansvar för att ge människor en tryggare tillvaro.

2.7.1 Förstärkta resurser till rättskedjan

Satsning på stärkt polisverksamhet

Med anledning av de ökade krav som ställs på Polismyndigheten till följd av utvecklingen i omvärlden och i vårt samhälle inledde regeringen i samband med budgetpropositionen 2018 en satsning på Polismyndigheten, en satsning som bygger vidare på de betydande resursförstärkningar som skett de senaste tio åren. Polisverksamhet är en personalintensiv verksamhet och mer än 70 procent av myndighetens resurser läggs på personal. För att stärka och utveckla verksamheten är det främst mer personal som behövs. Satsningen på Polismyndigheten innebär att myndigheten till 2024 ska ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 personer jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Ambitionen är att upprätthålla fördelningen mellan civilanställda och poliser.

Den snabba expansionen medför stora utmaningar för Polismyndigheten. Fler än 20 000 personer behöver rekryteras under perioden för att antalet polisanställda ska kunna öka med sammantaget 10 000. Det behövs både fler poliser och fler civila medarbetare. Sedan januari 2019 finns det fem lärosäten som bedriver polisutbildning. Sammantaget kan drygt 1 000 nya studenter per termin erbjudas plats. Antalet sökande till utbildningen har stadigt ökat och under 2019 har 1 710 studenter antagits till utbildningen. Tillgången på rätt kompetens är avgörande för att verksamheten ska kunna utvecklas på rätt sätt. Den satsning som riksdagen beslutade om i den senaste budgeten gällande högre löner, bättre villkor och en ökad attraktivitet för polisyrket håller på att genomföras. Det förutsätter att

Polismyndigheten har förmåga att både utveckla och behålla befintliga medarbetare och kan attrahera, växa och ta emot nya medarbetare. Därutöver ska myndigheten ha förmåga att omsätta personalförstärkningen till nytta för medborgarna i hela landet.

Utifrån den kraftfulla satsningen på polisverksamheten kommande år förväntar sig regeringen att verksamheten utvecklas och stärks vartefter personalresurserna ökar. Det är av stor betydelse att det också sker en produktivitetsförbättring och en kontinuerlig effektivisering av polisverksamhetens resultat sett i förhållande till de tilldelade resurserna. Detta tillsammans med resursförstärkningarna innebär att verksamhetsresultaten i polisen förväntas successivt förbättras. Det förväntas också att resursförstärkningen till Polismyndigheten ska ge effekt längre fram i rättskedjan när utredningsverksamheten utvecklas och tillförs mer resurser. Polismyndigheten behöver också fortsatt stärka den lokala närvaron i hela landet och det är viktigt att det ökade antalet anställda med 10 000 till år 2024 får tydligt genomslag på såväl landsbygd och glesbygd som i de större städerna. Arbetet i de utsatta områdena behöver även fortsättningsvis prioriteras. Det är också viktigt att Polismyndigheten har tillräcklig kapacitet och förmåga att i samverkan med andra myndigheter hantera brott som har begåtts mot särskilt utsatta brottsoffer, exempelvis personer utsatta för brott i nära relation, hedersrelaterade brott, sexualbrott och människohandel. Polismyndigheten ska vidare säkerställa att den gränspolisiära verksamheten prioriteras på ett sådant sätt att gränskontrollarbetet bedrivs och utvecklas ändamålsenligt. Myndigheteten ska även tillse att arbetet med återvändande av personer som saknar rätt att vistas i landet fortsätter och förbättras.

Under kommande år ökas anslaget till Polismyndigheten kraftigt för att motverka kriminalitet och göra Sverige till ett tryggare land att leva i.

Ökade resurser till åklagarmyndigheterna

I anslutning till de kraftfulla satsningarna på att stärka polisens verksamhet behöver det också tillföras resurser för att stärka andra delar av det brottsutredande arbetet och öka lagföringen. Regeringen föreslår därför att Åklagarmyndigheten tillförs medel för att möta

regeringens ambitioner på området genom bl.a. en ändamålsenlig bemanning. Under de senaste åren har ärendeflödet till Ekobrottsmyndigheten ökat kraftigt. För att kunna möta detta och säkerställa myndighetens förmåga att hantera särskilt resurskrävande ärenden, t.ex. avseende systematiska brott mot välfärdssystemen, behöver även Ekobrottsmyndigheten tillföras ytterligare resurser.

Ett välfungerande domstolsväsen

Oberoende domstolar är avgörande för rättsstaten och demokratin. Domstolsväsendet fungerar väl men det är viktigt att säkerställa rättssäkerheten och allmänhetens tilltro till domstolarna också på längre sikt. Förslag om utvidgade möjligheter till digital kommunikation i domstolsprocesser har tagits fram. Digitaliseringen ökar domstolarnas tillgänglighet och medför en förbättrad service till medborgarna.

De senaste åren har antalet inkomna mål till domstolarna ökat för i princip samtliga måltyper och ökningen förväntas fortsätta. Under 2018 ökade också målbanserna vid domstolarna. En sådan situation tenderar att skapa ytterligare balanser eftersom effektiviteten minskar när domstolarna tvingas hantera många äldre mål. Verksamheten i domstolarna ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Den som vänder sig till domstol ska kunna utgå från att mål avgörs inom rimlig tid och med högt ställda rättssäkerhetskrav. För att ge domstolarna möjlighet att hantera den ökade måltillströmningen föreslår regeringen att medel tillförs Sveriges Domstolar de kommande åren.

Stärkt platskapacitet inom Kriminalvården

Det senaste årets kraftiga beläggningsökning i häkte och anstalt har inneburit en stor utmaning för Kriminalvården. Straffrättsliga reformer och en förväntad ökad effektivitet i övriga rättskedjan kommer att påverka beläggnings- och platsbehovet i Kriminalvården även framöver. För att möta platsbehovet på kort sikt behöver Kriminalvården inrätta tillfälliga platser och vidta andra tillfälliga lösningar för att kunna öka antalet platser ytterligare. Samtidigt måste det långsiktiga arbetet med att planera för den framtida

platskapaciteten påbörjas. Frivårdens insatser för att stärka individernas förutsättningar att lämna en kriminell livsstil ska utvecklas. För att ge myndigheten förutsättningar för detta har regeringen föreslagit tillskott för 2020–2022.

Förstärkt forensiskt utredningsstöd

Rättsmedicinalverket gör undersökningar på uppdrag av en rad aktörer både inom och utom rättsväsendet. Då det bl.a. behövs ökad mottagningskapacitet inom ramen för den rättspsykiatriska verksamheten behöver Rättsmedicinalverket tillföras medel för att kunna möta efterfrågan på myndighetens tjänster.

2.7.2 Effektivare och mer ändamålsenliga system

Förstärkta straffrättsliga åtgärder

Regeringen fortsätter arbetet med att modernisera det straffrättsliga skyddet, påföljdssystemet och de återfallsförebyggande åtgärderna. För att kunna möta de kostnader som detta innebär föreslår regeringen att Kriminalvården tillförs ytterligare resurser.

Hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas med kraft. I Regeringskansliet bereds nu förslag på bl.a. en ny straffbestämmelse om barnnäktenskap, införande av en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv och införande av ett utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå äktenskap eller könsstympas. Regeringen beslutade även den 18 juli 2019 att tillsätta utredningen Straffansvar för hedersrelaterat våld och förtryck. Detta ligger också i linje med tillkännagivanden från riksdagen.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt och en trygg hemmiljö. Det lever i dag omkring 210 000 barn i Sverige i familjer där det förekommer våld av olika slag. Förslag om att stärka det straffrättsliga skyddet för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar är för närvarande ute på remiss.

Det är även angeläget att ta krafttag mot de problem som finns med tillgreppsbrottslighet, inte minst när det gäller internationella stöldlighör. I Regeringskansliet bereds nu förslag som tar sikte på bl.a. tillgrepp av egendom efter intrång i en

bostad och systematiska stölder respektive hälerier. Detta ligger också i linje med flera tillkännagivanden från riksdagen.

Det är även viktigt med tydliga och konsekventa ungdomspåföljder som kan bidra till att förebygga och hindra att unga fortsätter begå brott. Det finns behov av ett nytt påföljdsalternativ för de fall då varken ungdomsvård eller ungdomstjänst är lämpliga eller tillräckligt ingripande. Riksdagen har vidare beslutat ett antal tillkännagivanden om påföljder för unga lagöverträdare. Mot den bakgrunden arbetar regeringen med förslag om att införa en ny ungdomspåföljd, ungdomsövervakning. Ungdomsövervakning föreslås innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet.

Regeringen ser även behov av förstärkta åtgärder mot återfall i brott. I nuläget bereds i Regeringskansliet förslag om att i flera fall än i dag kunna skjuta upp den villkorliga frigivningen på grund av den dömdes beteende under anstaltsvistelsen, ett förslag som även ligger i linje med vad riksdagen tillkännagett. Det kan t.ex. handla om vägran att medverka i behandling mot vålds- eller drogproblem.

Bättre hantering av stora brottmål och minskad användning av häktningar och restriktioner

Regeringen har sedan tidigare konstaterat att rättsväsendet ställs inför allt större utmaningar att hantera stora förundersökningar och brottmål, en följd av mer komplex brottslighet med många inblandade personer och brottsmisstankar. Långa handläggningstider i brottmål riskerar att ge ett sämre bevisläge samt att enskilda personer binds upp i långdragna processer och långa häktningstider.

Sverige har under lång tid fått återkommande nationell och internationell kritik för en omfattande restriktionsanvändning vid häktning. Kritiken har särskilt avsett situationen för häktade barn och den isolering som restriktionsanvändningen ofta leder till. Regeringen har låtit en utredning föreslå hur användningen av häktning och restriktioner kan minska. Regeringen avser att återkomma om detta.

2.7.3 Åtgärder för ett tryggare samhälle

Ett vidareutvecklat brottsförebyggande arbete

Regeringens brottsförebyggande satsning fortsätter. För att öka tryggheten och minska brottsligheten i samhället behövs kraftfulla åtgärder för att bekämpa såväl brotten som brottens orsaker. Satsningar på fler poliser, effektiva brottsbekämpande metoder och ändamålsenlig lagstiftning är nödvändiga men inte tillräckliga. Det måste också bedrivas ett brett och långsiktigt brottsförebyggande arbete som involverar många aktörer i samhället. Inte minst i de socialt utsatta områden som under senare år präglats av grov våldsbrottslighet och utbredd otrygghet. Brå och länsstyrelsernas roll att stödja arbetet fortsätter och regeringen avser att följa upp det brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott.

Det är också angeläget att nödvändigt stöd finns för att kunna lämna ett kriminellt liv. På detta område finns ett stort behov av nationell samordning och kunskapsutveckling.

I vissa bostadsområden har kriminalitet, gängbildningar och social utsatthet påverkat de boendes livsvillkor på ett negativt vis. Att förändra situationen är hela samhällets ansvar. Inte minst ska staten ta ett gemensamt ansvar och verka med en samlad kraft. Även andra aktörer, inte minst kommunerna, genomför viktiga insatser i det brottsförebyggande arbetet inom ramen för sina ansvarsområden.

För att minska brottsligheten och öka tryggheten i de socialt utsatta bostadsområdena krävs både ett långsiktigt reformarbete och riktade kriminalpolitiska åtgärder. En stark polisär närvaro med en tydlig lokal förankring är nödvändig för att bryta brottslighetens utveckling i de utsatta områdena men också för att stärka relationen till medborgarna och öka förtroendet för rättsväsendet. Det är dessutom viktigt att myndigheterna fortsätter att bidra till och utveckla samverkan inom ramen för arbetet med att bekämpa organiserad brottslighet, inte minst i särskilt utsatta områden. Även övriga delar av rättsväsendet liksom kommuner och andra aktörer behöver genomföra insatser inom ramen för sina ansvarsområden.

Att bekämpa narkotikabrottsligheten är ett viktigt led i arbetet med att försvåra finansieringen av den organiserade brottsligheten och öka tryggheten hos befolkningen t.ex. i

socialt utsatta områden. Regeringen gav i augusti 2019 Polismyndigheten i uppdrag att stärka bekämpningen av illegal handel med narkotika och kommer att ge Brå i uppdrag att studera narkotikamarknaden i Sverige. Även ett fortsatt arbete mot vapenbrott är centralt för att bl.a. minska det dödliga skjutvapenvåldet i kriminella miljöer och öka människors trygghet.

I Polismyndighetens arbete med att bekämpa brottsligheten vid Sveriges gränser understryker regeringen vikten av god samverkan med andra brottsbekämpande myndigheter som Tullverket och Kustbevakningen.

Regeringen avser också att utreda frågan om effektiva polisiära kontroller i gränsnära zoner, som kan ha stor betydelse för bekämpningen av gränsöverskridande brottslighet.

Kraftfulla åtgärder mot terrorism och våldsbejakande extremism

Bekämpande av terrorism är ett ansvar för hela samhället. Samverkan mellan relevanta aktörer är en förutsättning för att arbetet ska bli framgångsrikt. Det förutsätter att det finns ett regelverk som gör det möjligt att utbyta information på ett effektivt och rättssäkert sätt.

En förutsättning för att bekämpa terrorism är ett effektivt internationellt samarbete. Det är en prioriterad fråga och regeringen arbetar med att förbättra möjligheterna för sådant arbete.

Ett grundläggande verktyg i arbetet mot terrorism är att se till att Sverige har en bred och effektiv terrorismlagstiftning. På uppdrag av regeringen gör en utredare just nu en systematisk översyn av hela den straffrättsliga terrorismlagstiftningen. Syftet är bl.a. att åstadkomma straffskärpningar för brottslighet kopplad till terrorism. Utredaren ska presentera sina förslag hösten 2019. Förutom skärpta straff ska det straffbara området för handlingar som främjar terrorism utökas. Regeringen arbetar med ett förslag som ska kriminalisera vissa former av samröre med en terroristorganisation om gärningen är ägnad att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen.

Det förebyggande arbetet mot radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism är särskilt viktigt. För att stärka samhällets insatser på detta område inrättade regeringen Center mot våldsbejakande extremism vid Brå i början av 2018. Regeringen förstärker nu detta arbete

ytterligare genom att ge Brå i uppdrag att fördela statsbidrag till kommuner och organisationer i det förebyggande arbetet.

Rättsväsendet kommer även fortsättningsvis att lägga stor vikt vid arbetet för att motverka och bekämpa hatbrott och andra brott som hotar demokratin.

2.7.4 Insatser för att möta den tekniska utvecklingen

Effektivare verktyg för brottsbekämpning

Den brottsbekämpande förmågan måste bibehållas och lagstiftningen anpassas i takt med den tekniska utvecklingen. Möjligheten för de brottsbekämpande myndigheterna att få tillgång till uppgifter om elektronisk kommunikation är ett oundgängligt verktyg i brottsbekämpningen.

Dagens hemliga tvångsmedel ger inte de brottsbekämpande myndigheterna tillgång till krypterad datatrafik och myndigheterna går därför miste om viktig information. Den tekniska utvecklingen har också lett till att de brottsbekämpande myndigheterna har behov av att i hemlighet läsa av ny slags information, t.ex. lagrade uppgifter. Ytterligare ett problem är att det finns en medvetenhet hos kriminella att undvika vissa platser där avlyssning och övervakning kan äga rum. För att skapa förutsättningar för att bedriva effektivt förundersöknings- och underrättelsearbete avser regeringen att föreslå en lag om hemlig dataavläsning, vilket ger myndigheterna möjlighet att möta dessa problem.

Tillgången till information från kamerabevakning är värdefull för polisens möjlighet att förebygga brott, avbryta pågående brottslighet och utreda begångna brott. Den nya kamerabevakningslagen har gjort det lättare för bl.a. polisen och kommunerna att få tillstånd till kamerabevakning i brottsbekämpande eller trygghetsskapande syften. För att ytterligare underlätta för kamerabevakning i brottsbekämpningen har regeringen föreslagit att kravet på tillstånd helt ska tas bort för Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket. Detta ligger i linje med tillkännagivanden från riksdagen. I anslutning till de förändringar som görs på kamerabevakningsområdet föreslås medel tillföras Datainspektionen för att stärka tillsynen och för att möjliggöra utökad vägledning och stöd

(utg.omr. 1 avsnitt 10.13). Regeringen anser att myndigheten bör byta namn till Integritetsskyddsmyndigheten och återkommer till riksdagen med nödvändiga lagändringar.

Regeringen har också låtit en utredning se över och föreslå en modernisering av reglerna om beslag och husrannsakan, bl.a. för att det ska bli lättare att få fram och säkra bevisning som finns elektroniskt lagrad. Förslagen avser bl.a. möjligheten att kopiera information som finns lagrad i det s.k. molnet eller i den misstänktes dator eller mobiltelefon. Det är angeläget att regelverken även på dessa områden är uppdaterade med den tekniska utvecklingen.

Förstärkt lagstiftning för att möta hoten mot säkerhetskänslig verksamhet

Hoten mot Sverige har breddats och antagit nya former. Statliga aktörer bedriver aktiviteter, t.ex. cyberoperationer och strategiska uppköp, i en gråzon mellan fred och väpnad konflikt för att skaffa sig ett övertag som kan användas för att destabilisera ett land. Samtidigt innebär den snabba teknikutvecklingen och digitaliseringen andra sårbarheter. Det blir därmed allt mer väsentligt att säkerhetskänsliga verksamheter har ett adekvat säkerhetsskydd. För att möta denna utveckling trädde en ny säkerhetsskyddslag i kraft den 1 april 2019.

Ett mer digitaliserat rättsväsende

Digitalisering är ett strategiskt viktigt verktyg för att utveckla rättsväsendets verksamhet. Regeringen avser därför att inrätta ett råd för digitalisering av rättsväsendet. Rådets kansli-funktioner placeras på Brottsförebyggande rådet, och regeringen föreslår att myndigheten tillförs medel för denna uppgift. Digitaliseringen ska leda till en effektivare ärendehantering, ökad kunskap och möjligheter till analys och uppföljning samt bättre service åt enskilda främst inom brottmålsprocessen. Såväl digitala tjänster för enskilda som myndigheternas verksamhets-system ska präglas av hög it- och informations-säkerhet. Inom rådets ansvarsområde ligger även att samverka kring gemensamma strategiska frågor om användande av ny teknik och innovationer.

2.8 Budgetförslag

2.8.1 1:1 Polismyndigheten

Tabell 2.9 Anslagsutveckling 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2018	Utfall	23 767 284	1 021 498	
2019	Anslag	26 106 720 ¹	Utgifts-prognos	26 176 296
2020	Förslag	28 546 852		
2021	Beräknat	30 498 306 ²		
2022	Beräknat	30 942 521 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 30 050 730 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 050 940 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende Polismyndighetens verksamhet. Anslaget får också användas för bidrag till organisationer som hjälper personer att lämna ett liv i kriminalitet (avhopparverksamhet).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.10 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomst-titel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kost-nader	Resultat för intäkter som disponeras	Akkumulerat resultat för int. som disponeras
Utfall 2018	66 309	749 829	982 612	-232 783	-736 127
Prognos 2019	75 000	754 000	754 000	0	-736 127
Budget 2020	75 000	760 000	762 000	-2 000	-738 127

De offentligrättsliga avgifter som inte får disponeras är avgifter från tillståndsgivningen samt Riksbankens transporter. Polismyndigheten disponerar avgifter från stämmingsmannadelgivning, passhantering och nationella id-kort. Underskottet som redovisas i tabellen ovan har främst uppstått i den avgiftsbelagda verksamheten stämmingsmannadelgivning.

Tabell 2.11 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor				
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	40 121	59 858	-19 737	-115 747
(varav tjänsteexport)	(30 755)	(30 755)		
Prognos 2019	23 000	44 000	-21 000	-136 747
(varav tjänsteexport)	(11 000)	(11 000)		
Budget 2020	23 000	44 000	-21 000	-157 747
(varav tjänsteexport)	(11 000)	(11 000)		

Den uppdragsverksamhet som ovanstående intäkter avser är, förutom tjänsteexport, prover som utförs av Nationellt forensiskt centrum, utbildning av ordningsvakter samt kontroller av väktarhundar.

Regeringens överväganden

Antalet polisanställda ska successivt öka fram till 2024 med sammantaget 10 000 personer. Regeringen föreslår därför att Polismyndigheten tillförs ytterligare medel som bl.a. ska säkerställa satsningen på hemlig dataavläsning samt att attraktiviteten i polisyrket ska förstärkas genom bättre villkor. Anslaget föreslås öka med 120 000 000 kronor från och med 2020.

Från och med den 1 augusti i år bedriver Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden tillsyn över Säkerhetspolisens och Polismyndighetens tillämpning av den nya lag som ger de båda myndigheterna utökad tillgång till uppgifter från signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. För att finansiera den nya tillsynsuppgiften föreslås anslaget minska med 2 000 000 kronor från och med 2020. Anslaget 1:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* ökas med motsvarande belopp.

För att fortsätta bidra till finansieringen av arbetet med den nationella trygghetsundersökningen och för att säkerställa fortsatt kvalitet och bibehållen urvalsstorlek minskas anslaget med 3 500 000 kronor från och med 2020. Anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 2 400 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 28 546 852 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Polismyndigheten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 30 498 306 000 kronor respektive 30 942 521 000 kronor.

Tabell 2.12 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Polismyndigheten

Tusental kronor			
	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	26 338 720	26 338 720	26 338 720
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	464 694	863 904	1 259 924
Beslut	1 743 438	3 295 682	3 343 877
Varav BP20 ³	112 100	112 100	112 100
Varav ³			
Medel för utökad tillsyn	-2 000	-2 000	-2 000
Finansiering av den nationella trygghetsundersökningen	-3 500	-3 500	-3 500
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-2 400	-2 400	-2 400
Förstärkning Polismyndigheten	120 000	120 000	120 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 546 852	30 498 306	30 942 521

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.2 1:2 Säkerhetspolisen

Tabell 2.13 Anslagsutveckling 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	År	Belopp
2018	Utfall	1 472 292	Anslags-sparande	-1 471
2019	Anslag	1 578 009 ¹	Utgifts-prognos	1 592 433
2020	Förslag	1 641 279		
2021	Beräknat	1 665 724 ²		
2022	Beräknat	1 689 974 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 641 279 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 641 279 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Säkerhetspolisens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen tillförs 35 000 000 kronor från och med 2020 för att säkerställa satsningen på hemlig dataavläsning.

Regeringen föreslår att 1 641 279 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Säkerhetspolisen* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 665 724 000 kronor respektive 1 689 974 000 kronor.

Tabell 2.14 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Säkerhetspolisen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	1 565 509	1 565 509	1 565 509
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	25 754	49 454	72 965
Beslut	50 016	50 761	51 500
Varav BP20 ³	35 000	35 000	35 000
Varav ³			
Förstärkning			
Säkerhetspolisen	35 000	35 000	35 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 641 279	1 665 724	1 689 974

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.3 1:3 Åklagarmyndigheten

Tabell 2.15 Anslagsutveckling 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

2018	Utfall	1 506 066	Anslags-sparande	25 649
2019	Anslag	1 610 760 ¹	Utgifts-prognos	1 581 560
2020	Förslag	1 698 586		
2021	Beräknat	1 721 881 ²		
2022	Beräknat	1 745 914 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 697 525 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 697 526 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Åklagarmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

För att Åklagarmyndigheten ska kunna bibehålla och utveckla kvaliteten och effektiviteten i verksamheten ökas anslaget med 61 000 000 kronor från och med 2020.

Anslaget minskas med 700 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 698 586 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åklagarmyndigheten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 721 881 000 kronor, respektive 1 745 914 000 kronor.

Tabell 2.16 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Åklagarmyndigheten

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	1 610 760	1 610 760	1 610 760
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	30 968	54 523	77 766
Beslut	56 858	56 598	57 388
Varav BP20 ³	60 300	60 300	60 300
Varav ³			
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-700	-700	-700
Förstärkning Åklagarmyndigheten	61 000	61 000	61 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 698 586	1 721 881	1 745 914

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.4 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tabell 2.17 Anslagsutveckling 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	673 727		16 443
2019	693 548 ¹		709 725
2020	Förslag	736 115	
2021	Beräknat	746 997 ²	
2022	Beräknat	759 136 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 734 968 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 734 969 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekobrottsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

För att stärka Ekobrottsmyndighetens kapacitet att möta det ökande ärendeflödet och säkerställa utredning och lagföring i resurskrävande ärenden, såsom bekämpning av

systematiska välfärdsbrott, föreslår regeringen att anslaget ökas med 19 000 000 kronor 2020 och med 35 000 000 kronor från och med 2021.

För att kompensera för de utgifter som uppstår hos Ekobrottsmyndigheten till följd av vidtagna eller planerade åtgärder i syfte att öka attraktiviteten i polisyrket och förbättra villkoren föreslår regeringen att anslaget ökas med 8 600 000 kronor 2020 och med 12 900 000 kronor från och med 2021.

Anslaget minskas med 80 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 736 115 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 746 997 000 kronor, respektive 759 136 000 kronor.

Tabell 2.18 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Ekobrottsmyndigheten

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	685 548	685 548	685 548
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	23 047	34 644	46 347
Beslut	27 520	26 805	27 241
Varav BP20 ³	27 520	47 820	47 820
Varav ³			
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-80	-80	-80
Bekämpa välfärdsbrott m.m.	19 000	35 000	35 000
Öka attraktiviteten i polisyrket	8 600	12 900	12 900
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	736 115	746 997	759 136

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.5 1:5 Sveriges Domstolar

Tabell 2.19 Anslagsutveckling 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Belopp
2018	Utfall	5 764 526		12 972
2019	Anslag	5 988 514 ¹	Utgifts-prognos	5 931 838
2020	Förslag	6 241 698		
2021	Beräknat	6 371 844 ²		
2022	Beräknat	6 468 413 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 6 278 966 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 283 337 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende de allmänna domstolarnas, de allmänna förvaltningsdomstolarnas, hyres- och arrendenämndernas, Rättshjälpsmyndighetens, Rättshjälpsnämndens, Notariénämndens samt Domstolsverkets verksamhet. Vidare får anslaget användas för utgifter avseende den regionala avdelningen vid den enhetliga patentdomstolen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.20 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 2018	154 567	19 228
Prognos 2019	166 000	19 550
Budget 2020	176 000	19 550

Under 2019 beräknas Sveriges Domstolar leverera in avgifter till inkomsttitel på statsbudgeten motsvarande 166 miljoner kronor, varav 134 miljoner kronor utgör ansökningsavgifter, 9 miljoner kronor kungörandeavgifter och 23 miljoner kronor efterbevaknings- och tillsynsavgifter. Återbetalning av medel för rättshjälpskostnader m.m. beräknas uppgå till 47 miljoner kronor.

Intäkter som disponeras härrör i huvudsak från uthyrning av lokaler och kopior av domar. Av totalt 19,2 miljoner kronor uppgick dessa poster till 13,9 miljoner kronor 2018.

Regeringens överväganden

Situationen vid Sveriges Domstolar är ansträngd till följd av att antalet inkomna mål och ärenden till domstolarna har ökat markant. Det behövs en resursförstärkning för att mål och ärenden fortsatt ska kunna avgöras med bibehållen hög kvalitet och effektivitet. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 280 000 000 kronor 2020. Från och med 2021 beräknas anslaget ökas med 275 000 000 kronor.

Vattenverksamheter som producerar vattenkraftsel kommer att prövas av Mark- och miljödomstolen för ett nytt tillstånd med moderna miljövillkor. Denna omprövning berör uppskattningsvis ca 7 400 verksamheter. För att hantera omprövningen behöver medel tillföras Sveriges Domstolar. Denna kostnadsökning finansieras genom prövningsavgiften, som i enlighet med propositionen Vattenmiljö och vattenkraft ses över så att den ger full kostnadstäckning (prop. 2017/18:243, bet. 2017/18:CU31, rskr. 2017/18:383). Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 30 000 000 kronor 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

Anslaget minskas med 1 100 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet för digitalisering av rättskedjan och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen aviserar att ett ekonomiskt arbetsgivarbegrepp bör införas vid beskattning av utomlands bosatta personer som tillfälligt arbetar i Sverige och att det bör träda i kraft den 1 januari 2021 (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12). De kommande förslagen medför en ökning av antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 4 500 000 kronor 2021 och med 9 000 000 kronor från och med 2022.

Regeringen föreslår att 6 241 698 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Sveriges Domstolar* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 6 371 844 000 kronor respektive 6 468 413 000 kronor.

Tabell 2.21 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:5 Sveriges Domstolar

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	5 814 514	5 814 514	5 814 514
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	106 891	194 480	281 306
Beslut	320 293	362 850	372 593
Varav BP20 ³	308 900	328 400	332 900
<i>Varav ³</i>			
Omprövning av vattenverksamheter	30 000	50 000	50 000
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-1 100	-1 100	-1 100
Förstärkning Sveriges Domstolar	280 000	275 000	275 000
Ekonomiskt arbetsgivarbegrepp vid beskattning av arbetstagare som tillfälligt arbetar i Sverige		4 500	9 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 241 698	6 371 844	6 468 413

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.6 1:6 Kriminalvården

Tabell 2.22 Anslagsutveckling 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Notering	Belopp
2018	Utfall	8 960 768	Anslags-sparande	-561 968
2019	Anslag	9 546 540 ¹	Utgifts-prognos	9 148 254
2020	Förslag	9 448 433		
2021	Beräknat	10 081 339 ²		
2022	Beräknat	10 394 077 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 928 333 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 083 554 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kriminalvårdens förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för utgifter för:

- övervakningsnämnderna,

- övervakare, biträdande övervakare, förtroendemän och
- statsbidrag till organisationer inom kriminalvårdens område.

Kompletterande information

Statsbidrag regleras i förordningen (2002:954) om statsbidrag till vissa organisationer inom kriminalvårdens område.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.23 Avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

	Intäkter som inte får disponeras/ Intensivövervakning	Intäkter som får disponeras/ Arbetsdrift
Utfall 2018	2 790	120 728
Prognos 2019	2 800	112 000
Budget 2020	2 800	112 000

Kriminalvården disponerar inkomster från arbetsdriften och terapiverksamheten inom kriminalvården. För arbetsdriften gäller inte kravet på full kostnadstäckning. Det ekonomiska målet är att intäkterna till 50 procent ska täcka de direkta kostnaderna för arbetsdriften. För terapiverksamheten gäller att avgifterna ska delfinansiera verksamheten.

Av 5 § lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att dömda som verkställer ett fängelsestraff under intensivövervakning med elektronisk kontroll ska betala en avgift. Avgiften uppgår till 80 kronor per dag, dock högst 9 600 kronor. Avgiften ska betalas i förskott till Kriminalvården för att därefter kvartalsvis tillföras Brottsofferfonden.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av den ansträngda beläggnings-situationen i häkte och anstalt behöver Kriminalvårdens anslag tillföras ytterligare medel för att ge myndigheten förutsättningar att kunna tillskapa tillfälliga och permanenta platser. Regeringen avser att lämna ett antal propositioner inom det straffrättsliga området, vilka medför ökade kostnader för Kriminalvården. För att förslagen ska kunna finansieras och

Kriminalvården ska kunna upprätthålla kvalitet, effektivitet och tillräckligt god säkerhet inom verksamheten föreslår regeringen att anslaget bör ökas med 130 000 000 kronor 2020, 569 000 000 kronor 2021 och 729 000 000 kronor från och med 2022.

Anslaget minskas med 1 100 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 9 448 433 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kriminalvården* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 10 081 339 000 kronor respektive 10 394 077 000 kronor.

Tabell 2.24 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:6 Kriminalvården

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	9 011 540	9 011 540	9 011 540
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	154 215	295 468	436 474
Beslut	282 678	774 331	946 063
Varav BP20 ³	128 900	567 900	727 900
Varav ³			
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-1 100	-1 100	-1 100
Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet		10 000	10 000
Förstärkning Kriminalvården	130 000	559 000	719 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 448 433	10 081 339	10 394 077

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.7 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tabell 2.25 Anslagsutveckling 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

2018	Utfall	136 511	Anslags-sparande	15 104
2019	Anslag	149 806 ¹	Utgifts-prognos	152 476
2020	Förslag	166 347		
2021	Beräknat	152 753 ²		
2022	Beräknat	155 070 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 150 432 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 150 433 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Brottsförebyggande rådets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för verksamheten vid ett nationellt centrum för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 3 500 000 kronor från och med 2020 för att fortsätta bidra till finansieringen av arbetet med den nationella trygghetsundersökningen och för att säkerställa fortsatt kvalitet och bibehållen urvalsstorlek. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 5 540 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet. Finansiering sker genom att anslaget 1:1 *Polismyndigheten* minskas med 2 400 000 kronor; anslag 1:5 *Sveriges domstolar* och anslag 1:6 *Kriminalvården* minskas med 1 100 000 kronor vardera; anslag 1:3 *Åklagarmyndigheten* minskas med 700 000 kronor; anslag 1:4 *Ekobrottsmyndigheten* och anslag 1:8 *Rättsmedicinalverket* minskas med 80 000 kronor vardera samt att anslag 2:1 *Kustbevakningen* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med 80 000 kronor.

Regeringen föreslår att 166 347 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 152 753 000 kronor respektive 155 070 000 kronor.

Tabell 2.26 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:7 Brottsförebyggande rådet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	149 806	149 806	149 806
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 501	9 928	12 350
Beslut	9 040	-6 981	-7 086
Varav BP20 ³	9 040	9 040	9 040
Varav ³			
Finansiering av den nationella trygghetsundersökningen	3 500	3 500	3 500
Samordning av digitalisering av rättskedjan	5 540	5 540	5 540
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	166 347	152 753	155 070

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.8 1:8 Rättsmedicinalverket

Tabell 2.27 Anslagsutveckling 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	426 446		11 371
2019	Anslag	429 169 ¹	444 814
2020	Förslag	455 273	
2021	Beräknat	462 120 ²	
2022	Beräknat	468 928 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 455 273 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 455 273 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Rättsmedicinalverkets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 2.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdrags-verksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2018	115 700	121 100	-5 400	18 300
Prognos 2019	115 700	118 500	-2 800	15 500
Budget 2020	118 000	120 000	-2 000	13 500

Rättsmedicinalverket bedriver avgiftsbelagd verksamhet inom framför allt rättsgenetik, delar av rättskemin samt inom rättsmedicin vad gäller utfärdande av rättsintyg. Rättsmedicinalverket tar också ut avgifter för rättsmedicinska åldersbedömningar. Under 2018 resulterade de avgiftsbelagda verksamheterna i ett negativt resultat, vilket bidrog till att det sedan tidigare ackumulerade överskottet minskade till 18 300 000 kronor. Både det prognostiserade utfallet för 2019 och det beräknade resultatet för 2020 väntas innebära ytterligare minskningar av det ackumulerade överskottet.

Regeringens överväganden

För att bl.a. möta den ökade efterfrågan på Rättsmedicinalverkets tjänster föreslår regeringen att anslaget ökas med 15 000 000 kronor från och med 2020.

Anslaget minskas med 80 000 kronor från och med 2020 för att finansiera en kanslifunktion till rådet för digitalisering av rättsväsendet. Kanslifunktionen placeras på Brottsförebyggande rådet för digitalisering av rättskedjan och anslaget 1:7 *Brottsförebyggande rådet* ökas därmed med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 455 273 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Rättsmedicinalverket* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 462 120 000 kronor respektive 468 928 000 kronor.

Tabell 2.29 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:8 Rättsmedicinalverket

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	429 169	429 169	429 169
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 184	17 807	24 392
Beslut	14 920	15 144	15 367
Varav BP20 ³	14 920	14 920	14 920
Varav ³			
Samordning av digitalisering av rättskedjan	-80	-80	-80
Förstärkning Rättsmedicinalverket	15 000	15 000	15 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	455 273	462 120	468 928

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.9 1:9 Gentekniknämnden

Tabell 2.30 Anslagsutveckling 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	4 619	684	
2019	Anslag 5 615 ¹		5 874
2020	Förslag 5 709		
2021	Beräknat 4 794 ²		
2022	Beräknat 4 864 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 4 723 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 723 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Gentekniknämndens verksamhet.

Regeringens överväganden

Den 1 september 2019 blev Vetenskapsrådet värmyndighet åt Gentekniknämnden. Vetenskapsrådet ansvarar därmed för att bl.a. upplåta

lokaler och utföra administrativa och handläggande uppgifter åt Gentekniknämnden. Den organisatoriska förändringen innebär att de administrativa kostnaderna för Gentekniknämnden på sikt blir lägre. Regeringen anser därför att anslaget bör minskas med 1 000 000 kronor från och med 2021.

Regeringen föreslår att 5 709 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Gentekniknämnden* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 4 794 000 kronor respektive 4 864 000 kronor.

Tabell 2.31 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:9 Gentekniknämnden

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	5 615	5 615	5 615
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	94	179	264
Beslut		-1 000	-1 015
Varav BP20 ³		-1 000	-1 000
Varav ³			
Minskning Gentekniknämnden		-1 000	-1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 709	4 794	4 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.10 1:10 Brottsförmyndigheten

Tabell 2.32 Anslagsutveckling 1:10 Brottsförmyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2018	56 632	1 818	
2019	Anslag 46 685 ¹		47 447
2020	Förslag 48 374		
2021	Beräknat 43 840 ²		
2022	Beräknat 44 544 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 142 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 143 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Brottsoffermyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 48 374 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Brottsoffermyndigheten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 43 840 000 kronor respektive 44 544 000 kronor.

Tabell 2.33 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:10 Brottsoffermyndigheten

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	47 685	47 685	47 685
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 736	2 535	3 341
Beslut	–1 047	–6 380	–6 482
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 374	43 840	44 544

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.11 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

Tabell 2.34 Anslagsutveckling 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

<i>Tusental kronor</i>				
			Anslags-sparande	
2018	Utfall	91 211		34 400
2019	Anslag	121 953 ¹	Utgifts-prognos	123 559
2020	Förslag	121 953		
2021	Beräknat	121 953 ²		
2022	Beräknat	201 953 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 121 953 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 201 953 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättningar för skador på grund av brott i enlighet med bestämmelserna i brottsskadelagen (2014:322).

Kompletterande information

Bestämmelser om brottsskadeersättning finns i Brottskadeförordningen (2014:327).

Regeringens överväganden

Regeringen avser att se över nivån på kränkningsersättningen till brottsoffer. Eftersom befintlig ersättningsnivå innebär att anslaget inte tas i anspråk i sin helhet minskas anslaget dock tills vidare med 40 000 000 kronor 2020 och 80 000 000 kronor 2021. Anslagsnivån återställs från och med 2022 för att möjliggöra en översyn av nivån på kränkningsersättningen.

Regeringen föreslår att 121 953 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Ersättning för skador på grund av brott* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 121 953 000 kronor respektive 201 953 000 kronor.

Tabell 2.35 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:11 Ersättning för skador på grund av brott

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	121 953	121 953	121 953
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			80 000
Varav BP20 ³	–40 000	–80 000	
Varav ³			
Tillfällig minskning			
Ersättning för skador p.g.a. brott	–40 000	–80 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	121 953	121 953	201 953

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.12 1:12 Rättsliga biträden m.m.**Tabell 2.36 Anslagsutveckling 1:12 Rättsliga biträden m.m.**

Tusental kronor

2018	Utfall	2 849 447	Anslags- sparande	-222 962
2019	Anslag	3 021 357 ¹	Utgifts- prognos	3 035 000
2020	Förslag	2 356 357		
2021	Beräknat	2 356 857		
2022	Beräknat	2 356 857		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för rättsliga biträden som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Anslaget får vidare användas för utgifter som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, exklusive utgifter som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (2005:716) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget får även användas för utgifter för medlare enligt 6 kap. 18 a § och 21 kap. 13 § andra stycket föräldrabalken samt rättegångsbiträde enligt 20 kap. 2 b § föräldrabalken. Anslaget får användas för utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn samt för utgifter för bevisning, parter, tolk, översättning och god man, förvaltarsvoden m.m. i konkurser samt ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare. Dessutom får anslaget användas för utgifter som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska betalas av annan myndighet.

Regeringens överväganden

Regeringen aviserar att ett ekonomiskt arbetsgivarbegrepp bör införas vid beskattning av utomlands bosatta personer som tillfälligt arbetar i Sverige och att det bör träda i kraft den 1 januari 2021 (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12). De kommande förslagen medför en

ökning av antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna med behov av tolk- och översättartjänster vid målhanteringen. Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 500 000 kronor från och med 2021.

Regeringen föreslår att 2 356 357 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 2 356 857 000 kronor respektive 2 356 857 000 kronor.

Tabell 2.37 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:12 Rättsliga biträden m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	2 356 357	2 356 357	2 356 357
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut		500	500
Varav BP20		500	500
Varav			
Ekonomiskt arbetsgivarbegrepp vid beskattning av arbetstagare som tillfälligt arbetar i Sverige		500	500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 356 357	2 356 857	2 356 857

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.8.13 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.**Tabell 2.38 Anslagsutveckling 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.**

Tusental kronor

2018	Utfall	83 696	Anslags- sparande	-459
2019	Anslag	94 987 ¹	Utgifts- prognos	95 727
2020	Förslag	39 987		
2021	Beräknat	39 987 ²		
2022	Beräknat	39 987 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 987 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 987 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar samt för utgifter för ersättning till vissa ombuds- och rättegångskostnader. Anslaget får även användas för utgifter i samband med statens skadeståndsansvar om den enhetliga patentdomstolen överträder EU-rätten.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 39 987 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 39 987 000 kronor, respektive 39 987 000 kronor.

Tabell 2.39 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	39 987	39 987	39 987
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	39 987	39 987	39 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.14 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tabell 2.40 Anslagsutveckling 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

2018	Utfall	13 317	Anslags-sparande	5 857
2019	Anslag	24 174 ¹	Utgifts-prognos	19 770
2020	Förslag	24 174		
2021	Beräknat	24 174		
2022	Beräknat	24 174		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till årsavgifter och bidrag till vissa internationella sammanslutningar, internationellt samarbete och forskning med anknytning till rättsväsendets område.

Kompletterande information

Vidare får bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 24 174 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 24 174 000 kronor respektive 24 174 000 kronor.

Tabell 2.41 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	24 174	24 174	24 174
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 174	24 174	24 174

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.8.15 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tabell 2.42 Anslagsutveckling 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

2018	Utfall	46 941	Anslags-sparande	216
2019	Anslag	47 157 ¹	Utgifts-prognos	46 614
2020	Förslag	57 157		
2021	Beräknat	57 157		
2022	Beräknat	57 157		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter i syfte att stimulera lokalt brottsförebyggande arbete. Brottsförebyggande rådet belastar anslaget med vissa egna kostnader direkt kopplade till denna verksamhet. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för åtgärder mot våldsbejakande extremism.

Regeringens överväganden

Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för 2020–2025 för att finansiera statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism. Anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 57 157 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* för 2020. För 2021 och

2022 beräknas anslaget till 57 157 000 kronor respektive 57 157 000 kronor.

Tabell 2.43 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	47 157	47 157	47 157
Förändring till följd av:			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	10 000	10 000	10 000
Varav BP20	10 000	10 000	10 000
Varav			
Medel avs. statsbidrag för verksamheter som värnar demokratin	10 000	10 000	10 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	57 157	57 157	57 157

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2.8.16 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tabell 2.44 Anslagsutveckling 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

2018	Utfall	15 267	Anslags-sparande	3 543
2019	Anslag	20 924 ¹	Utgifts-prognos	19 248
2020	Förslag	21 224		
2021	Beräknat	21 546 ²		
2022	Beräknat	21 868 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 223 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 224 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Från och med den 1 augusti 2019 bedriver nämnden tillsyn över Säkerhetspolisens och Polismyndighetens tillämpning av den nya lag

som ger dessa myndigheter utökad tillgång till uppgifter från signalspaning i försvarsunder-rättelseverksamhet. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 2 000 000 kronor från och med 2020 för den nya tillsynsuppgiften. Anslaget 1:1 *Polismyndigheten* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 21 224 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 21 546 000 kronor, respektive 21 868 000 kronor.

Tabell 2.45 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	18 924	18 924	18 924
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	300	592	883
Beslut	2 000	2 030	2 061
Varav BP20 ³	2 000	2 000	2 000
Varav ³			
Medel för utökad tillsyn	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 224	21 546	21 868

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.17 1:17 Domarnämnden

Tabell 2.46 Anslagsutveckling 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	7 471		949
2019	Anslag	8 441 ¹	Utgifts-prognos	8 402
2020	Förslag	8 574		
2021	Beräknat	8 710 ²		
2022	Beräknat	8 846 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 574 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 574 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Domarnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 8 574 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Domarnämnden* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 8 710 000 kronor respektive 8 846 000 kronor.

Tabell 2.47 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:17 Domarnämnden

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	8 441	8 441	8 441
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	133	269	405
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 574	8 710	8 846

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.8.18 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tabell 2.48 Anslagsutveckling 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	60 917		20 083
2019	Anslag	108 000 ¹	Utgifts-prognos	106 755
2020	Förslag	113 000		
2021	Beräknat	101 000		
2022	Beräknat	84 900		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter avseende verksamhet som bedrivs inom ramen för fonden för inre säkerhet, samt för administration av fonden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 185 000 000 kronor 2021–2022.

förordningarna (EU) nr 513/2014 och (EU) nr 515/2014 som tillsammans inrättar Fonden för inre säkerhet (ISF). Fonden är en del av flera EU-fonder kopplade till EU:s fleråriga budgetram som sträcker sig från och med 2014 till och med 2020. Utbetalningar av fondmedel kommer dock att göras även under 2021 och 2022. Verksamheten ska bedrivas utifrån ett nationellt program som delvis omfattar fleråriga projekt. Åtaganden under anslaget medför således utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 185 000 000 kronor 2021–2022.

Skälen för regeringens förslag: Europa-parlamentet och rådet antog den 16 april 2014

Tabell 2.49 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	112 000	164 336	210 000		
Nya åtaganden	110 000	151 000	80 000		
Infriade åtaganden	58 000	105 336	105 000	100 500	84 500
Utestående åtaganden	164 336	210 000	185 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	170 000	210 000	185 000		

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 113 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 101 000 000 kronor respektive 84 900 000 kronor.

Tabell 2.50 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	108 000	108 000	108 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	5 000	-7 000	-23 100
Varav BP20	41 000	42 000	84 900
Varav			
Fonden för inre säkerhet	41 000	42 000	84 900
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 000	101 000	84 900

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.